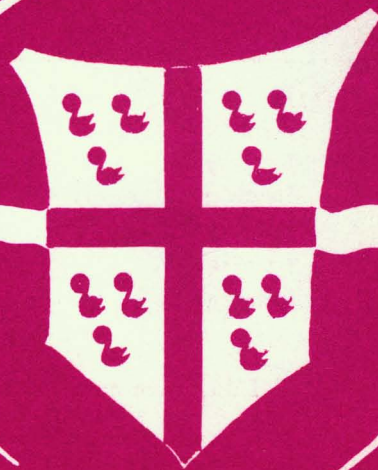

HEEMKUNDIGE PERIODIEK VOOR IZEGEM EN OMLIGGENDE

Ten Mandere

BESTUUR :

Voorzitter	RAFAËL VERHOLLE	Heyestraat 21	Tel. : (051) 30 12 42
Ondervoorzitter	JOZEF BOURGEOIS	Marktstraat 29	Tel. : (051) 30 04 73
Secretaris	ROBERT LEROY	Boomforeeststraat 51	Tel. : (051) 30 10 56
Penningmeester	ALBERIC DEPREZ	Marktstraat 32	Tel. : (051) 30 10 25
Archivaris	ANDRÉ DEMEURISSE	Baronielaan 45	Tel. : (051) 30 22 04
Redactie	ANTOON VANDROMME	Blauwhuisstraat 54	Tel. : (051) 30 31 35
Bestuurslid	ROGER BEKAERT	Sint-Crispijnstraat 37	Tel. : (051) 30 34 99
Bestuurslid	LUC BILLIOUW	B. Vandenbogaerdelaan 91	Tel. : (051) 30 12 23

HOE WORD IK LID?

GEWOON LID : 200 fr.

STEUNEND LID : 300 fr.

ERELID : 400 fr.

- Ofwel door storting of overschrijving op rekening 712-0700260-03 van Heemkundige Kring «Ten Mandere» 8700 Izegem.
- Ofwel betaalt U aan een van de leden van het Bestuur.

Noot: In geval van storting of overschrijving vergeet U niet de gewenste jaargang(en) te vermelden.

ARCHIEF :

- Is ondergebracht in het Stadhuis, Korenmarkt.
- Is open voor iedereen.
- De toegang wordt verleend na aanvraag op het secretariaat, stadhuis, op 1e verdieping, bureau 7, bij de heer André Demeurisse.

BIBLIOTHEEK :

- Is ondergebracht in het stadhuis, Korenmarkt.
- Is gratis toegankelijk voor alle leden van Ten Mandere, op vertoon van hun lidmaatschapskaart van het lopende jaar.
- De boeken kunnen gratis in bruikleen ontvangen worden.
- De aanvraag dient gericht tot de heer André Demeurisse, stadhuis, 1e verdieping, bureau 7.

ALLE OUDE GESCHRIFTEN, BOEKEN, FOTO'S, KAARTEN e.a. BETREFFENDE IZEGEM worden steeds met dank aanvaard bij alle leden van het Bestuur.

JAARGANGEN :

Jaargang I	1961	nrs 1-2-3	uitgeput	Jaargang VIII	1968	20-21-22	150 fr.
Jaargang II	1962	4-5-6	150 fr.	Jaargang IX	1969	23-24-25	uitgeput
Jaargang III	1963	7-8	uitgeput	Jaargang X	1970	26-27-28	uitgeput
Jaargang IV	1964	9-10	uitgeput	Jaargang XI	1971	29-30-31	uitgeput
Jaargang V	1965	11-12-13	uitgeput	Jaargang XII	1972	32-33-34	uitgeput
Jaargang VI	1966	14-15-16	uitgeput	Jaargang XIII	1973	35-36-37	150 fr.
Jaargang VII	1967	17-18-19	150 fr.	Jaargang XIV	1974	38-39-40	150 fr.
				Losse nummers			75 fr.

- Enkele losse nummers zijn nog in voorraad (nrs. 7 - 10 - 13 - 15 - 24 - 25 - 26 - 30 - 31 - 34).
- Deze oude jaargangen kunnen besteld worden bij de Archivaris.
- Wanneer U 't nodige bedrag stort op de hierboven vermelde rekening (+ vermelding van de gewenste jaargang(en)), worden ze U met de post toegezonden.

INHOUD

---

1. 100 JAAR BOOMTEELTKRING "ST. DOROTHEA	<i>R. Leroy</i>	125
2. PETER BENOIT EN IZEGEM - deel II	<i>H. Willaert</i>	165
3. EEN VERGISSING MET PETER BENOIT	<i>A. Vandromme</i>	175
4. 25 JAAR RIJKSONDERWIJS TE IZEGEM	<i>R. Verhulst</i>	178
5. BIJ HET VERDWIJNEN VAN DE "STUIVERSKAPEL"	<i>H. Willaert</i>	180
6. BIJ HET VERDWIJNEN VAN "DEN HERT"	<i>H. Willaert</i>	184
7. OLYMPISCH SILVER TE IZEGEM	<i>A. Vandromme</i>	194
8. SNIPPERS Nr 17 (133 - 136)	<i>A. Vandromme</i>	196
9. ACTUEELTJES (902 - 927)	<i>A. Vandromme</i>	198
10. UIT DE OUDE DOOS. DE ABEELEMOLEN		204

6. S. Dorothea.

100 JAAR BOOMTEELTKRING "ST.-DOROTHEA"

ROBERT LEROY

INLEIDING

In het betrekkelijk rijk cultureel leven van onze stad horen enkele eerbiedwaardige en vooraanstaande verenigingen thuis. Eén van deze is ongetwijfeld "De Boomteeltkring".

Naar aanleiding van het eeuwfeest van deze vereniging mag het passend lijken een overzicht te geven van 100 jaar niet versagende activiteit.

Aan de hand van de verslagboeken, persknipsels en enkele verspreide documenten willen we pogen een korte historische schets op te maken over de krachtig en levendig gebleven Izegemse Boomteeltkring.

Om niet te vaak in herhaling te vervallen, nemen we ons voor te werken in schuifjes van telkens 10 jaar bestaan.

Aansluitend laten we dan nog een overzicht volgen over :

- de opeenvolgende voorzitters, ondervoorzitters en secretarissen
- het ledental in de loop der jaren en
- de vele reisdoelen die bezocht werden om te leren !

=====

I. De Boomteeltkring van 1876 tot 1885

Reeds in 1875 hadden enkele liefhebbers van fruit en groenten een reeks lessen gevolgd te Roeselare. Die lessen werden daar gegeven door de Hr Burvenich, een naam die vast verbonden blijft aan de eerste bestaansjaren van de Kring. Die eerste liefhebbers staken de koppen bijeen en op 17 januari 1876, vergaderd in " De Oude Sinte Pieter " werden de standregels goedgekeurd van een vereniging die zich tot doel stelde, onderling onderricht te geven in de vakken van tuinbouw en zich verder te bekwamen op grond van elkanders ervaring in de fruit- en groentekweek.

Dit reglement is een wel doordacht en overwogen document geworden, daarom laten we het hier "in extenso" volgen tot ons aller stichting !

STAD ISEGHEM
GRONDSLAGEN EN REGLEMENT DER
MAATSCHAPPIJ
DE BOOMTEELTKRING

Drukker J. DOOMS
1876

Artikel 1. Er wordt eene Maatschappij ingericht onder den naam van Boomteeltring.

Art. 2. De Kring heeft voor hoofddoel den waren boomteelt te verspreiden, deszelfs iever te doen aangroeiën en de liefhebbers onder elkander te verbroederen.

Art. 3. De werkingen van den kring zullen uitsluitend strekken tot bevordering van den boomteelt, ten dien einde zullen er openbare vergaderingen, voordrachten, lezingen, lessen, tentoonstellingen, enz. ingericht worden. De kring zal pogen in aanraking te komen met hooger geplaatste personen die den boomteelt behartigen of uitoefenen.

Art. 4. Den kring zal zich stipt en strengelijk onthouden van alle partijgeest en in bijzondere en openbare vergaderingen zich uitsluitelijk bezig houden met hetgeen de kring voor oogwit heeft.

Art. 5. De maatschappij bestaat uit een onbepaald getal leden, welke in twee afdeelingen gesplitst zijn, namelijk van werkende en eereleden. De eerste betalen eene jaarlijksche bijdrage van 2,50 fr en de tweede van 5 franken.

Art. 6. Om bij de eerste afdeeling aangesloten, aangeboden te kunnen worden, moet men den ouderdom van 17 jaren bereikt hebben, een gedrag leiden dat buiten alle verwijt is en ten minste 8 dagen voor eenen algemeene vergadering zich door een lid aan het bestuur laten voordragen. De algemeene geheime stemming beslist door 2/3 meerderheid der aanwezige leden. Geene beslissingen kunnen genomen worden zonder de tegenwoordigheid van de meerderheid der leden.

Art. 7. Het bestuur wordt samengesteld uit :

Een Eere-Voorzitter,

Een Voorzitter,

Een Onder-Voorzitter

Een Geheimschrijver-Schatbewaarder

En drij Raadsleden.

Art. 8. De Voorzitter voert het gezag over den kring, opent, bestuurt en sluit de zittingen en vergaderingen, verleent het woord aan wien het vraagt, brengt

elk voorstel in omvraag en ontvangt voor den kring de ingezondere stukken.

Art. 9. De schrijver-schatbewaarder is gelast met de geldelijke inkomsten, welke bestaan uit de bijdragen der leden en uit de toelagen die aan den kring zouden kunnen vergund worden. Hij doet insgelijks de betalingen, doch niet dan met goedkeuring des bestuurs. Hij stelt ook de verslagen der zittingen op, doet de briefwisseling, onderhoudt eenen algemeenen register van den kring en geeft jaarlijks over den toestand en de werkzaamheden van den kring een verslag dat door al de bestuurleden geteekend wordt.

Op het eind des jaars geeft hij in eene algemene rekening den geldelijken toestand van den kring te kennen en bewaart de archieven van den kring.

Art. 10. Na verloop van twee jaren zal de helft van het bestuur aftreden. Het lot zal beslissen van welke leden het mandaat eerst eindigt. De Voorzitter maakt deel van de eerste reeks te herkiezen bestuurleden. De aftreders mogen op nieuw benoemd worden.

Art. 11. De kring houdt jaarlijks een onbepaald getal bestuurszittingen van twaalf algemeene vergaderingen telkens op den eersten maandag van de maand, dagorde en uur worden door het geregeld.

Art. 12. De brieven en andere schriften welke den kring uitzendt worden zoo veel mogelijk in het Nederduitsch opgesteld. De stukken welke de kring ontvangt en die in eene andere taal zijn opgesteld dan het vlaamsch, worden door het bestuur vertaald, zij worden in algemeene vergadering medegedeeld.

Art. 13. Al de leden van den kring zijn op de algemeene vergaderingen toegelaten, de werkende leden alleen hebben stemrecht. Voor al de werkende leden is de aanwezigheid verplichtend op boete van 10 centimen en voor de bestuurleden van 25 centimen. Het bestuur zal wegens de afwezigheid geene verschooningen in acht nemen tenzij in grondig bewezene gevallen van hoogdringendheid.

Art. 14. Het bestuur kan geen besluit nemen zonder dat ten minsten $\frac{2}{3}$ zijner leden tegenwoordig zijn. Ingeval van gelijkheid van stemmen heeft de voorzitter de beslissende stem.

Art. 15. Bij afwezigheid des voorzitters van den kring zal hij in de zitting door den ondervoorzitter vervangen worden. Voor al ander bestuurlid in wiens afwezigheid het noodig geacht wordt te voorzien zal men tusschen de raadsleden eenen vervanger kiezen.

Art. 16. Het maatschappelijk jaar begint met den 1ste Januari. Elk lid in den loop des jaars aangenomen, betaalt het verloopende deel des jaars; na eenen

jaargang van den kring zullen daarenboven de nieuwe leden eenen frank voor inkompenning moeten storten.

Art. 17. Onmiddellijk voor iedere driemaandelijksche vergadering zal elk lid een vierde van de jaarlijksche bijdrage vooruit storten in de handen van den ontvanger. Men mag de inleg niet boven de zes maanden laten verachteren.

Art. 18. De aanmoedigende leden betalen in eens het bedrag van hun jaargeld.

Art. 19. Al de leden van den kring hebben het recht de conferencien, lezingen en tentoonstellingen van allen aard, alsook hofbouwkundige mededeelingen welke in de maatschappij zullen gegeven worden bij te wonen.

Art. 20. Bovenstaanden artikel zal insgelijks kunnen toegepast worden op de personen over wier aanveerding in eene toekomstige zitting gestemd moet worden.

Art. 21. De leden die den Boomteeltkring verlaten en een jaar er buiten blijven verliezen hun recht van deelneming aan den kring als lid.

Art. 22. De schikkingen van art 21 betreffen geenzins de leden die onder de wapens geroepen zijn of die om gegronde redens de stad moeten verlaten. Deze mogen bij hun dienst ontslag of bij hunne terugkeering zonder stemming en zonder het verlopen deel des jaars te moeten betalen in den kring terug komen, mits vóór of op de eerstkomende zitting aan het bestuur hunne heraaneming te vragen.

Art. 23. Het is den leden toegelaten aan den kring vraagstukken over den hofbouw voor te leggen. Het bestuur verbindt zich zijne zorgen te geven aan de oplossing der vragen.

Art. 24. Gedurende de vergaderingen moeten de leden zich in alles op de waardigste wijze gedragen. Hij alleen wier het woord is toegestaan mag spreken. Alle onderlinge beledigingen zijn ten strengste verboden en zullen met eene boete van 50 centimen gestraft worden, na vruchteloos door den voorzitter tot de orde geroepen geweest te zijn.

Art. 25. Het gedrag der leden buiten den kring der maatschappij zal insgelijk streng in acht genomen worden. Degene die in ongeregeldheid leven of zich aan misstappen plichtig maken, welke op den kring de openbare ongunst kunnen trekken, zullen er uitgebannen worden na beslissing der algemeene stemming genomen.

Art. 26. De verbanning der leden die zich uitdrukkelijk door bewoordingen of daden tegen het stipt nakomen van het Reglement verzetten, zal insgelijks door het bestuur aan de algemeene stemming kunnen voorgelegd worden.

128 Art. 27. De verjaring van den kring wordt op algemeene vergadering bepaald

op den gestelden dag zal er door de zorgen van het bestuur een vriendenfeest worden ingericht op hetwelk al de leden van den kring uitgenoodigd worden. Dit vriendenfeest zal bij inschrijving gedaan worden.

Art. 28. De kring blijft in stand zoo lang hij zes werkende leden telt. Bij zijne ontbinding zijn de overblijvende leden verplicht al de voorwerpen, welke aan den kring geschonken geweest zijn, den schenker terug te geven en beslissen verder over het overige der nalatenschap van den kring.

Art. 29. Alle veranderingen welke door zekere omstandigheden het tegenwoordig Reglement vereischt zullen in algemeene vergadering door 2/3 meerderheid beslist worden.

Vastgesteld op algemeene vergadering den 17 Januari 1876.

HET BESTUUR

Eere Voorzitter	N.....
Voorzitter,	D'HAENE - HERTELEER
Onder-Voorzitter	ROM François
Geheimschrijver (	ROSSEEL Jules
Schatbewaarder (	
Leden (	BILLIET Alfons
(	NEIRYNCK Jules
(	ALLEMAN - D'ARTOIS

Gezien en goedgekeurd door het Kollegie van Burgemeester en Schepenen der stad Iseghem in zitting van den 29 Juli 1876.

Namens het Kollegie,

De sekretaris
(Get) A. Werbrouck

De Burgemeester-Voorzitter,
(Get) De Mûelenaere

N.B. In de zitting van den 1 Mei 1876 is er besloten geweest dat er mochten leden aanveerd worden van andere gemeenten mits zij vier maandelijksche vergaderingen 's jaars bijwoonden

Zoals blijkt uit de lezing wachtte het eerste bestuur niet om erkenning te verwerven door Stad. De goedkeuring gebeurde op 29 juli 1876..

Tegen het einde van het jaar 1876 telde de jonge vereniging reeds 30 werkende leden waaronder, buiten het bestuur : Billiet Emiel, Bourgeois Henri, Debrabander François, Declercq Gustaf, Deconinck Aloïs , Deconinck Pieter, D'Haene Henri van Kortrijk, Dejonghe Jozef, Dekeersschieter Leo, Demeester Jules, Deraedt August Dupont Ferdinand, Gits Pieter, Lietaert Amand van Rumbeke, Messiaen Henri,

Mullier Joseph, Paurisse Jean, Thibau Edmond, Vandaele August, Vanhaverbeke Frans, Vanhouteghem Frans, Van Helleputte Cyriel van Roeselare en Verstraete Pieter.

Elke maand kwamen de leden bijeen om lezing te horen van een of anderbelangrijk artikel uit het vakkundig tijdschrift "De Boomteelt" waarop de Kring geabonneerd was. De inhoud werd besproken en aan eigen bevindingen getoetst. In mei reeds wordt beslist een expositie te geven verder op het jaar van "al wat er in den hof rijp is, 't zij fruit of groensel".

Stad Brugge richtte een grootse tuinbouwtentoonstelling in tijdens de maand september. Om te kunnen mededingen in deze expositie werd de Voorzitter aangeduid om in naam van de Izegemse Boomteeltkring lid te worden van "De Verenigde Hoveniers" van Brugge.

Zondag, 3 september 1876, in de grote zaal van de Stadshalle te Brugge werd deze tentoonstelling geopend. Deze provinciale gebeurtenis lokte zeer veel volk en werd in de pers met zeer veel lof behandeld. De binnenkoer van de Halle was in een heerlijke lusttuin herschapen naar de plannen van de Hr Van Herreweghe, tuinbouwkundige te Brugge. Er was een overvloed van kostbare sierplanten; snijbloemen, bloemengarven, edel tafelfruit en uitgelezen groenten. De Izegemse Boomteeltkring, die voor 't eerst in het strijdperk trad, werd onder bijzondere toejuichingen van de Brugse jury, bekroond met een zilveren eremetaal.

Dit succes was een spoorslag voor de jonge vereniging en onmiddellijk nam men het besluit in oktober zelf, op eigen krachten en met eigen leden, een expositie in te richten. Baron du Montblanc, toen volksvertegenwoordiger voor het arrondissement, zond ter aanmoediging een gift van 50 fr. Het jaar was niet te best; een wekenlange droogte teisterde heel wat fruitbomen. Toch mocht deze eerste tentoonstelling geslaagd heten : ze was open van 's zondagsmorgens 8 uur tot maandagavond. De toegang kostte 10 centimes en de ontvangsten beliepen in totaal : 8,70 fr. !

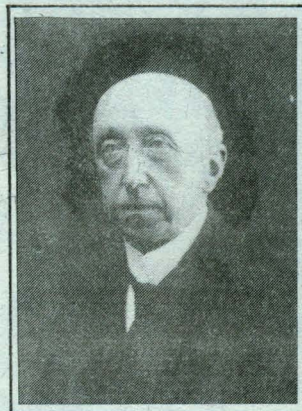
Deze gebeurtenis werd besloten met een souper waaraan 24 leden deelnamen aan 1,25 fr per man en tijdens dit feest werd, in naam van alle leden, een geschenk aangeboden aan de Hr Frans Rom, ondervoorzitter, die te Gent zijn diploma van boomteeltkundige had behaald.

Na een jaar ondervinding wordt ook beslist het tijdschrift over boomteeltkunde niet meer door te geven maar het te laten berusten "in het hof der maatschappij"

DE VOORZITTERS VAN "ST. DOROTHEA"

Henri D'haene
1876 - 1879

Jacques Allemon
1879 - 1900

Edward Thibaw
1901 - 1909

Jules Rosseel
1909 - 1919

Jozef Nonkel
1919 - 1925

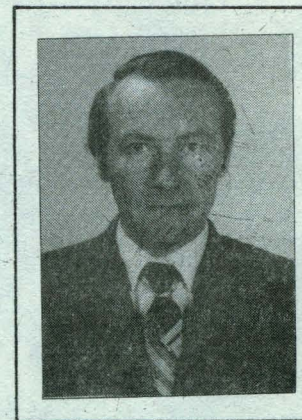

Corneel Vanputten
1925 - 1934

Oscar Vandommele
1934 - 1936

Cyriel Van Beylen
1937 - 1945

August Denecker
1945 - 1948

Henri Missiaen
1948 - 1963

Robert Missiaen
1963 - 1964

Luc Rosseel
1964 - 1974

Frans Dewilde
1974 -

WARE GROOTTE : 382 CM X 362 CM.

GENT - ST. - BAAFKATHEDRAAL - KAPEL V.

COPYRIGHT A.C.L. BRUSSEL

MYSTIEK HUWELIJK VAN DE H. KATHARINA door N. De Liemacker
Onder rechts : De H. Dorothea met fruit en rozen.

waar het kan ingezien worden.

Het tweede werkjaar zet in met enkele aanvullingen aan het reglement :

- nieuwe leden moeten voorgesteld worden aan de Kring en gesteund door 2/3 meerderheid;
- het lidmaatschapsgeld moet voortaan ineens en volledig betaald worden;
- de verjaardag van de Kring zal gevierd worden op de feestdag van de H. Dorothea of "gedurende derzelve octaaf."
- bij 't afsterven van een werkend lid, zijn alle leden gehouden, op boete van 25 ctm. de lijkdienst bij te wonen en er zal ook een mis gezongen worden tot zielelafenis van de overledene;
- ook zal er uitgekeken worden naar ereleden die de Kring aanzien en steun kunnen bezorgen.

In het tweede jaar van zijn bestaan dus kiest De Kring zijn patrones.

Velen zullen zich nu de vraag stellen : "Waarom sinte Dorothea" ? Niemand minder dan Guido Gezelle zal ons helpen. In de eerste jaargang (1865-66) van "Rond den Heerd" liet Gezelle het mooi verhaal van de H. Dorothea verschijnen; het is een bewerking van het Engels van J. M. Neale, in typisch Westvlaams vertaald door Gezelle's vriend en oud-leerling Eugeen Van Oye. We laten hier deze mooie legende volgen.

DE LEGENDE DER H. DOROTHEA

Het was de 1ste en wreedste vervolging die op de Christene kerke neerviel. Sapritius, de toenmalige Roomse prefekt, was, met pracht omringd, op zijnen rechterstoel gezeten. Vóór hem stonden de lictors met hunnen bundel roeden. Een openbare schrijver zat nevens hem, om de vragen des wethouders en de antwoorden der gevangenen op te nemen. Rechts en links waren de banken met ontelbare toeschouwers bezet; en in 't midden der zaal stond, door een gemaskerden beul bewaakt, dat schrikkelijk moordtuig dat geleek aan een dubbel paar galgen door ene balke, die in de lengte openging, te samen gebonden. Dit heet men het PEERDEKEN. Daarnevens lagen, verstrooid op den grond, allerlei wonderlijke foltertuygen; en een laaiend vuur blaakte in 'nen oven waarin, van tijd tot tijd, de beul een ruw stuk ijzer of staal smeed.

En wie waren, meent gij, de toeschouwers daar vergaderd om het onderzoek en volgens zij hoopten de foltering en de doodstraf van een nieuwen Christen bij te wonen? Waren het centeniërs en wreedhertige soldaten, die het voor een spel namen 'nen mens te zien lijden en sterven? Daar waren er sommigen,

inderdaad, op het uiteinde der zaal; zij klaptten en loegen over de laatste doodstraf die zij bijgewoond hadden, spraken over de nu verwachte prooi hunner nieuwsgierigheid, en gingen weddingen aan over haren moed. Nu en dan ook stonden zij te stampvoeten, omdat de wachters, die haar uit het gevang moesten herwaarts leiden, zo lang vertoefden. Maar verlaten wij die : van hardvochtige mannen kan men niets dan wreedheden verwachten. Daar is, nevens den prefect, ene groep hooggeboren personen gezeten; twee juffrouwen treden met hunne slaven de zaal binnen. Van deze, tenminste, zal men enige zachte woorden van medelijden vernemen.

"Gij komt laat, beste Albina !" zei Caius Festus, daar hij van zijne plaats opstond om de binnengetreden te ontvangen. "Hadden de officieren zoo lang niet gewacht, het onderzoek ware al gedaan, en de pijniging begonnen."

"Ja, 't had me waarlijk gespeten," antwoordde Albinia. "Maar, ge moet weten, mijne ornatrice (dat is eene slavine om het haar op te schikken) ging zoo ellendig te werke, dat ik langer heb moeten thuis blijven om ze te bestraffen." En al die naar Albinia keeken, moesten wel getuigen dat heure arme ornatrice het op verre na niet gemakkelijk had : heur haar was in getrapte krullen opgemaakt, op de wijze van eenen helm; het was met een menigte juweelsteenen bedekt en in eene soorte van dun net opgebonden.

"De goden bewaren onze lieve Lavinia !" zei Theophilus tot de dochter der matrone. "Ik hoop dat de koude van deze Februarimaand u niet doen lijden heeft ?"

"Ik hadde inderdaad veel geleden," sprak de jonge freule, "had de koude mij verhinderd heden naar hier te komen. Deze Dorothea, die men heden vóór het gerecht brengen gaat, was eene mijner oude speelgezellinnen, en ik ben benieuwd om te zien of zij 't met de bende van den Nazareen zal volhouden."

Haddet gij den zoeten glimlach gezien en den minzamen toon gehoord waarmee Lavinia deze woorden begeleidde, en dan dien lach en die stemme vergeleken met de wreedheid des herten die haar naar die plaatse dreef om het aanstaande schouwspel te bezichtigen - de foltering van een evenmens, ja, van eene vrouw, gelijk zij, en van eene harer vriendinnen, dan zekerlijk hadt zij geloofd eene bekoorlijke gedaante voor u te zien, door eenen helschen geest bezeten. Edoch, hare woorden kwamen Theophilus heel natuurlijk voor.

"Nu, mijn lieve Lavinia," sprak deze, "iedereen zijnen smaak. Maar dat Dorothea, die thans nog uwe gezellin en vriendinne zou mogen wezen, die alles naar herte-
lust zou kunnen verkrijgen en door de bloem der Roomsche jongelingschap zou

gezocht en verlangd worden, indien zij maar wilde, dat deze Dorothea - zeg ik - het gezelschap van slaven en gepeupel, en de duisternis en de walgelijkheden van een gevang boven dat alles verkiest, dat schijnt mij niets anders dan zinneloosheid."

"Inderdaad," zei Lavinia, "en zoo hebben 't Christe en Callista ook ingezien : zij die zich eerst bij de bende van Christus vervoegd hadden zijn ten langen lesten bij hunne vrienden en naar de gezonde rede teruggekomen."

"Ik heb het hooren zeggen. Maar - hoe komt het dat zij niet hier zijn ?"

"Zij derven nog niet : wanneer hunne zottigheid zoo wat vergeten is, dan zullen zij niet ten achter blijven."

"De keizer heeft gezworen de secte van Christus uit de wereld te vagen, en tot den naam toe van Christen te vernietigen; ik twijfel niet, of hij zal zijn woord gestand zijn. Het was schande, bij Hercules, om zien hoe, vóór hij zich de zaak ernstig aantrok, onze invloed met het verval onzer altaren te nietering. Het joeg me vrees in te denken dat het geloof van den Gekruisten een de wereld door zou gevolgd worden. Maar, de goden zij dank, dat hoeven wij niet meer te duchten : nog een voorbeeld of twee gelijk dat van vandage, en 't is gedaan".

"Ik geloof, Lavinia," zei heure moeder, zoo koel als of zij de onverschilligste zake ter wereld aan 't vragen was, "dat ge nog nooit het peerdeken gezien hebt. Kijk, aan dien haak daar, aan 't bovenste ende worden de handen plichtigen vastgebonden; zijne voeten maakt men aan 't andere ende vast, en zijn lichaam ligt van langsten op den dweersboom : op een gegeven teeken, splijt den boom open, en 't lichaam valt met een wrong naar onder en blijft zoo aan de vastgebonden handen en voeten hangen. Nu, als ge nauw oplet, zult ge aan de twee enden van het peerdeken zekere vijzen zien. Wanneer de beul die draait, dan wordt de Nazareen opgeheft om nog eens dan neer te schokken, tot dat ieder lidmaat verrokken is : en, valt het in den zin des rechters, dan duurt dat spel somwijlen menigte uren."

"Zoo is 't," zei Theophilus; "en terwijl de Christen daar aan 't zwaaien is, zet de beul zijne gloeiende tangen en poken op het vleesch des lijdens."

Lavinia luisterde naar de uitlegging omtrent gelijk hedendaagsche dame naar een werkman zou luisteren die haar met de verschillende wielen en tanden van een stoomtuig tracht bekend te maken. Intusschentijd, ging er een licht gerucht op aan 't uiterste einde der zaal, en Dorothea, voor wie men die

schrikkelijke gereedschappen had klaargemaakt, trad binnen tusschen twee wachters. De eenvoudigheid harer kleeding, de witte lijfrok, de witte maagdelijke toga met purper omzoomd, en de witte schoenen, staken niet weinig af met de pracht en de weelde die in de kleeding der daar vergaderde vrouwen lag ten toon gespreid.

Te midden der zale stilhoudend, en, op het bevel des rechters, heur floers achteruit werpende, stond zij, naar het scheen, eenige oogenblikken in gebed verslonden. Maar eindelijk nam het onderzoek een aanvang : na dat de rechter heuren naam had gevraagd, eischte hij beleefdelyk dat zij aan de goden zou slachtofferen; terzelfdertijde wees hij haar den kleinen altaar en den priester, die aan zijne rechterhand was gezeten. Dorothea gaf de eenvoudige antwoorden dat de Koning der koningen haar verbod in deze zake te gehoorzamen. "Onmogelyk," zei Sapritius, "kunt gij, jeugdige freule, in deze uwe onbedachtzaamheid voortgaan. Dat dezen, wien niets meer in 't leven te wachten staat zóó spreken, dat kan ik begrijpen; maar gij ! Zult gij alles aan een zinneloos gedacht opofferen ? Jeugd, gezondheid, rijkdom, rang en liefde. Keer terug naar uwe familie, naar uwe vrienden; zij zullen u uwe kortstondige ijshoofdigheid - of, hoe zal ik het heeten ? uwe betoovering - vergeven. Welaan, wees wederom van de onzen !"

"Mijn besluit is genomen," wedsprak Dorothea, "of liever, het is niet het mijne, maar Gods besluit, en, met Zijn genade, kunnen uwe redens mij niet bewegen."

"Zoo ?... Welnu, daar is eene keerzijde aan den penning ! Gij weet ongetwijfeld - of gij, kunt lichtelyk raden - waartoe die gereedschappen dienen die gij daar vóór u ziet : maar wellicht en weet gij niet dat mannen gewoon van honger en dorst en vermoeienissen te lijden, die niet hebben kunnen uitstaan; en gij zoo tener en zoo teer, hoe zult gij het kunnen ?"

"De pijniging dier moordtuigen," sprak de Christene maagd, "duurt maar een oogenblik; deze die de geloofsverzakkers te wachten staat is oneindig grievender, en duurt eeuwig."

"Maar, onze goden," zei de rechter, "hebben de macht ook de ziel te doen lijden; zoo zult gij slechts van de marteling op dezer aarde tot eene grootere marteling, bij de helsche geesten, overgaan."

136 "Uw goden !" riep Dorothea uit; "ik wil ze niet in spot trekken, evermin hunne aanbidders; eerder zou ik over beiden te weenen hebben; en dit zou ik doen ook,

ware 't niet dat gij meenen zoudt dat ik over mijn eigen zelven weene. Hebt gij geene sterkere beweegredens om mij te overtuigen, welaan, ik verzoek u, wil uwe inzichten volvoeren."

"Uwe begeerte zij volbracht !" hernam Sapritius, terwijl hij den beul teken gaf de martelares vast te nemen; maar terzelfdertijde gaf hij hem heimelijk te kennen dat hij haar aan den equuleus zou vastbinden zonder haar meer te bezeeren dan de noodzakelijkheid het vereischte.

Een oogenblik bleef alles stil.

"Welaan !" riep eindelijk de maagd uit, "haast u ! dat ik Hem weldra moge zien, Dezen dien mijn ziel verlangt !"

"Zien..." vroeg de rechter, "wien zien ?"

"Christus, den Zone Gods."

"En waar is Die ?"

"Overal," antwoordde Dorothea. "Als mens zit hij aan de rechterhand des Vaders. En ik verzeker het u, Sapritius, kondet gij 't geluk van die zalige woning te zien krijgen, waar Hij verblijvende is, en alwaar hij zijne volgelingen - en mij insgelijks, hoop ik, roept, al uw verlangen, al uw streven zou daarheen strekken om te weten hoe gij het spoedigst die plaatse kunt binnen geraken."

"Ga voort met uw werk," zei Sapritius, koelbloedig tot den beul, en zich omkeerende, begon hij met Caius Festus, die nevens hem was gezeten, over staatkunde te spreken.

Alles was stil in de gerechtszaal; niets hoorde men dan het kraken der vijzen en 't striemen der stringen. Maar de lijdere en kloeg niet, en op heur gelaat blonk de glans van heilige vreugde.

Het ware bijna wreed de middelen te verhalen die de duivel in 't werk stelde om den zege te behalen, de gloeiende tangen en den blakende brandstapel te beschrijven die de verduldige martelaresse kwelden. Hoe meer de onderaardsche krachten geweld tegen haar inspanden, hoe luisterlijker de Zaligmaker in Zijne dochter wierd verheerlijkt.

Hetgeen wij opgeven te beschrijven, dat hadden de Roomsche vrouwen den wreedhertigen moed koelbloedig te aanschouwen. Lavinia weliswaar, die even als hare moeder, zulke tooneelen niet gewoon was, keerde in de eerste heur gezicht daarvan af; maar aldra dreef de nieuwsgierigheid boven, en gelijk de anderen ging zij gretig de folteringen na.

Dit folteren ging zijnen gang. Maar toen het reeds een geslegene ure duurde had, bevoel Sapritius, daar hij vreesde de maagd eronder te zien bezwijken, dat men

hare beproeving een weinig zou staken; gevolgentlijk wierd zij in een bijgelegen aantrek geleid, waar de geloofsverzakkers *Christe* en *Callista* gereed stonden haar te onthalen. De rechter waande dat deze, hare vroegere vriendinnen, gelijk in ouderdom en geslacht, beter door hunne overtuigende woorden in staat zouden wezen om *Dorothea* over te halen tot hetgeen hij vruchteloos bij dwangmiddels had gepoogd te verkrijgen. Zijne meening wierd echter opnieuw te leur gesteld. Toen men *Dorothea* in de gerechtszaal weerriep, verscheen zij niet alleen, maar wel in geleide van hare twee berouwhebbende vriendinnen, die, door *Sapritius* op staanden voet ter dood veroordeeld, getuigenis gaven hunner eens geloochende gevoelens.

"En nu," vroeg de rechter aan *Dorothea*, terwijl hij gebod haar insgelijks te onthoofden, "bekent gij uwe dwaalgeloovigheid? Vraagt gij er nu vergiffenis over aan de goden en aan ons?"

"Ik smEEK om vergiffenis voor u," antwoordde de stervende maagd, "en ik zal er voor bidden wanneer ik in 't land ben waar ik thans henen ga."

"Wat voor land?" vroeg *Sapritius*.

"Een land van eeuwigdurende lente en zaligheid: daar kan noch nacht, noch winter, noch droefheid binnen: daar vloeien de kristallijnen wateren des Levens en bloeit de altijd vruchtdragende Levensboom; daar blinken onverslensbare bloemen, in dat Paradijs der reine genuchtelijkheid."

Daarop riep *Theophilus* uit: "O, Maagd, is het waarheid, wat gij spreekt, wil mij, ik bid u, wanneer gij in die streke zijt gekomen, eenige van die Paradijsbloemen laten geworden!"

Dorothea hief heure zoetglimmende oogen tot den jongen *Patriciër* op, en met die door de naderende dood verkwijnende, doch zoete en klare stemme, sprak zij: "Dat zal ik!" - en ze ging naar den doodsblok.

"Bij *Castor* en *Pollux*!" riep *Festus*, "nooit zag ik stoutmoedigheid gelijk bij die Nazareensche. Hoe vastberaden bleef zij tot op 't einde toe! Wel, wel! *Mercurius* beware ons van zulken onzin! Want 't en is niet gezeid wie van ons er binnen kort in gevangen wordt."

"Ik meene toch niet te verstaan goede *Festus*," sprak *Albinia*, "dat gij die secte gaat bijtreden?"

"Bij *Hercules*, neen ik! - Maar beste *Albinia*, uwe draagbedde wacht u."

"Kom, *Lavinia*," sprak hare moeder, "Maar bij de twaalf goeden, wie is daar?"

BRUGGE - BEGIJNHOF

COPYRIGHT A.C.L. BRUSSEL

18e- EEUWSE DEVOTIEPRENT IN ROCAILLESTIJL
MET IN HET GRILLIG MIDDENMEDAILLON DE
H. DOROTHEA MET PALMTAK EN ROZENKORF.

1956 - REUZETENTONSTELLING OP DE GROTE MARKT.

1956 - Z. EXC. GOUVERNEUR D'OUTRIVE D'YDEWALLE, het STADSMAGISTRAAT en de VOORZITTER op weg om de reuzetentoonstelling te openen.

1956 - Grote Markt - Een feeëriek zicht op de rotstuinjes in al hun pracht.

dat nooit mensenoogen op zulke wonderbare liefvalligheid berustte. In zijn hand droeg hij vier rozen : twee witte en twee roode : zulke buitengewoon lieve rozen, zoo wonderkleurig bespikkeld, met zulke tengere bladen, zulken balsemrijke geur, dat ze onmogelijk in eenen aardschen hof konden opgewassen zijn. Hij rijkte ze aan Theophilus toe.

"Wie zijt gij ?" vroeg deze verbaasd.

"Dat doet er niet aan," sprak de bode. "Die bloemen zijn voor u."

"Voor mij ?... en wie is 't die ze mij zendt ?"

"Dorothea."

"Dorothea !" riep heel de vergadering, "maar zij is daareven gestorven ?"

"Dat weet ik," hernam de bode, "en zij volbrengt thans hare belofte. Gij vroegt haar, wanneer zij in het Paradijs waarover zij u sprak zou binnengelaten zijn, u eenige bloemen te zenden; en zij laat de deze, door mijne tussenkomst, u geworden." En daar hij de laatste woorden nog uitsprak, was hij verzwonden.

"Wonderlijk !" kreet Lavinia, "wat bekoorlijke bloemen ! En op dezen tijd van 't jaar, wanneer zelfs in Cæsars hoven geene rooze te vinden is !"

"Wonderlijk, zegt gij ?" sprak Theophilus, "mij schijnt het bovennatuurlijk."

"Ei, ge gaat nu misschien gaan gelooven wat Dorothea vertelde ?" loech Festus.

"Ja, ik," was Theophilus' kalm antwoord. "Ik ben Christen."

"Ei, gij oude poetsenbakker," zei Albinia, geloof mijne vrouwelijke scherpsinnigheid : wilt gij lachen, kies tenminste beter waarmeê."

"Ik lach niet : geleid mij bij den prefect, als ge wilt : 'k zal hem zeggen wat ik aan u zeg."

"Dat ga ik doen," zei Festus. Maar Albinia kwam tussen : "Neen, neen, mijn weerde Festus," sprak zij, "die mensch is krankzinnig : roep den doctor, maar den rechter niet."

"Gelijk ik aan een krankzinnige, Albinia ? zijn mijne woorden redeloos ? Festus heeft gelijk : laat hem doen."

Sapritius lag in zijn huis van het werk, dien morgend verricht, uit te rusten toen hem de mare toekwam dat men Theophilus in 't gevang had geworpen.

"De goden genezen uwe zotte hersens - Geta" riep hij naar de slave die hem het nieuws bracht, "of de zwepe zal ze u genezen. Gij wilt zeker zeggen : heeft er een in 't gevang doen werpen ?"

"Toch niet, met oorlof van uw heerschapp," antwoordde Geta. "Theophilus is Christen."

"Hij ?... 'k geloove dat de wereld gaat veranderen... Men brenge Theophilus naar hier : ik moet hem spreken."

Gelukkige Dorothea ! niet genoeg met voor heur eigen eene glorierijke kroon te verwerven, bekeerde zij nog twee verzakers, tot het waar geloof, en vermocht zij van een vervolger eenen martelaar te maken. Want Theophilus stond getrouw bij het Kruis dat hij zoo lang bestreden had : zijne vijanden waren machteloos op zijnen onwankelbaren moed; en, standvastig tot der dood, ging hij, met het doopsel des bloeds getekend, in dat Paradijs waarheen Dorothea hem den weg had voorgewezen. Ook wordt hij met deze Heilige tusschen de Christene martelaren gerekend, en viert men hunnen gezamenlijken feestdag op den 6den Februarie.

In maart 1877 stuurde het bestuur een verzoekschrift naar de Minister van Landbouw om een staatstoelage te verkrijgen teneinde een vaste lesgever te kunnen bezoldigen, die regelmatig onderricht zou geven over "boomteelt, fruitkunde en moeshovenierderij." Die staatstoelage zou ook dienen om een vakbibliotheek aan te leggen met de werken van o.a. Van Hulle, Giellekens, Fouquet, Baltet, Pieterman, Morren, Parisel, De Bavay, Buisseret, Burvenich, Spruyts, Pynaert, Rodigas en anderen.

Op zondag 13 mei, na 's middags te gast geweest te zijn bij de Hr Van Wtberghe, lid van de Kring, gaf de heer Burvenich, te 15 u. voor de eerste maal een voordracht over fruitboomteelt. Deze les was de inzet van onafzienbare reeks voordrachten van tuinbouwkundige aard, die gedurende een eeuw door De Boomteeltkring zullen verzorgd worden.

Ditzelfde jaar nam de Kring weer deel aan de tentoonstelling te Brugge en behaalde er andermaal een eerste prijs. Maar het hoogtepunt van 2 jaar werk was ongetwijfeld de Izegemse Fruit- en Groentetentoonstelling op 14 oktober 1877. Het Stadsbestuur had hiervoor een hulpgeld van 150 fr. verleend en om veel volk te lokken had het bestuur bij drukker Dooms 25 grote affiches in twee kleuren laten drukken voor 15 fr. en werden ook 50 kleine programma's rond gestuurd. Bij goudsmid Arthur Jocalaz bestelde men 9 zilveren medailles met gegraveerd opschrift (9 fr. 't stuk) en 9 bronzen medailles (4,5 fr. 't stuk). Deze expositie lokte een groot aantal belangstellenden van in en buiten de stad.

Ook toen moeten er reeds spuiters geweest zijn, want in een verslag lezen we : "dat geen briefkens meer zullen afgelezen worden die belachelijk voorkomen, omdat zulks alleenlijk kan strekken tot ondergang der maatschappij." !

Op 8 juli 1878 ondernamen de leden een eerste studiereis naar Gent, waar onder de leiding van de Heer Burvenich een bezoek gebracht werd aan de voornaamste

tuinen en parken.

Het jaar 1879 kende wat deining : de Voorzitter van het eerste uur, Henri D'Haene-Herteleer diende ontslag in. "...vues des circonstances fâcheuses et réitérées... je me trouve forcé, bien à regret, de donner irrévocablement ma démission." Jacques Allemon-D'Artois werd als nieuwe voorzitter verkozen en zou dit blijven tot aan zijn dood in 1901. Jules Neiryndck werd boekhouder en Henri Bourgeois nieuw bestuurslid.

Een eeuw fruitteelt betekent ook komen en gaan voor heel wat soorten en variëteiten. In 1879 golden als beste voor de peren : Bon Chrétien Williams, Beurré d'Amanlis, Louise Bonne d'Avranches, Poire de Tongre, Beurré Dilly en Soldat Laboureur. Bij de appels roemde men op : Calville rouge d'été, Gravenstein Jaune, Grand Alexandre, Belle de Furnes, Calville Saint Sauveur, Bedfordshire Foundling en Reine de reinettes.

In 1880 werd door verschillende leden meegedaan aan tentoonstellingen te Brugge, Gent, maar vooral te Brussel. Twee leden haalden daar uitzonderlijke resultaten : Pieter Gits won een gouden medaille en 100 fr. en Jos. Fassotte, hovenier van het kasteel, werd hoog geroemd door de jury. Einde van dit jaar gaf Fr. Rom zijn ontslag, hij koos woonst te Lyslez-Lannoye maar kwam af en toe naar Izegem om een voordracht of les te geven aan zijn oud-bekenden van de Kring. Alfons Billiet volgde hem op en Pieter Gits werd het nieuw bestuurslid.

Einde 1882 hield de Kring een kantonale tentoonstelling die de kas fel uitputte ! Daarom werd aan stad steun gevraagd en werd het vieren van het patroonsfeest onbepaald verschoven.

Begin 1884 werden er openbare leergangen over boom- en groenselteelt gegeven. De lesgever was de Hr Burvenisch uit Gentbrugge. Deze lessen werden 's zondags gegeven van 3 tot 4 u. en werden bijgewoond door de ere- en werkende leden maar ook door heel wat hoveniers en liefhebbers uit omliggende gemeenten.

Na 10 jaar onverdroten werken was de Boomteeltkring in stad Izegem een gevestigde waarde geworden met faam en aanzien.

II De Kring van 1886 tot 1895.

1886 was voor de Kring een eerder stil jaar maar toch met een paar uitschieters. Vanwege het ministerie werd de bibliotheek verrijkt met een 24 "boekwerken" en bij het luisterrijk bezoek van Gouverneur Ridder Ruzette aan onze stad, was ook De Boomteeltkring present in de stoet die deze excellentie verwelkomde. Datzelfde jaar ook was opnieuw aangeknoopt met de heerlijke traditie van het

Ste Dorotheafeest : op maandag 15.2.86 werd gestart met een solemnele dankmis in Sint Hiloniuskerk en 's avonds werd souper gehouden "In de drie koningen" bij Charles Blomme.

In 1887 diende Pieter Gits zijn ontslag in en Edward Thibau volgde hem op. Er werd een grootse groente-expositie gepland, maar de langdurige en uitzonderlijke droogte stak stokken in de wielen en het bleef bij een voornemen. Ook gewaagt de schrijver, Jules Rosseel, met een zekere spijt dat er minder enthousiasme vastgesteld wordt bij de leden...

Het volgend jaar ondergaat het bestuur een nieuwe verandering : Edw. Thibau wordt ondervoorzitter en Verhamme A. wordt nieuw bestuurslid.

De expositie van groenten en fruit was dit jaar uitzonderlijk goed geslaagd. Van heinde en verre was men komen kijken. Voor 't slot had er een avondmaal plaats à 1,25 fr. per persoon. Ieder lid betaalde 1 fr. en de overige 25 centiemen werden uit de kas bijgelegd !

1889 scheen een bezinningsjaar : er werd gewerkt in stilte, zonder versagen. Een nieuwe blauwe druivensoort werd aangekocht : "Conseiller Depoorter" en aangeplant bij Jules Rosseel. Later zou iedereen die het begeerde stekken of aflegsels bij hem kunnen bekomen !

In 1890 wordt voor de leden een tentoonstelling ingericht met 3 prijzen, 1 van 8 fr., 2 van 8 fr. en 3 van 4 fr. Henri Missiaen was Primus !

Om financiële reden werd er ook geen reis ondernomen.

Op 9.2.1891, feest van de H. Dorothea werd o.a. fruit verloot uit "overzeesche landen". De kas is nog niet wat ze zou moeten zijn en daarom wordt uit spaarzaamheid slechts één abonnement behouden en wel dit op "De Tuinbouwer". Gelukkig komt er een eind aan de geldnood : door tussenkomst van Provinciaal Raads-lid Valeer Vandenbogaerde verleent de Prov. Raad 200 fr. steungeld; de kas is weer gezond !

Over 1892 belanden we in 1893 : jaar waarin de Hr Octaaf Burvenisch (bloemenkweker te Gentbrugge) in onze stad een bloemententoonstelling inricht. Het werd een groot succes en de stad verleende een hulpgeld van 50 fr. - Ook werd meegedaan te Brugge aan de Provinciale prijskamp van fruit en groenten. De Boomteeltkring behaalde er 4 zilveren eremetalen en diverse diploma's. Ook arriveerde eindelijk de provinciale toelage van 200 fr. voor 1892 en 93 !

Het tweede decenium sloot af met een druk jaar : heel het stelsel van leer-
144 gangen wordt door het Ministerie herzien. Maar De Boomteeltkring is er als de

kippen bij en slaagt erin een leergang "Groenselteelt" te bekomen. De Hr Burvenich, de oud-bekende en alomgewaardeerde lesgever, wordt tot leraar benoemd. Door tussenkomst van de stad zal ook telkens gehandeld worden over Boomteelt, en zo zullen ook die liefhebbers verder aan hun trekken komen. Die lessen kenden een grote bijval : telkens telde men tussen de 40 en 80 toehoorders. Vermelden we ook dat er inspectie was !

III De Kring tussen 1896 en 1905.

Dat de leden voor elkaar wat te betekenen hadden bewijst het bezoek dat gebracht werd in de loop van 1896 aan de druivenserre van Mevr. Delbeke te Roeselare. Daar werd heel wat opgestoken over snoei en verzorging van die plant die toen erg in de mode was.

Het volgend jaar lezen we worden de leergangen over Boom-groensel- en bloemeteelt regelmatig bijgewoond door een groot aantal liefhebbers, jammer genoeg door te weinig kringleden...

In 1898 gaan de maandelijksse vergaderingen ongestoord verder : geen hoogtepunten, maar steeds een verrijkend gesprek onder de leden over een of ander onderwerp van hun liefhebberij. Gelukkig zorgen de Provinciale Raadsleden Hr Valeer Vandebogaerde en Baron J. Gillès de Pélichy ervoor dat de provinciale toelage van 100 fr. regelmatig toekomt.

Om wat meer aanwezigen te lokken worden regelmatig prijzen verloot na de vergaderingen o.a. bloemen maar ook boekwerken. Aan de toehoorders die de lessen over boomteelt volgen worden griffels uitgedeeld !

Zo belanden we in het jaar 1900 : de eeuwwisseling. ER moest iets buitengewoons gebeuren. Te Parijs opende men een grote wereldtentoonstelling. In een bestuursvergadering werd het idee naar voor gebracht een reis naar het verre Parijs te ondernemen. De gedachte had bijval en op 5 maart werd beslist af te reizen op zaterdag 7 juli 1900. De Kring zou per deelnemer voor 8 fr. tussenkomen in de reiskosten en de inschrijvingslijst werd geopend. 12 leden gaven hun naam op maar slechts 8 zullen het avontuur aangaan : Laurent Clarysse; Joseph Vantomme; Arthur Vandevoorde; Dokter Verhamme; Pieter Clement; P. Verstraete; Louis Lietaert en Al. Clarysse. Met de trein van 19.49 vertrokken de moedigen te Izegem en arriveerden de zondagmorgen te Parijs : la ville lumière ! Na drie dagen zijn ze weer thuis gekomen, volgens het verslag : zeer tevreden en gezond ! Hetzelfde jaar betuigde de Kring ook zijn dankbaarheid jegens de Hr Valeer

Vandenbogaerde bij zijn inhuldiging als Burgemeester. De Kring hielp de stoet opluisteren met de schoonste praalwagen. Als beloning hiervoor ontvingen ze van de burgemeester 25 fr. Ook het bestuur veranderde weer wat : Edward Thibau werd voorzitter terwijl Alois Verhamme ondervoorzitter en Jos Nonkel bestuurslid werd.

1901 werd een zeer bijzonder jaar voor Izegem en de Boomteeltkring : Z. K. Hoogheid Prins Albert bezoekt onze stad ! Benevens tal van festiviteiten t'allekante in stad wordt door de Kring een luisterrijke tentoonstelling van fruit, bloemen en sierplanten ingericht : 1168 bezoekers defileren voorbij al dat moois, ook Z. K. Hoogheid. Hij drukte zijn waardering uit voor al het gepresteerde en kreeg bij zijn vertrek een prachtige bloementuil, samengesteld en opgemaakt door Pharaïlde Missiaen !

De lessen in fruitboomkweek gaan regelmatig verder en worden vooral door veel liefhebbers uit het omliggende gevolgd. Voor 't eerst krijgt elke toehoorder een beknopte inhoud van de gegeven les.

Wij zijn jaren een volk geweest van stoetenbouwers en praalwagemmakers. Ook De Boomteeltkring schoot nimmer tekort op dit gebied. In 1902 deed Baron Karel Gillès de Pélichy zijn intrede in Izegem. Hij was vergezeld van zijn echtgenote Dame Maria Vander Renne de Daelenbroeck. Een mooie stoet doortrok onze bijzonderste straten en de Kring bood het paar een ruiker kostelijke bloemen aan. Een nieuwe druivensoort : Gros Maroc werd aangekocht en aangeplant in de serre van Arthur Vandevoorde. Dit in 1903. Arthur was verplicht de eerste vruchten en bouturen ten dienste te stellen van de leden. Enkele maanden later onderging De Kring een pijnlijk verlies door de dood van Burgemeester-Volksvertegenwoordiger Mr Valeer Vandenbogaerde.

In de loop van het dertigste bestaanjaar stierf de Hr Jules Burvenich die zoveel jaren lessen en voordrachten gegeven had te Izegem. De lessen over fruit, bloemen en groenten werden dan ook tijdelijk onderbroken tot als plaatsvervanger werd aangesteld de Hr Octaaf Burvenich-Dewinne, broer van de overledene.

In de loop van de maand augustus nam de Kring ook deel aan inhuldiging van de Heer Henri Parret als burgemeester van Izegem.

IV Van 1906 tot 1915

Om de leden nog meer informatie te kunnen geven werd een abonnement onderschreven op "La tribune horticole", een weekblad voor de liefhebbers en vakmensen in de fruitboomteelt.

Over Europa groeit stilaan maar voelbaar het besef van naderend, groot onheil. Ook in De Boomteeltkring verloopt het leven zonder veel uitschieters noch toppunten : de vergaderingen gaan nog regelmatig door, maar de geestdrift is wat gedempt. In 1907, ter gelegenheid van Izegemkermis werd er in het Gildehuis een luisterrijke landbouwtentoonstelling gegeven. Ze werd vereerd met bezoek van Gouverneur Baron Ruzette. De Kring nam deel aan de onthaalstoet en aan de tentoonstelling. Dat zelfde jaar werd een nieuwe leraar : Hr Leon Deloof, hofbouwkundige te Gent te Izegem benoemd voor de lessen van fruitboomteelt.

In 1908 nam De Kring deel aan de stoet ter inhuldiging van de burgemeester de Hr Eugene Carpentier, dit op zondag 3 mei. De deelname bestond uit een kostelijke praalwagen versierd met planten en bloemen.

In 1909 verliest De Kring zijn voorzitter Edw. Thibau (+ 8.7.09). Als opvolger, iemand van het eerste uur : Jules Rosseel. Deze wordt als schrijver-schatbewaarder opgevolgd door Jozef Nonkel en Edmond Thibau wordt het nieuwe bestuurslid.

Voor 't eerst in 1910 wordt eens meer aandacht geschonken aan de bloemen dan aan het fruit : vooral de bol- en knolgewassen zijn aan de orde : hyacint, tulp, begonia en dahlia. Ook werd deelgenomen aan de stoet ter gelegenheid van de inhaling van Baron Karel Gillès de Pélichy, volksvertegenwoordiger. Niettegenstaande de zomer van 1911 gekenmerkt is door een grote droogte en onuitstaanbare hitte is De Kring er toch in geslaagd nog een best geslaagde tentoonstelling in te richten van fruit, bloemen en groenten. Het jaar daarop, 1912, lezen we voor het eerst dat er 2 leden vereremerkt worden en wel met het ereteken 2de klas van het Ministerie van Landbouw. De gedecoreerden waren Jules Neiryck en Henri Bourgeois. Te Roeselare en te Ieper werd deelgenomen aan de aldaar ingerichte tentoonstellingen en dit met succes. Toch was er wat kritiek op de jury van Ieper !

De schrijver-schatbewaarder werd in 1913 ontboden naar Brussel, om er het bijzonder ereteken van het Ministerie van Landbouw in ontvangst te nemen. Jozef Nonkel werd hierom door het bestuur gehuldigd maar deed ook zijn duit in het zakje met een traktaat !! Het huidig comité voor verfraaiing kende reeds in 1913 een voorloper want, in de vergadering van 14 september besliste de Kring een stadstoelage aan te vragen die zou besteed worden aan prijzen voor de schoonste bloemenversiering der gevels, balcon en vensters van binnen de stad ! De regelmatig weerkerende tentoonstelling van fruit, bloemen en groenten kende een ruim succes en in een laatste verslag van dat jaar lezen we dat heel wat

Ieden geleden hebben van de "influenza of sluntze" !

Gelukkig op Ste Dorothea waren de meesten toch present !

In 1914 maken nog 5 leden van het eerste uur deel uit van De Kring. Reeds 38 jaar zijn ze trouw lid ! Er zijn plannen om deel te nemen aan tentoonstellingen te Oostende en te Kortrijk, maar in vergadering van 3.8.14 wordt overeengekomen niet mee te doen gezien "de tijdsomstandigheden." (Op 4.8.14 breekt W. O. I uit voor ons land). De maandelijkse vergaderingen werden voor onbepaalde tijd verdaagd.

V. Van 1916 tot 1925, op weg naar goud !

Tijdens de oorlog ligt alle activiteit stil. Trouwens Izegem ligt dicht bij het front en overal heerst nood, angst en verdriet.

Gelukkig komt ook hieraan een einde en in 1919 wordt op 2 juni weer gestart. Overeengekomen wordt het Bestuur te vernieuwen. Jules Rosseel wordt ere-voorzitter en Jozef Nonkel volgt hem op als voorzitter. Louis Lietaert wordt de nieuwe ondervoorzitter, Raphaël Rosseel schrijver, Raf. Vandewalle, Adolf Moerman en Corneel Vanputten bestuursleden. De Kring herneemt wonderlijk vlug zijn werking en datzelfde jaar wordt er beslist tot de samenaankoop van meststoffen o.a. superfosfaten. Ook de lessen voor, tuinbouw hernemen en de lesgever is Mr Lagast uit Kortrijk.

Op 20.6.1920 werd het standbeeld van de gesneuvelden plechtig ingehuldigd. Vanzelfsprekend nam de Kring deel aan de stoet op die dag. Nog dat zelfde jaar werd ook deelgenomen aan de stoet die door stad trok ter gelegenheid van de inhuldiging van de Hr Bral als burgemeester. Jammer genoeg overleed ook dit jaar één der medestichters : de Hr Jules Neiryck. 't Jaar daarop ontviel de Kring nog een van zijn medestichters en wel de oud-voorzitter Henri Bourgeois.

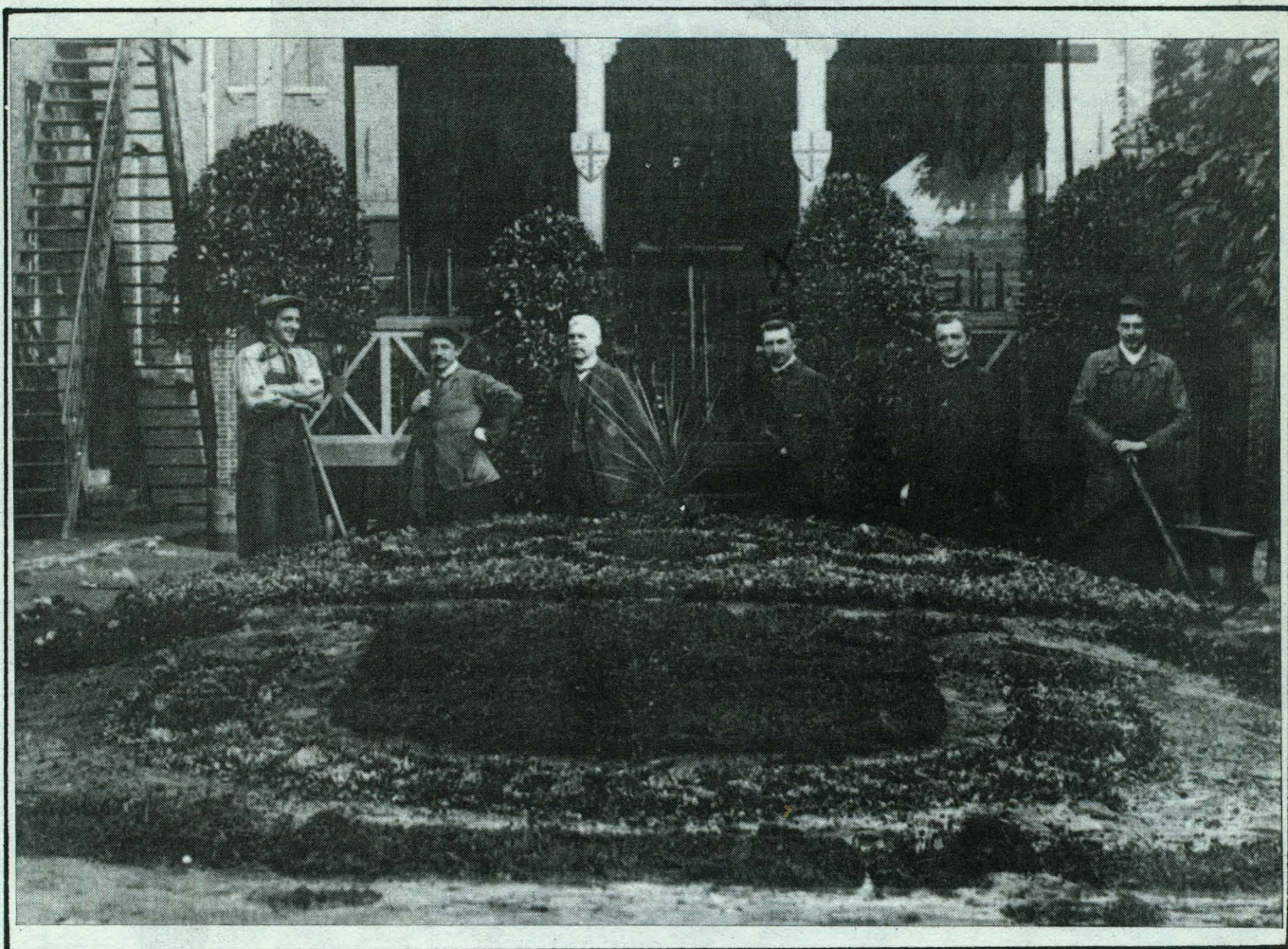
In 1922 werd deelgenomen aan de grote tentoonstelling ingericht door de stad Roeselare; er werden heel wat eerste prijzen behaald. Ook werd in groep deelgenomen aan het Congres te Brugge op 24.9.22.

Tenslotte lezen we nog dat er beslist werd voortaan van elke vergadering een kort verslag te laten verschijnen in "De Iseghemnaar". Jacques Debusschere zou zich hiermee gelasten.

1923 was een jaar zonder geschiedenis maar in 1924, in de loop van de maand april gaat de Hr Peemans, tuinbouwconsulent, verscheidene van onze groense-
liërs bezoeken op hun bedrijf. Hij staat hen bij met raad en daad.- Er werd

VERSIERING IN DE KONGREGATIE

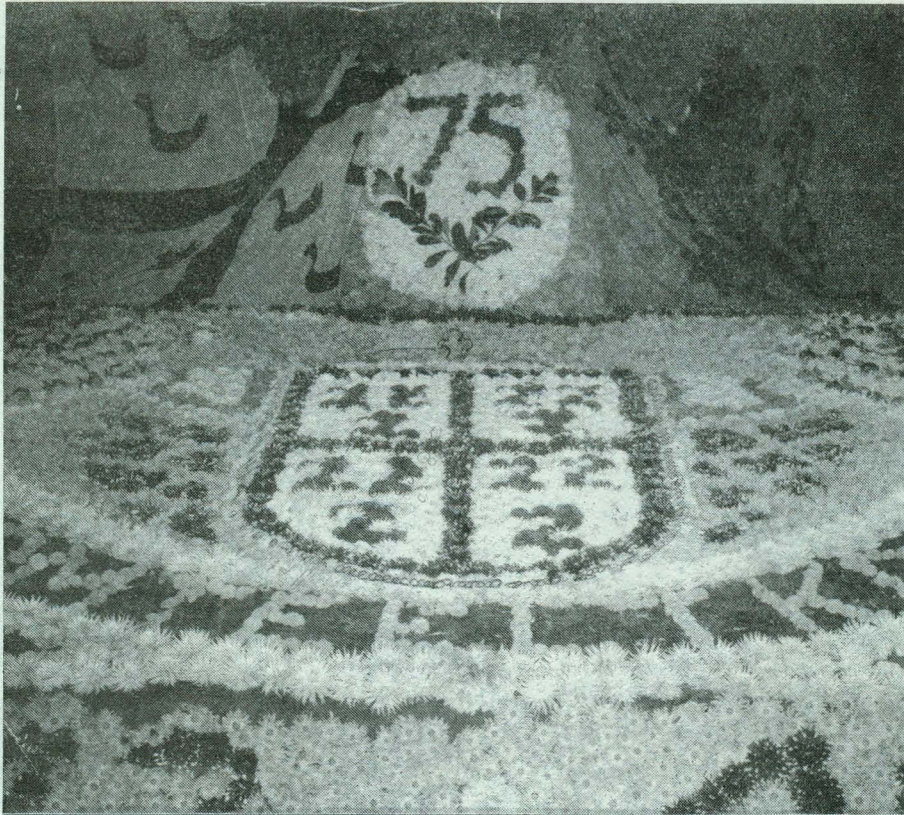

1912 - TER GELEGENHEID VAN HET EEUWFEEST
VAN DE ZONDAGSCHOOL WERD DE BINNENKOER
VAN DE KONGREGATIE DOOR LEDEN VAN DE
BOOMTEELTKRING VERSIERD

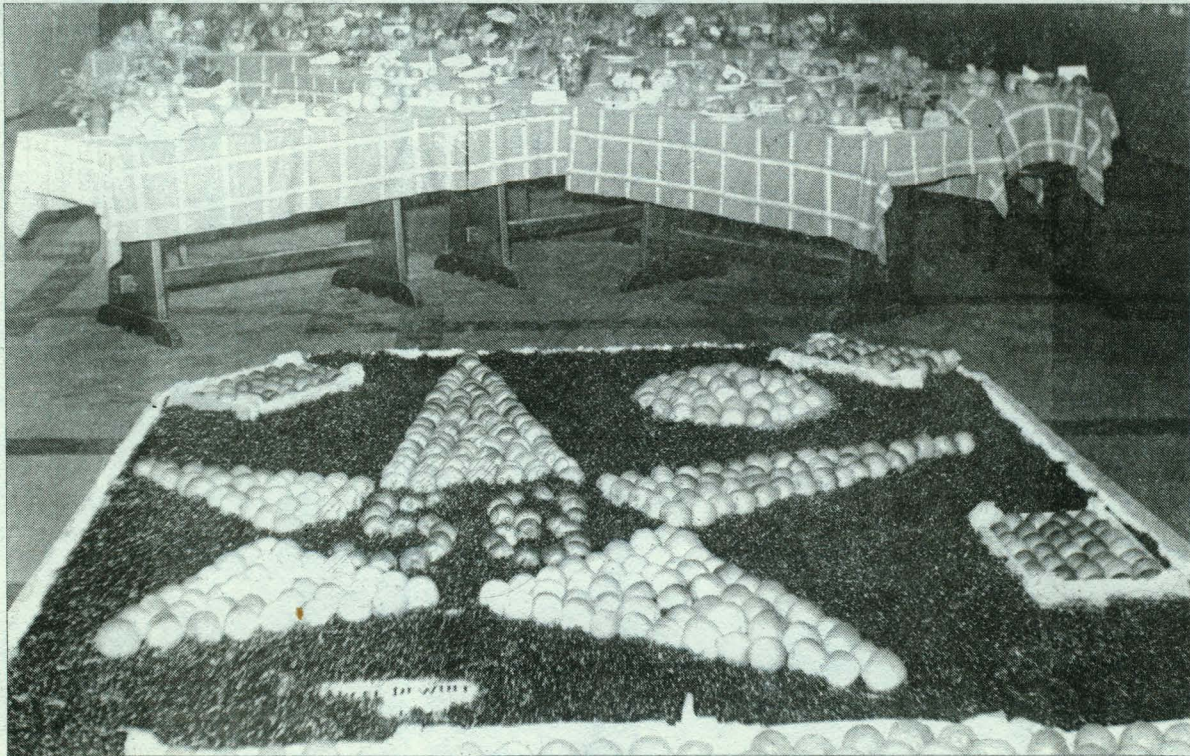
VAN LINKS NAAR RECHTS:

1. VICTOR MISSIAEN, *tuinier*
2. ROBERT NEIRYNCK, *behangjer*
3. JOZEF STAELENS, *onderwijzer*
4. EMIEL GITS, *textielbediende*
5. E. H. JORIS DE BACKER, *proost van de kongregatie*
6. HUBERT VANLANDEGHEM, *bediende*

1951 - "ST. DOROTHEA" viert haar 75-jarig bestaan - De versiering in het stadhuis.

De "EXPO-STER" op de fruittentoonstelling 4-6.10.1958
Ontwerp van de firma De Wulf.

ook deelgenomen aan een tentoonstelling te Kortrijk, waarvoor de Kring 50 fr. ontving.

Voorzitter Jozef Nonkel heeft het gouden jubileum niet mogen beleven : hij stierf in de loop van 1925. Corneel Vanputten wordt zijn opvolger en Richard Gits wordt nieuw bestuurslid. Om de kas te spijsen en nog in aanzien te winnen wordt beslist weer uit te zien naar ereleden. In ditzelfde jaar ontvangen Corn. Vanputten en Ad. Moerman eveneens het ereteken 2de klas.

VI. De "Gouden" Kring tot 1935.

Het gouden jubileum van De Kring wordt een feestelijk jaar zoals zelden tevoren ! De H. H. Jules Rosseel en Henri Missiaen, leden van het eerste uur, jubileren om ter meest ! Op het feest van Sinte Dorothea is burgemeester Cyriel Staes present en feliciteert voornoemde Heren alsmede heel de kring en belooft zijn volle steun ! Te dier gelegenheid wordt ook een groepsfoto gemaakt en de erevoorzitter trakteert elk met een glas champagne ! Aan de Koning wordt een telegram gestuurd van verkleefdheid en prompt komt een antwoord met dank en gelukwensen voor de jubilerende Kring.

In de loop van het jubileumjaar richtte de Burgersbond een tentoonstelling in waaraan de Kring met zeer veel bijval deelnam.

In de volgende jaren gaat de aandacht vooral naar de jaarlijkse reizen. De lessen en voordrachten worden natuurlijk niet verwaarloosd, maar het accent is wat verlegd. De bezoeken in 1927 aan de serres van de Baron te Zedelgem en te Waardamme en de uitstap naar Gent in 1928 aan de grootse bloemententoonstelling en aan de Flandriakwekerijen te Brugge vormden een paar hoogtepunten. Jammer, in 1929 overleed ondervoorzitter Louis Lietaert. Iedereen voelde dit aan als een zwaar verlies voor De Kring. Maar het leven staat niet stil en als nieuw ondervoorzitter kwam Oscar Vandommele uit de bus en August Verfaillie werd nieuw bestuurslid.

1930 is een memorabel jaar. Na een uiterst rijk en gevuld leven, waarvan 53 jaar als medestichter van De Kring, secretaris, ondervoorzitter, voorzitter en erevoorzitter is de Hr Jules Rosseel overleden. Een stuk Kring ging met hem verloren. Vele leden brachten hem een piëteitsvolle hulde tijdens de lijkdienst die voor hem opgedragen werd.

Nog eens lezen we dat, zeer tot spijt van het bestuur, zo weinig leden de maandelijks vergaderingen bijwonen...

Anderzijds is de actie "Izegem bebloemd" uitgegroeid tot een succes. De Stad

geeft 2.000 fr. prijzen en een vreemde jury komt tussen 1 juli en 15 september oordelen !

In 1931 wordt de Hr Bral tot erevoorzitter gekozen en aangesteld.

De druivenliefhebbers kwamen dit jaar aan hun trekken want de reis ging naar Hoeilaart (daar werden stekken besteld) en dan naar Tervuren waar het museum en het park bezocht werden.

We zegden het reeds : reizen was "in". In 1932 trok De Kring in één dag naar Lier (de Zimmertoren), dan naar Vilvoorde (de tuinbouwinrichtingen) en tenslotte nog naar Brussel ! Het enthousiasme kwam stilaan terug : ook de maandelijkse vergaderingen kenden een stijgend aantal aanwezigen.

Sedert 21 februari 1933 is De Kring "Koninklijk" ! Er werd besloten tijdens het "fraisenseizoen" om die reden een avondmaal te geven ! De jaarlijkse reis gaat naar de wereldbekende Floraliën te Gent. Het bestuur wijzigt lichtjes : Frans Depauw wordt schrijver en Raf. Rosseel schatbewaarder.

In 1934 overlijdt de erevoorzitter Fr. Bral. In die functie wordt hij opgevolgd door Corneel Vanputten. De nieuwe voorzitter wordt Oscar Vandommele; Richard Gits wordt ondervoorzitter en Robert Neiryck is het nieuw bestuurslid.

Het bestuur van de Koninklijke Boomteeltkring is niet van de jongste : de laatste jaren sterven regelmatig bestuursleden en dienen dan vervangen te worden. Ook in 1935 vernieuwt het bestuur : Octaaf Baes wordt schrijver, terwijl we vernemen dat bestuurslid Adolf Moerman overleden is. Voor 't eerst lezen we dat de Hr Achiel Decock een les in landbouwkunde geeft.

Op 1, 2, 3 en 4 september ging een tentoonstelling door in het Sint-Jozefscollege, van landbouwprodukten, groenten, fruit en bloemen. De Kring deed zijn uiterste best door een talrijke en geslaagde deelneming.

Erevoorzitter Corneel Vanputten kwam ook te sterven, door iedereen die hem gekend had diep betreurd.

VII. De Koninklijke Boomteeltkring van 1936 tot 1945.

Antoon Missiaen wordt benoemd als bestuurslid in de plaats van zijn overleden vader Henri Missiaen, één van de allereersten uit De Kring. Tot spijt van allen dient, einde december, de voorzitter Oscar Vandommele ontslag in.

152 Nochtans, het gaat De Kring voor de wind : voor 't eerst wordt de kaap der 100 leden bereikt, de lessen worden druk bijgewoond en het traditioneel geworden

frezesouper kent alle bijval !

Heel het jaar 1937 verloopt zonder de aanstelling van een nieuwe voorzitter. Meer nog, einde november biedt ook R. Rosseel zijn ontslag aan als schatbewaarder. Dientengevolge treedt het volledig bestuur af om met een vernieuwd en tot 10 leden uitgebreid bestuur te kunnen starten. Na geheime stemming kwam het volgende uit de bus : C. Van Beylen wordt voorzitter; R. Gits ondervoorzitter; Oct. Baes schrijver; bestuursleden : B. D'Haeyere, Joz. Mylle, Ch. Olivier, Ger. Behaeghe, R. Vandewalle, R. Neiryneck, Ant. Missiaen en als erevoorzitter fungeert Henri Declercq.

Jammer dat dit nieuwe bestuur zo'n korte werkperiode gekend heeft.....

In 1938 overlijdt Henri Declercq, die vele jaren een steunpilaar geweest is van De Kring. We zien ook dat De Kring meegaat met zijn tijd : in plaats van de traditionele lessen wordt ook aleens een filmavond ingericht over bloemen; ook de bibliotheek wordt verrijkt met verschillende werken terwijl de hof van het lokaal in orde wordt gehouden en verschillende fruitbomen worden aangeplant.

1939 is een stil jaar : mobilisaties en oorlogsdreiging verlammen heel wat. Onrust knaagt bij velen. Toch wordt in de tweede helft van augustus nog een zeer geslaagde bloemententoonstelling gegeven, volledig verzorgd door eigen leden.

1940 : oorlog met heel zijn trieste nasleep. De leden zoeken mekaar op, meer om over de oorlog te praten dan over hun liefhebberij. In het lokaal wordt nog een druk bezochte fruittentoonstelling gehouden en dan houdt voorlopig elke activiteit, naar buiten toe, op. Er komt slechts verandering in 1945, wanneer onder impuls van ondervoorzitter Henri Missiaen, gestart wordt met een nieuwe bewindsploeg. Laten we toch ook niet vergeten dat tijdens de oorlog, Richard Gits al gedaan heeft wat hij kon om De Kring in leven te houden.

Zoals gezegd, stuurde Henri Missiaen aan op een vlug en definitief opnieuw op gang komen van De Kring. Een herboren bestuur komt aan bod onder voorzitterschap van notaris Aug. Denecker en Cyr. Van Beylen wordt erevoorzitter. Het is natuurlijk nog een zoeken en tasten, maar er komt weer schot in !

VIII. Van de herwonnen vrede tot 1955.

Was 1946 een schuchter herbeginnen, reeds in 1947 wordt weer aangeknoopt met de goede, oude tradities : in de feestzaal van het Stadhuis wordt een dahliatentoonstelling gehouden. De manifestatie was de vrucht van heel wat stekken die aan de leden waren bezorgd geweest in de lente. Een reis werd gepland en

voltrokken : bestuur en leden trokken naar een nationale tentoonstelling te Gembloers.

Reeds in 1948 diende notaris Denecker zijn ontslag in als voorzitter. Van deze gelegenheid werd gebruik gemaakt om de statuten te herzien, te herwerken en het bestuur wat uit te breiden. Nu wordt als voorzitter gekozen : Henri Mis-
siae en er zijn 2 ondervoorzitters : de heren Aimé Rosseel en Alb. Vandom-
mele (Emelgem).

Reizen is aan de orde : 't is precies of onze mensen hun schade willen inha-
len van tijdens de oorlogsjaren ! Dit jaar gaat de tocht naar St - Truiden
(een proefkwekerij) en naar Vilvoorde met zijn beroemde school.

In 1949 trekt De Kring zelfs voor 2 dagen naar Nederland maar richt ondertus-
sen nog een grote fruittentoonstelling in terplaatse.

In 1950 trekt men met 4 autocars naar de befaamde Floraliën te Gent en doet
er nog een uitstap bij naar de boorden van de Amblève.

Weerom een eendaagse reis naar Nederland in 1951 en een zeer hoogstaande gla-
diolententoonstelling.

Zo belanden we in het jaar 1952 : De Kring viert uitbundig zijn 75-jarig be-
staan. Dit feest gaat door, zeer gepast op het feest van Sinte Dorothea, zijnde
zondag 10 februari. De inzet is een plechtige hoogmis, gecelebreerd door
Z. E. H. Pastoor Sobry in de St Tillokerk. Daarna volgt een ontvangst ten
stadhuize door het Stadsmagistraat geleid door Burgemeester Em. Allewaert en
bijgestaan door de schepenen J. Sintobin en J. Vandeputte. Na deze receptie
kwam een Akademische zitting aan de beurt in Het Damberd. Kort werd het verle-
den van De Kring geschetst en er kwamen gelukwensen vanwege de Provincie door
de Hr Cumps, provinciaal tuinbouwconsulent. Stippen we aan dat daar ook nog
aanwezig waren de leraars Devriese, Lecoutere en Neiryck. Geen feest zonder
banket en dit ging door in de feestzaal van het lokaal (inschrijvingsprijs :
65 fr !). Tenslotte, vanaf 5 u. trad een cabaret- en variétégezelschap van
12 personen op, tot in de kleine uurtjes !

Maar dit jubileum werd niet alleen akademisch en met feest gevierd, de maan-
delijkse vergaderingen gaan onverstoord door tot ieders voordeel. In mei
wordt de grote bloemententoonstelling te Brussel bezocht en ook de Konink-
lijke serres. In de zaal van het Izegemse stadhuis wordt door De Kring een
provinciale fruittentoonstelling georganiseerd. Tijdens de kermisweek trekt
men op reis naar Zundert (Nl) en de Vlaamse Ardennen. En nog was de viering

niet gedaan : op 20, 21 en 22 september ging de luisterrijke fruit- en bloemententoonstelling door. Er waren heel wat deelnemers, o.a. : de Pomologische vereniging van West-Vlaanderen, de Provinciale Proeftuin van Rumbeke-Beitem, de Vrije Tuinbouwschool van Roeselare, dan enige beroepskwekers en tenslotte een dertigtal liefhebbers-leden van De Kring. In het stadhuis konden de bloemen bewonderd worden en iedereen was akkoord te zeggen : iets enig voor Izegem ! De Provincie bood als toelage 10.000 fr.

In dat jubileumjaar bestond het bestuur uit : Voorzitter Henri Missiaen, Ondervoorzitters A. Rosseel en A. Vandommele, Leden : M. Devaere, J. Dewaele, L. Gurdebeke, Rob. Missiaen, Joz. Tanghe, Jules Tanghe, R. Timperman en A. Vandommele. Ere-voorzitter was Cyr. Van Beylen.

Vanzelfsprekend was het volgend jaar wat kalmer ! 1953 het jaar van de tragische springvloed in Nederland .... De Kring verleende ook zijn steun aan het noodfonds voor de geteisterden van de watersnood. Er werd gereisd naar Boulogne en wat later naar de provinciale bloemententoonstelling te Poperinge (er werd zelfs dan ook eens over "de schreve" gegaan !)

In 1954 wordt een bezoek gebracht aan de Rijkstuinbouwschool te Melle en met de kermis trekt De Kring alover Maldegem (Pomona) naar Middelburg, 's Heerensarenskerk en Goes. - Datzelfde jaar volgend de lessen en voordrachten mekaar op in regelmatig ritme en werd te Emelgem op 3 oktober een tentoonstelling ingericht van fruit en bloemen met medewerking van de eigen leden en de Tuinbouwschool van Roeselare.

1955 zette in met een filmavond en dan het gewone Ste Dorothea-feest : smakelijk, luimig en leutig! De jaarlijkse reis ging naar de Gentse Floraliën. Op 15.5.55 werd voorzitter Hr Henri Missiaen gehuldigd als Laureaat van de Arbeid. De Hr Aimé Rosseel gaf een indrukwekkende rede weg en een ontroerde voorzitter dankte gemeend alle aanwezigen, waarna hij uit de handen van de Hr. A. Vandommele een prachtig boek als aandenken kreeg.

IX. Het negende decennium van 1956 tot 1965.

In 1956 viel Ste Dorothea in een koude en gure periode; maar tóch waren ze er, de leden ! Bij de bolling alleen al waren er ruim 40 deelneemsters ! Als bijzonderste activiteit stond dit jaar op 't getouw : een provinciale tentoonstelling. De planning hiervan vergde zeer veel tijd, heel wat besprekingen met Stedelijke en provinciale mandatarissen. Ondertussen werd ook deelgenomen aan de hulde ter gelegenheid van de intrede in onze stad der Koninklijk

Prinsen Albert en Alexander op 23.6.56.

De Tuinbouweerie ging door op de Grote Markt in 2 reuze-tenten van elk 1.000 vierkante meter. Tuinbouw-architect Carlos Demeyere had zijn beste beentje voor gezet. Het werd een weelde van bloemen en fruit met prachtige rots- en volkstuintjes. Een stand orchideeën (verzekerd voor 500.000 fr !!) trok eenieders aandacht en bewondering. Dan waren er de rozen, dahlia's, allerlei warme kasplanten, kamerplanten, cactussen in al hun grilligheid om dan te zwijgen van het sappige en eerste klasse fruit dat in overvloed uitgestald lag ! Op 15 september opende de Westvlaamse Gouverneur in aanwezigheid van vele prominenten deze voor Izegem unieke tentoonstelling. Vermelden we nog dat een uitstekende jury alle deelnemers en alle standen keurde. Ongeveer 12.000 bezoekers defileerden langs al dat uitgelezen schoons. Nog nooit had onze stad zo'n manifestatie beleefd !

Eind van het jaar 1956 kwam Hr Odriel Debackere in het bestuur in de plaats van Mr A. Vandommele van Emelgem.

In 1957 werd het patroonfeest gespreid over twee dagen; zaterdag, 9 februari 's avonds met kaarting, bowling en "eting"; 's zondags eerst de hoogmis, in de namiddag de film over de voorbije eerie en tenslotte een dansavond met een dansvloer die af en toe te klein was !

Dat jaar ook stelde men de vraag : "Wat doen we met onze oude documenten ?" We kunnen het antwoord op die gerechtvaardigde vraag onmiddellijk geven : ze berusten nu in het archief, veilig en wel, van de Heemkundige Kring "Ten Mandere"! 1958, Brussel hart van de wereld en wereldtentoonstelling ! België bebloemd. Allemaal zaken waaraan De Kring niet vreemd zal blijven. Vermelden we ook dat ondertussen De Kring aangesloten was bij het Nationaal Werk van den Akker (nu : Nationaal verbond der Volkstuinen). Het patroonsfeest kende zijn steeds vernieuwd succes en op 15 juni trok De Kring naar de wereldexpo, waar dan precies een prachtige bloemententoonstelling plaats had.

Op 4, 5 en 6 oktober richtte De Kring een grootse fruittentoonstelling in "Het Damberd". Dit gebeuren lokte heel wat volk en was een stimulans voor liefhebbers, kwekers en verbruikers !

De Hr Frans Vermeersch werd nieuw bestuurslid in 1959, hij kwam in de plaats van de Hr Rosseel. Voor dit jaar werd besloten een provinciale tentoonstelling te houden van snijchrysanten en dit op 24 en 25 oktober met drie soorten deelnemers : beroepkwekers, scholen en liefhebbers. Daarom werd gezorgd voor

stekken voor de liefhebbers die wilden meedoen. Er werden contacten gelegd met de provinciale instanties en met de Hr tuinbouwconsulent; op 19 oktober kwam de tentoonstelling in het nieuws via Radio Kortrijk. Het werd weerom een topper van formaat; origineel, wat oosters en sprookjesachtig. De Kring had werkelijk meer dan zijn doel bereikt : de snijchrysanthen te leren kennen en dichterbij de mensen te brengen ! Datzelfde jaar nog viel de voorzitter Henri Missiaen de eer te beurt gekozen te worden tot ondervoorzitter van de Provinciale Afdeling van het Tuinbouwkomitee van België !

1960 was een jaar met heel veel wat leerzame voordrachten en een prachtige driedaagse reis naar Chartres en Parijs.

In 1961 vierde De Kring zijn 85-jarig bestaan. De Hr Nest. Vaneygen, voorzitter van het Provinciaal Verbond voor Tuinbouw was van de partij. Na een plechtige dankmis in St-Tillo volgde in "Het Damberd" de jaarvergadering waar de diverse verslagen aan de beurt kwamen voorgedragen door Richard Timperman en Odiel Debacker. Algemeen secretaris Joz. Tanghe huldigde de erevoorzitter alsmede 10 jubilarissen die 35 of meer jaren lidmaatschap achter de rug hadden, één van hen, Cyriel Kins, is reeds 69 jaar lid : meer dan een mensenleeftijd ! Te 13 u. had het feestmaal plaats met tafelredes en geschenken en te 18 u. volgde het familiefeest. - De grote reis ging dat jaar naar Keukenhof-Lisse (Nl). In de loop van 1962 kwam De Kring terug, zo lezen we althans, in het bezit van enkele oude medailles van De Boomteeltkring. Een privaat persoon had hiervoor gezorgd.

Het jaar 1963 zorgde weer voor ingrijpende verandering : de alom gewaardeerde voorzitter Henri Missiaen diende zijn ontslag in en werd daarin gevolgd door de bestuursleden Jules Tanghe, Leon Gurdebeke, Michel Devaere en Joz. Dewaele; zij wilden plaats maken voor jongere krachten. Uit de bus kwamen : als voorzitter Robert Missiaen, ondervoorzitters Alb. Vandommele en Fr. Vermeersch. Rich. Timperman en Od. Debacker worden bevestigd in hun bestuursambt; secretaris blijft Joz. Tanghe en als bestuursleden vinden we nu : Luc Rosseel, Frans Deprez, René Schietgat en Noël Platteeuw. De uittredenden worden als adviserende bestuursleden zonder stemrecht aangesteld.

Op het patroonsfeest heerst er een prima stemming : het scheidend bestuur en het nieuwe worden in de bloemen gezet en aan Henri Missiaen wordt voor zijn vele en onbaatzuchtig werk ten dienste van De Kring, in dank een mooie en kostbare schaal aangeboden.

Voor de zoveelste maal voorzag de Kring in 1964 een fruittentoonstelling. Benevens de liefhebbers uit eigen rang werden ook de tuinbouwscholen en de Veiling van Roeselare aangezocht.

De grote reis liep dit jaar naar het zuiden : Boulogne, Cap Gris-Nez en Cap-Blanc-Nez. De tentoonstelling kende weer een verdiende bijval en dit niet-tegenstaande het bar weer. Spijts alle winden hielden de standen en kon de Hr Luc Rosseel, ondertussen voorzitter geworden samen met de waarnemend burgemeester Joz. Tytgat de expositie openen. Opgemerkt werd de aanwezigheid van Bestendig Afgevaardigde Lootens, de Heren Van Eygen en Verfaillie, voorzitter en secretaris van de Provinciale Afdeling van het Tuinbouwverbond en de heren tuinbouwleraars Hemschoote en Verdonckt.

Totnogtoe wist De Boomteeltkring zich een meester in het organiseren van tentoonstellingen, lessen en voordrachten, grote en kleine reizen, maar in 1965 komt een nieuwe activiteit voor de proppen : op 8.8.65 wordt een studiedag in elkaar gestoken die als provinciaal mag doorgaan ! De dag verliep prima met een trits van voordrachten over : bloeiende kamerplanten; de zorgen te besteden aan die kamerplanten en tenslotte een prachtige demonstratie in bloemenschikken. Datzelfde jaar kent De Kring het verlies van twee zeer verdienstelijke leden : Victor Missiaen en Petrus Steen.

X. Van 1966 naar de volle eeuw !!

1966 zette in met het ontslag van de secretaris Joz. Tanghe; hij wordt voorlopig opgevolgd door Od. Debacker. Ter gelegenheid van Sinte Dorothea gaat het jaarlijks feest door volgens aloude traditie. Op 18.2.66 wordt de Hr Fr. Deprez tot secretaris aangesteld en wordt zijn voorganger gehuldigd en met een mooi boek bedacht. Op 6 maart volgde dan een volledige bestuursverkiezing die volgende namen opleverde (alfabetisch) : Ameye, Debacker O., Deprez Fr., Gurdebeke L., Missiaen R., Platteeuw N., Rosseel L., Schietgat R., Timperman R., Vandommele A., Vermeersch Fr., en als reserve Coucke R. en Baert M.

In de loop van dat jaar sterft L. Gurdebeke en R. Coucke volgt hem op.

In 1967 verloopt het patroonfeest weer in één dag. Er wordt een tentoonstelling gepland in het gemeentehuis van Emelgem. Deze expositie van rozen werd nog wat geholpen door de kunstschilder Degrote van Ingooigem, die er ook enkele van zijn doeken exposeerde. Deze manifestatie werd geopend op 12.8.67 en op 1.10.67 werden de deelnemende leden vergast op een smakelijk etentje en een dia-projectie over hun prestatie !

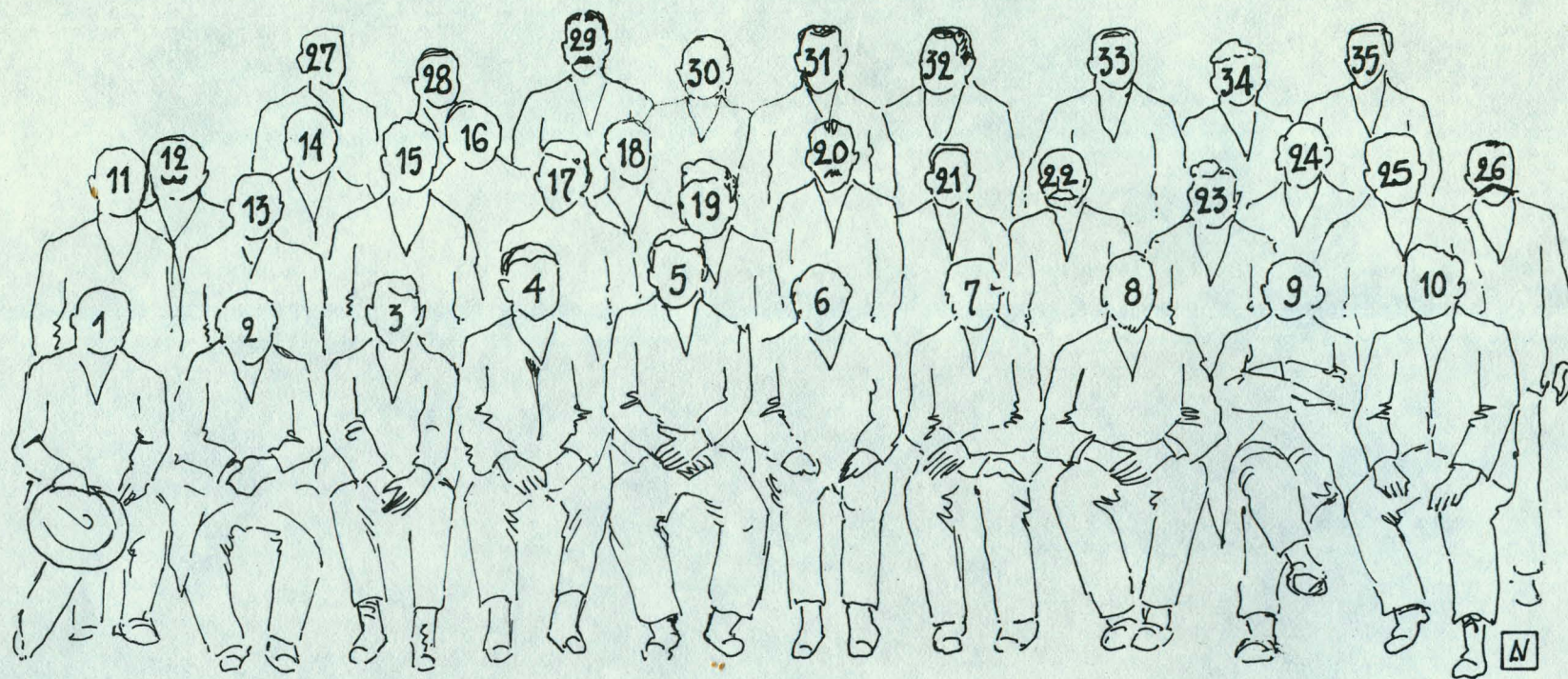
8.02.1926 - "ST. DOROTHEA" IN HET GOUD.

1926 - DE BOOMTEELTKRING VIERT ZIJN 50-JARIG BESTAAN

DE FOTO WERD GENOMEN IN HET DAMBERD IN DE GENTSESTRAAT. OP 8.02.1926.

1 VERBEKE THEOFIEL
2 COOLS CH.-LOUIS (EMELGEM)
3 MOERMAN ADOLF
4 RAFAËL ROSSEEL
5 CORNEEL VAN PUTTEN
6 JULES ROSSEEL
7 HENRI MISSIAËN
8 LOUIS LIETAERT
9 RAFAËL VANDEWALLE
10 RICHARD GITS
11 JEAN DEMEULENAERE
12 CYRIEL DEBRUYNE

13 VICTOR DAENYNCK.
14 THEOFIEL DEMEYERE
15 LEON DEBUSSCHERE
16 GUSTAAF DAENENS
17 HECTOR DEFORCHE
18 OSCAR VANDOMMELE
19 JOZEF BROUCKAERT
20 HENRI DECLERCQ
21 PIETER DEQUECKER
22 FRANÇOIS BRAL
23 HENRI OOSTERLYNCK
24 LYOEN FRANÇOIS

25 JACQUES DE BUSSCHERE
26 JOZEF MISSIAËN
27 PAUL OLIVIER
28 GUSTAAF VANDEPUTTE
29 VANASSCHE CYRIEL
30 JOSEPH VYNCKE
31 GUSTAAF VANTHOURNOUT
32 SYLVAIN HUYGHE
33 CHARLES PARRET
34 ALFONS DEBRABANDERE
35 ANTOON MISSIAËN

Voor 1968 spreidde het bestuur het patroonfeest weer over twee dagen. Secretaris Fr. Deprez kon wegens te talrijke bezigheden het secretariaat niet verder waarnemen. Juffrouw Marleen Schietgat volgt hem op maar Frans blijft bestuurslid.

Dat jaar waren er zeven voordrachten.

In 1969 werden 10 interessante voordrachten gegeven voor de leden. Op het patroonfeest, in aanwezigheid van burgemeester A. Bourgeois, werden Fr. Vermeersch en Odiel Debacker gehuldigd en vereremerkt met het Landbouwereteken 2-de klas.

Het jaar 1970 zette in met het jaarlijks weerkerend feest van Ste Dorothea, maar voorzitter L. Rosseel was verontschuldigd wegens het recente overlijden van zijn vader Aimé Rosseel, oud-ondervoorzitter van De Kring, tevens oud-gemeenteraadslid en provinciaal raadslid. In de loop van dit jaar werd reeds gedacht aan de eeuwfeestviering van De Kring ! Aanvraag werd gedaan om in 1976 de Nationale Tuinbouwfeërie (Floralien) te Izegem te mogen houden. De Nationale Dienst en het Ministerie van Landbouw, alsmede het Westvlaams Tuinbouwverbond waren reeds akkoord.

De maanden vlogen : gans 1971 stond in het teken van leerzame voordrachten en verdere kontakten en gedachtenwisselingen in verband met het komend eeuwfeest. Het jaar 1973 zette in met een mis voor Ste Dorothea in de Paterskerk, waarna het patroonfeest verder verliep in het lokaal "Het Damberd", 'avonds was iedereen, ook niet-leden, welkom op het familiefeest met dans. Voor de rest valt te vermelden dat er 6 voordrachten gegeven werden maar één viel letterlijk in het water : een praktische snoeiles die moest uitgesteld worden wegens de gutsende regen en het stormweer ! Zo belanden we in 1974 met een wijziging aan de top : Hr Luc Rosseel gaf ontslag wegens te drukke bezigheden. Er werd uitgekeken naar een passende plaatsvervanger en deze werd de Hr Frans Dewilde. Het bestuur zag er verder uit als volgt : ondervoorzitters Alb. Vandommele en Missiaen R.; schatbewaarder Od. Debacker; verslaggever R. Timperman; secretariaat Mevr. Lefevere en de leden : Rom. Coucke, Fr. Deprez, A. Leenknecht, N. Platteeuw, R. Schietgat en Fr. Vermeersch.

De heer Jacques Lauwers, nieuwe provinciale voorzitter van het Tuinbouwverbond kwam op een bestuursvergadering, nuttige inlichtingen en voorlichting geven omtrent de geplande landelijke tentoonstelling in 1976. Tenslotte in 1976 plande de Kring een kruidentuin aan te leggen in het Stedelijk Recreatie-

centrum. Dit onderwerp kwam ter sprake in het Stedelijk Comité voor verfraaiing, waarin De Kring ook flink vertegenwoordigd is. Het plan werd goedgekeurd en zodra het terrein in orde is, zal van wal gestoken worden !

De voorbereidingen voor het komend eeuwfeest gaan rustig verder; zaal Iso en omgeving zijn reeds vastgelegd : de data : 25, 26 en 27 september 1976 staan reeds vast; er zit vaart in !

We kunnen besluiten en doen dit uit het hart : Koninklijk Boomteeltkring Sinte Dorothea : goed heil en hartelijke gelukwensen om uw 100 jaar jong zijn. Ook zeer gemeente dank om al het goede, het leerzame en het enigschone dat U in de loop van een eeuw bezorgd hebt aan de bewoners van Izegem en omliggende !

ERRATA "TEN MANDERE" Nrs 44 - 45 - XVI° Jaargang Nrs 1-2

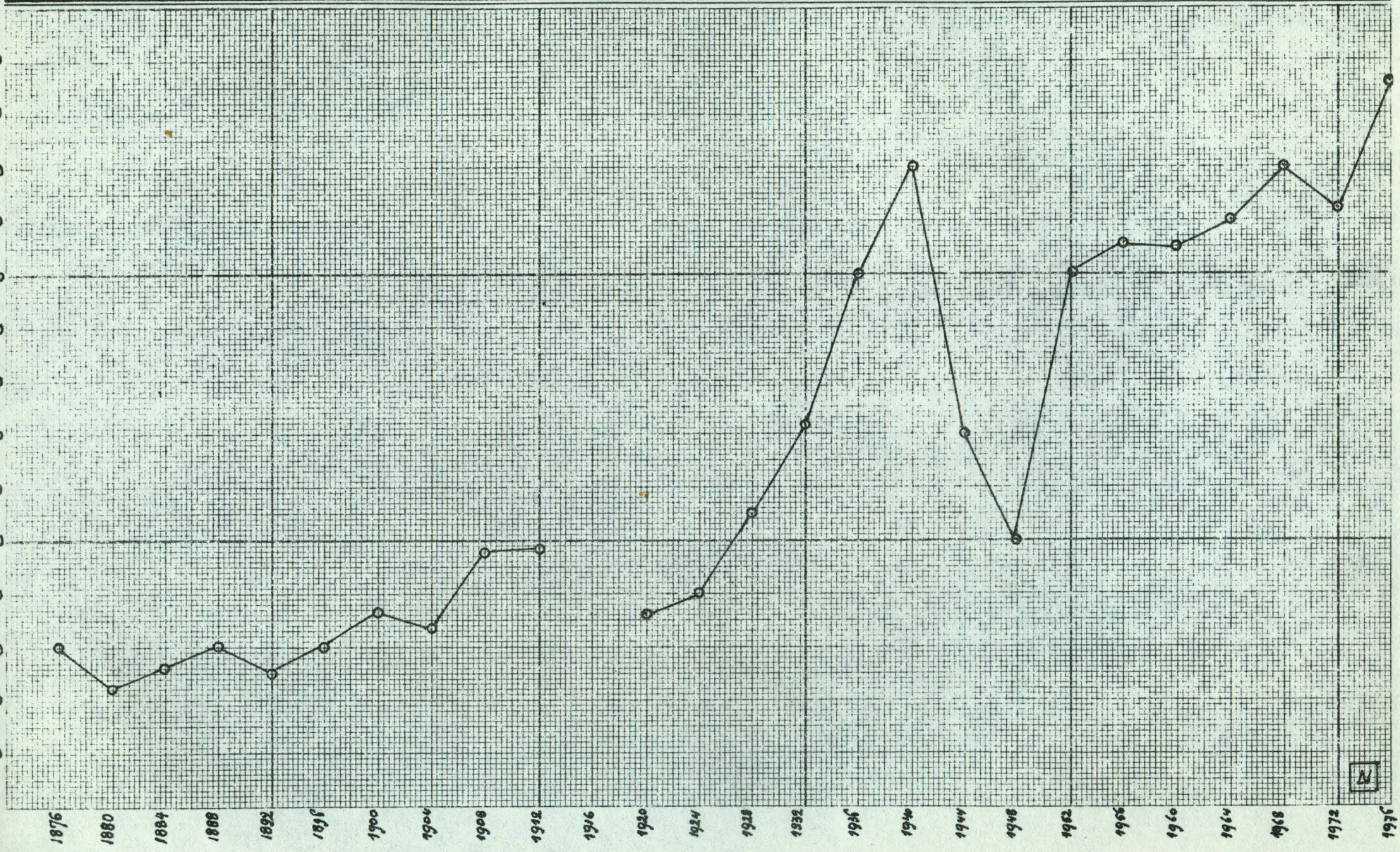
blz 29 : Aanvullen ! De naam van de eerste persoon, links in de rij ontbreekt :
Heer Vercruysse Jozef.

blz 51 : Foto nr 1 stemt overeen met naam nr 2.
Foto nr 2 stemt overeen met naam nr 1.

blz 83 : Troostvol aandenken .....
Lijst aanvullen met :
Vansteenkiste Romain 4.5.34 - 20.6.42 2° Decoopman Albert

100 JAAR BOOMTEELTKRING "ST. DOROTHEA" - LEDENAANTAL

7

De opeen volgende voorzitters van De Boomteeltkring met hun ondervoorzitters en secretarissen.

1876 - 79	Henri D'haene - Herteleer Rom François Rosseel Kules
1879 - 1900	Jacques Allemon - D'Artois Edw. Thibau Rosseel Jules
1901 - 09	Edward Thibau Verhamme Aloys Rosseel Jules
1909 - 19	Jules Rosseel Verhamme Aloys Nonkel Jozef
1919 - 25	Nonkel Jozef Lietaert Louis Henri Declercq - Raf. Rosseel erevoorzitter : Jules Rosseel
1925 - 34	Vanputten Corneel Lietaert Louis - Osc. Vandommele R. Rosseel
1934 - 36	Oscar Vandommele Gits Richard R. Rosseel - F. Defauw - Oct. Baes erevoorzitter : Corneel Vanputten
1937 - 45	Van Beylen Cyriel Gits Richard Oct. Baes ere-voorzitter : Henri Declercq
1945 - 48	Denecker August Missiaen Henri D'Artois Georges
1948 - 63	Missiaen Henri Aimé Rosseel en Alb. Vandommele (Emelgem) Joz. Tanghe
1963 - 64	Missiaen Robert Alb. Vandommele en Fr. Vermeersch Joz. Tanghe erevoorzitter : Henri Missiaen
1964 - 74	Rosseel Luc Missiaen R. en Vandommele Alb. (Izegem) Joz. Tanghe - Fr. Deprez - Marleen Schietgat
1974 -	Frans Dewilde Missiaen R. en Alb. Vandommele Mevr. Lefevere

Bij "De Boomteeltkring" was het een traditie met heilzame gevolgen :

ZIJ REISDEN OM TE LEREN !!

- 1878 Gent : hovingen en parken
- 1879 Doornik : tuinen en aanplantingen
- 1880 Wijnendale : kasteelhovingen
- 1881 Brugge : tentoonstellingen bloemen en fruit
- 1883 Gent : bloemententoonstelling
- 1884 Ruiselede : gesticht
- 1885 velen afzonderlijk naar wereldexpo Antwerpen
- 1886 Enghien : kasteel Hertog van Arenberg
- 1888 Peruwelz en Bonsecours
- 1889 Jardin Vauban en hovingen te Rijsel
- 1891 Gent : hoven, parken en gestichten
- 1892 Hervormingsschool van de Staat te Ruiselede
- 1893 Ardoeie : landbouwtentoonstelling.
- 1894 Antwerpen : wereldtentoonstelling
- 1896 Roubaix
- 1897 Voormezele : kasteel van Baron de Surmont
- 1898 Brugge en Zeebrugge
- 1899 Gent
- 1900 Parijs : wereldtentoonstelling
- 1902 Brussel : Koninklijke serres
- 1903 Gent : Casino bloemententoonstelling
- 1905 Brugge : kwekerijen Vyncke en Sanders
- 1906 Rijsel en Tourcoing : bloemententoonstelling
- 1907 Brussel en Hoeilaart
- 1908 Gent : casino bloemententoonstelling
- 1909 Laken
- 1910 Rumbeke en Roeselare : serres
- 1911 Roubaix : wereldtentoonstelling
- 1913 Gent : wereldtentoonst. - Rumbeke : hof Lietaert Louis.
- 1914 Rumbeke : idem
- 1922 Vilvoorde - Brugge : congres + expo
- 1924 Rumbeke : serres van Lietaert L.
- 1926 Zedelgem per auto : Kasteel Bon Van Zuylen en de Kerckhove
- 1927 Id. + Waardamme

- 1928 Gent : bloemenexpo; Brugge : kwekerij Flandria
- 1929 Adinkerke : Hr Braem, kwekerij reukerwten en dahlia's
- 1930 Beernem met Hr Verhougstraete + Oostkamp : Baron Piers
- 1931 Hoeilaart
- 1932 Lier - Vilvoorde (tuinbouwschool)
- 1933 Gent : Floraliën; Kortrijk : fruitexpo
- 1934 Kortrijk : stedelijke serres
- 1935 Brussel : wereldtentoonstelling
- 1936 Zedelgem : domein van Baron de Kerckhove d'Ousselghem
- 1937 Zandvliet : tulpenvelden
- 1938 Laken : serres
- 1939 Gent en Melle : tuinbouwschool
- 1940 Maldegem : per fiets naar de De Coninck-Dervaes
- 1947 Gembloers : nationale tentoonstelling
- 1948 St-Truiden en Vilvoorde
- 1949 Nederland : 2-daagse
- 1950 Gent : Floraliën; boorden van de Amblève
- 1951 Nederland : één-daagse reis
- 1952 Laken : serres
- 1953 Boulogne; Poperinge : prov.bloemententoonstelling
- 1954 Melle : tuinbouwschool; Middelburg en Goes
- 1955 Gent : Floraliën; St-Truiden : Gorsac; Scherpenheuvel
- 1956 Kortrijk : tuinbouwschool; Rijsel en N.Frankrijk : slagveld
- 1957 Damme, Sluis en Zwin
- 1958 Brussel : wereldexpo
- 1959 Lesse en vallei van de Molinee
- 1960 Chartres en Parijs : 3-daagse; Monschau (D1)
- 1961 Lier; Lochristi; Keukenhof Lisse
- 1962 Roucroi en Misère
- 1963 Kalmpthout : Arboretum; Brugge : Floraliën
- 1964 Gent : kruidtuin + serres; Cassel; Boulogne en Duinkerke
- 1965 Gent : universiteitstuin en Zelzate
- 1966 Kortrijk : tuinbouwschool; Bokrijk
- 1968 Ronquières : hellend vlak en Huizingen
- 1970 Meise : Nationale Plantentuin
- 1972 Torhout : tuinbouwschool
- 1974 Gent : plantentuin + Dom.Wachtebeke; Roesel.: kwek.Segers en Pieters
- 1975 Ingelmunster : champignonkwekerij; Gent : Floraliën

PETER BENOIT EN IZEGEM - DEEL II .

HENDRIK WILLAERT - STOCKMOLENSTR. 39/5
8880 TIELT

Toen we in nummer 37 van Ten Mandere (maart 1974) een artikel publiceerden over Benoit en Izegem was dat de vrucht van opzoekingen in het Izegemse stadsarchief, het Ameyearchief (Ronse) en in de uitgebreide Benoit-litteratuur. Het woord indachtig van Fénelon "En histoire on ne sait la vérité que par morceaux", beseften we dat in dit artikel nog heel wat ontbrak om volledig te zijn. Aldus zochten we nog verder naar gegevens omtrent de laatste levensjaren van Benoit, in het Ameyearchief, het Archief voor Vlaams Kultuurleven (Antwerpen en de bibliotheek van het Konservatorium te Antwerpen.) Het resultaat van deze opzoekingen publiceerden we in bijdragen in Ons Erfdeel 1974, p. 767-770, Gamma (dec 1973 p. 193-196 en dec 1975 p. 224-227) en het Jaarboek 1975 van het Antwerps Konservatorium. Nu 1976 als Benoit-jaar wordt gevierd (75 jaar na zijn overlijden) leek het ons nuttig in de nu volgende tekst de nieuwe gevonden zaken samen te vatten die specifiek met Izegem of met de familie Ameye te maken hebben. Aldus vormt dit artikel een aanvulling of rechtzetting van de tekst uit nr. 37 van Ten Mandere.

I. Het Meilief.

1. In ons eerste artikel (dat we gemakshalve verder als art. I zullen aanduiden) hebben we als hypothese vooropgesteld dat Benoit voor de creatie van het Meilief met Izegem in contact werd gebracht door Polydor DeCoene. De juistheid van deze veronderstelling hebben we nu bevestigd gevonden in een tekst van Julius Sabbe in het "Jaarboek van het Benoitfonds" uit 1904 waar hij op p.101 schrijft : "...*Pol DeCoene, den vriend die hem in Iseghem in-bracht....*".

2. Op p. 8 beschreven we de tegenstand die Benoit en de Gretrykring te Izegem ondervonden voor die creatie. Hoe Benoit de onwil van het gemeentebestuur wilde omzeilen, blijkt uit een brief van hem aan Sabbe, gedateerd 25 sept 1893 (Archief Vlaams Kultuurleven) : "...*Vertooning Meilief te Iseghem op*

22 oktober ek - schoone lieflijke plakkaarten kondigen deze opvoering aan. We zouden geerne zien dat baron de Pélichy, ook de burgemeester, schepenen en raadsleden van Iseghem het feest zouden bijwoonen - maar er bestaan zekere publieke veronderstellingen welke die zaak moeilijk maken - bv een woordje van den heer Gouverneur uit Brugge, waarin zou worden gezegd dat hij vernomen heeft wat er in Iseghem gaande is, en dat de tegenwoordigheid dezer hoge heren, een goed iets zou wezen. Indien de Gouverneur uitgenodigd wierd ? Hij zou alsoo niet rechtstreeks kunnen verzaken en gemelde heren kunnen aanwakkeren tot het bijwonen van het stuk..."

3. Op 2 juni 1895 hield Benoit te Izegem een redevoering tijdens een feestzitting in de Gretrykring waarop hij de gedrukte partituur van het Meilief zou overhandigen aan de heren VanWtberghe (art. I p.15) Dat het beleggen van deze vergadering niet vlot is verlopen blijkt uit een ongedateerde brief van Benoit aan Sabbe (AV1K) : "... wordt Iseghem een beetje verdeeld ? Jules De Meester beklaagt zich dat de voorzitter der Grétryzonen zijnen secretaris niet aanzet om de nodige brieven en de verzendingen te doen van de toespraak betreffende de Rhetorijkers, enz, enz... Dies irae, dies illa. Tracht gij dat eens in orde te brengen, bv doe alles bij u komen - voor een goed vijffrankstuk zult gij gemakkelijk een adresschrijver treffen..."

Waarschijnlijk was op deze 2e juni de gedrukte partituur nog niet klaar, want op 7 augustus schrijft Benoit nog aan Sabbe (AV1K) : "... Het Meilief, het landelijk spel zal eerstdaags verschijnen, zeer netjes aangekleed zoals het aan een braaf gewezen meisje-marketentster behoort..." Overigens bevat het exemplaar van deze uitgave dat de familie Ameye als een der eersten ontvingen een opdracht die ondertekend is op 3 september.

4. Het Ameyearchief bevat enkele brieven uit 1895 gericht aan een der hofdames uit het koninklijk paleis, waaruit blijkt dat ze een partituur van het Meilief naar de koningin hebben opgestuurd. Op een Benoitconcert te Oostende, in aanwezigheid van de koningin, werden in 1894 twee nummers uit het Meilief uitgevoerd, die naar het schijnt de koningin ten zeerste waren bevallen.

5. Toen in maart 1894 Het Meilief in het Lyrisch Toneel te Antwerpen werd opgevoerd was de pers zeer ingenomen met het libretto van Jules De Meester. In een ongedateerde brief aan Sabbe replikeerde Benoit daarop aldus : "... Zeker blad uit Antwerpen laat zich op schandelijke wijze uit tegenover het Meilief.

166 De kerel verdient ik weet het niet wat. Dit alles gericht tegen Julius De

mp 1871

uit Middelburg 1871

MUSIQUE
KON. V. O.
ANTWERPEN

(Kapitein)

Kenn, uw tieret
was steeds een
arome borst een
muelig krygsman
en gade

overste . . . . .

Hupereu worden brave dorpeluzen, en
ten cere van uwen lieutenant, het regiments
heer yegyen! En allen duen ~~sticht~~

mede soldaten
ja ja Kapitein

toe brigaden
het hupereu heid. (de dorpeluzen scharen)

Musical notation for the lower section of the score, including piano accompaniment and vocal lines. The piano part features chords and rhythmic patterns, while the vocal lines are marked with dynamics like 'mp' and 'f'.

Meester, een der steunpilaren van het liberalisme in Iseghem met Van Wtberghe. Er moet door heel de Vlaamsche pers een volta tegen dien onvoorzichtigen uitgaan. Wat wij toch in dat Antwerpen beleven moeten..."

II. "Izegemse" komposities van Benoit.

In art. I vernoemden we op p.14 en 17, benevens het Meilief, nog zes komposities van Benoit die verband houden met Izegem (Schoenmakerslied, Zilveren Bruiloft, Aan Blanca, Transvaalsch Krijgslied, Weest Gelukkig, Huldezang) en twee grotere werken, waarvan hij de eerste schetsen te Izegem ontwierp (Prinses Zonneschijn, Roeschaard). Aan deze lijst kunnen we nog een lied toevoegen en over enkele werken hebben we nog wat aanvullingen gevonden.

1. Het Ameyearchief bezit een handschrift van Benoit (4 blz) met het "Iseghems Wielrijderslied Wijd en Ver", dichter onbekend. Het is in fa-sleutel genoteerd en is duidelijk voor mannenstemmen bedoeld. Benoit gaf hetdeze opdracht mee : *"Mijnen edelen jongen vriend Michel Ameye van Iseghem hartelijk opgedragen. Peter Benoit Antwerpen 29 december 1896"*. Het bestaan van dit klublief voor Izegemse "wielertoeristen" was tot aan de openstelling van het Ameyearchief totaal onbekend.

2. Het handschrift van "Zilveren Bruiloft" (1897) voor het echtpaar Polydor DeCoene-Mortier is bewaard in het konservatorium te Antwerpen en bevat volgende nota in het handschrift van Benoit : *"22 augustus. Op de trein van Brugge naar Eeklo"*. Op 28 augustus werd te Eeklo de "Ledeganck-kantate" gekreëerd en het is tijdens een reis naar deze stad waar hij de herhalingen bijwoonde, dat Benoit dit lied komponeerde.

3. Voor het huwelijk van Johanna Ameye op 17 augustus 1898 (en niet 1899 zoals in art. I p.17) komponeerde Benoit het prachtig lied "Weest gelukkig" op tekst van Sabbe. Van dit lied waren twee versies bekend, beide bewaard in het konservatorium te Antwerpen, namelijk een versie voor zang en harmonium en een voor zang en harp. Beide zijn in een onbekend handschrift en dragen de vermelding "Eigendom Ameye-Dobbelaere Iseghem". De originele versie (samen met enkele brieven daaromtrent van Benoit en Sabbe) is bewaard in het Ameyearchief en is dus ook slechts onlangs aan het licht gekomen. De volledige bezetting blijkt nu te zijn zangstem, twee violen, altviool, cello en harp. In deze bezetting werd het lied opnieuw gekreëerd tijdens het Festival van Vlaanderen op 30 augustus 1974.

◀ *Nr 14821 - Deel handschrift uit "Het Meilief" van Peter Benoit.*

4. De "Huldezing" voor mannenkoor en fanfare, tekst van Jules De Meester, muziek van Benoit, uitgevoerd op 8 augustus 1900 voor de inhuldiging van Valère VandenBogaerde als burgemeester van Izegem, hebben we in Art. I (p.17) als de laatste kompositie van Benoit betiteld. De (stuntelige) tekst is bewaard in het Slossefonds (Dekenaal Archief Izegem nr 15), maar de muziek leek verloren te zijn. Door een toeval konden we nu ook de partituur terug vinden. In een brief van 20 februari 1914 schrijft Edward Keurvvels aan de familie Ameye : *"...Dezer dagen legden we de hand op een belangwekkend mannenkoor Huldezing. Daar de tekst heel gebrekkig is en voor een zeer bijzondere gelegenheid gemaakt werd, heb ik onder Benoit's muziek andere woorden gedicht..."* Ongetwijfeld heeft Keurvvels het hier over de Huldezing voor Valère VandenBogaerde. De partituur berust nu in het Benoit-fonds te Antwerpen met een tekst van Keurvvels getiteld "Aan de Vlaamse gemeenten".

5. Begeesterd door de zee; vatte Benoit het idee op om een volkse opera te schrijven, die zich in het vissersmilieu zou afspelen. Daartoe vroeg hij een libretto aan J. DeMeester, die van Sabbe de raad kreeg de Blankenbergse legende "Roeschaard" te verwerken. Samen hadden ze reeds de eerste ontwerpen klaar toen Benoits ziekte zich begon te manifesteren en toen DeMeester ook door overwerk tot rusten werd gedwongen. Van deze eerste ontwerpen is niets bewaard gebleven. Wel vonden we in de handschriftafdeling van de bibliotheek van de Rijksuniversiteit Gent een "Spinlied" uit "Lyrisch drama Roeschaard van Julius DeMeester" maar op muziek van Jan Blockx en gedateerd juni 1904. Of er iets meer van dat werk werd op muziek gezet is ons onbekend.

6. In art. I p.17 beschreven we hoe Benoit bij de Ameyes werkte aan "Prinses Zonneschijn". Het "Jaarboek over 1902-03" van het Peter Benoitfonds bevat op p.98-102 interessante gegevens daaromtrent. Daaruit citeren we : *"...Benoit noteerde al zijn ontwerpen van dit werk in kleine zakboekjes, in groengrauw fluweel gebonden, die hij kreeg in het huis Ameye".* Opmerkelijk is het, dat, bij onzen wete de meeste invallen voor Prinses Zonneschijn en de breedvoerigste hem in dat huis zijn gekomen.

De geschiedenis van Prinses Zonneschijn is onafscheidbaar verbonden aan die mooie heerenwoning, door de leuze "Pax Intranctibus", als het ware, beschermd. Peter Benoit was er ook zoo gaarne en zoo goed. Geen wonder, zijn poëzie bevond zich ook zoo goed te huis in die groote, prachtige, vlaamsche woning, waar gulle gastvrijheid en welbewuste kunstzin op echt vlaamsche wijze beoefend werden..."

Hoe Benoit in het huis aan de Korenmarkt werkte aan Prinses Zonneschijn, beschrijft ook Cécile Ameye, die het als kind meemaakte, in een artikel in de Nieuwe Gids (1951, p.139-140) : "...De houtblokken knetteren in de haard. De grote zaal is in de avondschemer tot een cirkel van dansende vlammen beperkt. Zacht gekeuwel van klosjes op het kantwerkkussen en het gesnor van het spinnewiel... de Friese klok slaat rustig de maat. Aan een pijler van de haardstede leunt iemand die leest : de bladen ritselen. Het regent buiten, met plotse windbuien. Binnen is het gezellig warm en rustig. Peter Benoit is voor de vleugel gaan zitten, luisterend en stilaan volgen zijn lange, lenige vingers op de toetsen het geronk van het spinnewiel. De rechterhand neemt het gekeuwel van het kantkussen op. Het spinlied is ingezet. Op een eentonig geronk glijdt een stralende melodie, zuiver en aetherisch : Prinses Zonneschijn van Pol de Mont bezielt Benoit. Hij speelt lang, zeer lang in de rustige nacht en zij, die naar hem luisteren, spreken geen woord om de tover niet te breken. Nieuwe houtblokken worden in de haard neergelegd. De klosjes knetteren en het spinnewiel ronkt. De lezer aan de pijler heeft zijn boek laten glijden en sluit de ogen en droomt...". Sabbe schrijft in dit verband nog : "Als men over dit onderwerp spreekt in de familie Ameye, krijgt men steeds een diep bewogen antwoord, met geestdrift in den toon en een traan in het oog..."

In datzelfde artikel verhaalt Sabbe ook hoe Benoit te Izegem een eerste kleine beroerte kreeg : "Het was weer in Iseghem en in den Septemberkermistijd, dat Peter Benoit aan Prinses Zonneschijn werkte, als hij die vermaning van kleine beroerte kreeg, die zooveel gerucht maakte in het land en als eene voor-spelling was van zijn naderend einde.

De groote Vlaming was aan een kermisdiner ten huize van zijnen en onzen vriend Julius Demeester, den libretdichter van Het Meilief.

't Was een heete Septemberdag en, in die feestkamer, zeer warm.

Peter zat aan 't hoofdeinde der tafel en scheen zeer afgetrokken. Hij sprak weinig, maar kribbelde gedurig in een dier kleine groengrauwe notaboekjes, waarvan wij hoger spraken. Alweêr aan Prinses Zonneschijn dus. Midden onder het gesprek over tafel, sloop hij weg, "à l'anglaise". Hij had aan zijne naasten bureaux wat geklaagd over bangheid en zelfs over wat hoofdpijn. Hij zag ook wat rood. De vrije lucht zou dat alles doen overgaan. Hij deed een wandeltoertje. Maar al spoedig ging hij aanbellen in het huis-Ameye, meenende daar voort te werken, in dat invocative midden. Doch alras moest hij weer naar buiten. Hij

vond echter geen rust of gemak, en was juist in het huis van Pol De Coene, - den vriend die hem in Iseghem inbracht, - aangekomen, toen hij den kleinen aanval kreeg en te bed moest gebracht worden. 's Anderedaags stond de pers van het heele land vol van het nieuws dat Peter Benoit door beroerte getroffen was. Dat was zeer overdreven, want dienzelfden morgen brachten wij hem, om 4 uur, vóór zonsopgang, per rijtuig naar Harelbeke over, bij zijn Tante Rosalie, om volkomen uit te rusten..."

III. Verder kontakt Ameye-Benoit.

Uit de briefwissling van Benoit aan Sabbe (Archief Vlaams Kultuurleven Antwerpen) en Benoit aan Ameye (Ameyearchief Ronse) konden we nog heel wat gegevens halen nopens bezoeken van Benoit aan Izegem. Zo ondermeer volgende bezoeken : 15 juli 1894, 4 sept 1894, 13 april 1895, witte donderdag 1896, eind juni 1896, begin september 1896, 10 oktober 1896, kerstmis 1896, enz.. en verschillende aankondigingen zonder datum of op ongedateerde brieven. Uit tal van deze brieven blijken vooral menselijke aspecten die Benoit niet zo zeer als kunstenaar dan wel als mens, als vriend laten kennen. Zo onder meer brieven waarin hij meeleeft met de familie, waarin hij naar gezondheid informeert, waarin hij gelukwensen zendt bij allerlei feestdagen, waarin hij bedankt voor toegezonden bloemen of zich verontschuldigt niet thuis te zijn geweest wanneer de Ameyes onverwacht naar Antwerpen kwamen. Veel brieven geven de indruk dat hij zich bij het schrijven ervan even wil losmaken van zijn zorgen en zijn werk wanneer hij het heeft over de komende lente, de bloemen en de natuur.

Deze vriendschap tussen de Ameyes en Benoit uitte zich ook in enkele konkrete realisaties. In art. I p.15 beschreven we de uitvoering van "De wereld in" te Izegem. Het Ameyearchief bezit de harppartituur bij deze gelegenheid door Joanna Ameye gespeeld. Het is een handschrift van Benoit zelf, waar hij aan toevoegde "Voor de Edele Jonckvrouwe Johanna Ameye geschreven, Peter Benoit, Antwerpen 24 juli 1895". Door relaties in Duitsland konden de Ameyes te Düsseldorf op 18 februari 1897 "Lucifer" doen uitvoeren. Sabbe schrijft daarover aan Benoit (18 dec 1896) en Benoit schrijft aan de familie Ameye op 8 februari 1897 een brief waarin hij uitleg geeft over hun reis naar Duitsland.

Is in vele van deze brieven de ziekte van Benoit een steeds terugkerend onderwerp, toch durfde Benoit nopens zijn levenseinde een gewaagde uitspraak

doen. Het was in het huis van de Ameyes, een vijftal jaren voor zijn dood. Mevrouw Ameye noteerde zijn woorden en Julius Sabbe publiceerde in zijn werk over het leven van Benoit : *"...Ik heb nog voor acht jaar werk om Rikke - Tikke - Tak, Prinses Zonneschijn, Pompeia, een werkje van Sabbe en een ander van Jules DeMeester af te maken. Dan begin ik mijn groot drama Liederik; tekst en muziek maak ik zelf. Op mijn 78° jaar zal dit alles gedaan zijn en als ik de 80 jaar bereik, kom ik dat drama hier in uwe kleine stad dirigeren. Twee dagen nadien sterf ik hier, in dit huis om 8 uur 's morgens. En ik weet, het zal zoo zijn.."*

IV. De relatie Ameye - Benoit - Sabbe.

Het Ameyearchief bezit talrijke brieven van J. Sabbe aan de familie Ameye uit de laatste levensmaanden van Benoit, toen deze ziek te bed lag en er een raadselachtige breuk was ontstaan in de jarenlange vriendschap tussen Benoit en Sabbe. We zijn op dit onderwerp uitvoerig ingegaan in Gamma, december 1975, p. 224-228. Daarom geven we hier slechts een bondige samenvatting van de feiten en van de rol die Mevrouw Ameye daarin speelde. Eind september 1900 waren Mevr. en Cécile met veel aandringen bij het ziekbed van Benoit geraakt. Ze kregen geen verklaring nopens de breuk met Sabbe en zouden hun vriend niet meer levend terugzien. Van dan af werden ze wel door Dr. DeWandre voortdurend op de hoogte gehouden van de evolutie van de ziekte-toestand. Talrijke brieven van Mevr. Ameye aan Agnes Mertens, Julius Degeyter en Julius Sabbe getuigen van de pogingen tot verzoening of tot verklaring van deze afwijzing die zij ondernam. Uit deze brieven en telegrammen die bijna dagelijks (of op sommige dagen zelfs meerdere) bij de Ameyes aankwamen of werden verzonden, blijkt hoezeer Benoit in deze dagen bij hen centraal stond en hoe groot hun vriendschap was. De Nederlandse schrijfster Top Naeff noemde ten andere de familie Ameye : *"...de beste vrienden van Benoit die hem lief hadden als een lid van het gezin en die levenslang getuigen van die liefde..."*.

Bij de dood van Benoit stuurden zij de Brugse beeldhouwer Pickery naar Antwerpen om daar op hun kosten een dodenmasker en een afgietsel te maken van de rechterhand van Benoit. Deze beide stukken bevinden zich in het Ameyearchief samen met een borstbeeld en een ontwerp voor een standbeeld, beide van de hand van Pickery.

Bij de begrafenis van Benoit bezorgden de Ameyes een *"...kussen van purperen violetten, omringd van orchideeën, en dragende eene witter kroon van narcissen.* 173

De band in wit lint draagt : Blijvende trouw en vriendschap. Familie Ameye. Iseghem..." (brief van Sabbe, 8 maart 1901).

Toen in 1902 het Peter Benoitfonds gesticht werd, was de familie Ameye, en dit voor verschillende jaren, één der mildste financiële ondersteuners. Ook Polydor DeCoene, Jules DeMeester en Em. Neyrinck gaven het fonds financiële steun. Bij de onthulling van de gedenkplaat aan Benoits geboortehuis te Harrelbeke op 24 augustus 1902 speelde Cécile Ameye de harppartij bij de uitvoering van "Mijn Moederspraak".

BESLUIT

Uit deze bijdrage(n) mag blijken welke rol de Ameyes gespeeld hebben in het leven van Benoit en in het kulturele leven van Izegem. Stippen we terloops nog aan dat Camile Ameye actief was in de Cercle Musical, de Gretrykring, de Peter Benoitvrienden, ..., stichter was van een muziekschool te Izegem, inrichter van concerten, oprichter van een voorloper van het "Kinderwelzijn", enzovoort. Voegen we daar aan toe dat zijn dochter Cecilia dichteres, prozaschrijfster (Frans en Nederlands), harpiste en mecenas was, dan blijkt hoe nuttig het opstellen van een biografie van deze eminente Izegemnaars zou zijn. Wie ons daarbij inlichtingen kan bezorgen, kan steeds terecht bij de redactie.

EEN VERGISSING MET *P. Benoit*

DOOR A. VANDROMME.

Dat het zeer interressant is met het Peter Benoit-jaar een ongekende foto op de markt te brengen van "Vlaanderens Harpenaar" is meer dan duidelijk. Het is dan natuurlijk vereist dat die foto wél Peter Benoit betreft en niemand anders die ook gebaard liep in deze "Belle époque-periode." Op 28.5.76 verscheen er in "DE WEEKBODE" een artikel onder de klinkende titel "Zelfzame foto van Peter Benoit".

HOE HET WERD VOORGESTELD :

"Deze foto werd te Izegem genomen, waar Peter Benoit vele vrienden had. Hij was vaak op het kasteel Blauwhuis (1) en bij de familie Ameye te gast. Hij was in kontakt met Jules Demeestere die "Het Meilief" schreef. Het werd door Peter Benoit getoonzet en de creatie had te Izegem plaats. (2)

Te Izegem kwam Peter Benoit ook dikwijls bij de gewone mensen. Hij wandelde veel in de kasteeldreef van het Blauwhuis waar hij vaak de familie Missiaen-Vanfleiteren groenten- en bloemenkwekers ontmoette. Zo werd de bijgaande foto genomen. (3) Wij bemerken er van links naar rechts op Barbara Missiaen (1849-1939), Victor Missiaen (waarschijnlijk te Leuven overleden), Theresia Vanfleteren zijnde de weduwe van Johannes Missiaen (1824-1907) en Peter Benoit zittend op een stoel.

Barbara en Victor waren de ongehuwde dochter en zoon van Johannes Missiaen en Theresia Vanfleteren. In de familie Missiaen waren het allemaal muzikanten en zangers.

HOE HET EIGENLIJK WAS :

Peter Benoit heeft met deze foto niets te maken.

De bijgaande foto A werd genomen in het huis nr. 13 van de Roeselaarsestraat dat eigendom was van de familie Eduard Dejonghe - Rypens.

E. Dejonghe was fotograaf, kunst- en portretschilder en beeldsnijder-beeldhouwer Hij was geboren te Pittem op 18.11.1826 en studeerde aan de academie van

A

B

Het echtpaar Eduard DEJONGHE - RYPENS

De bedoelde foto uit "DE WEEKBODE"

Antwerpen. Daar leerde hij zijn vrouw kennen Maria Rypens (Antwerp., 16.6.1840)
Ze huwden en vestigden zich te Izegem. Hier had hij als kunstschilder- foto-
graaf een drukke praktijk en was door zeer vele mensen gekend. Een van de fa-
milies die af en toe eens binnenliepen was de familie Missiaen uit de Kasteel-
straat. Het is bij een van deze bezoeken dat de foto genomen werd. Dat was
zeer eenvoudig daar E. Dejonghe zelf fotograaf was.

WIE STAAT NU AFGEBEELD OP DE FOTO UIT DE WEEKBODE ?

Van l. naar r. : BARBARA MISSIAEN (1849-1939) haar broer VICTOR MISSIAEN (waar-
schijnlijk gestorven te Leuven) Mevr. Ed. DEJONGHE - RYPENS MARIA - en niet
zoals het verkeerdelijk in de Weekbode werd verklaard Theresia Vanfleteren, wed.
Johannes Missiaen - en de fotograaf-schilder EDUARD DEJONGHE (+ Izegem, 8.6.1912)
en niet Peter Benoit.

Ter staving vindt U hier een foto B van het echtpaar ED. DEJONGHE - RYPENS van
ietwat jongere datum dan de besproken foto. De wezen~~er~~ trekken spreken duidelijke
taal om alle twijfels betreffende Benoit te weren.

De bedoelde foto uit het weekblad werd ook in het fotoalbum van de familie
Verbeke - Dejonghe (kleindochters van de schilder) zelfs in tweevoud terugge-
vonden.

NOG ENKELE RECHTZETTINGEN BIJ DE TEKST UIT "DE WEEKBODE".

(1) P.B. kwam beslist nooit op het kasteel "HET BLAUWHUIS" want baron Gilles
de Pélichy was zeker niet van z'n vriendschap aan te sluiten met een li-
beraal bekendstaand komponist.

P.B. was wel bij de Ameye's te gast, maar deze woonden op de Koornmarkt
in het herenhuis "PAX INTRANDIBUS" - het huidig stadhuis.

(2) De voorstelling van "Het Meilief" ging in première in de zaal van de
GRETRYKRING in de Stationsstraat. Op heden is dat een mooie bijkomende
privé-zaal geworden van het hotel Royal.

(3) De vraag bleef hier gaande : Van waar komt plots die fotograaf vandaan ?
Er waren immers zo weinig wandelende fotografen in die periode. Wanneer
een foto genomen wordt bij een fotograaf aan huis zijn deze moeilijkheden
van de plank.

25 JAAR RIJKSONDERWIJS TE IZEGEM

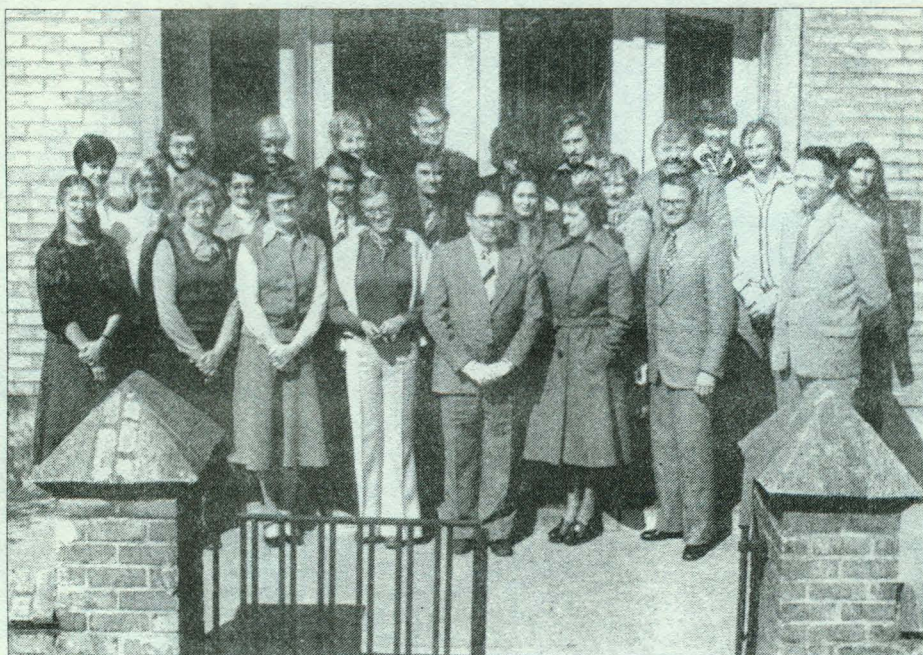
DOOR R. VERHOLLE

Het Rijksinstituut voor secundair onderwijs te Izegem en de daarbijkorende voorbereidende afdeling bestaan dit jaar 25 jaar. Ze werden immers opgericht in 1951 en startten toen onder eerder moeilijke omstandigheden. Er waren immers geen lokalen beschikbaar, er was geen didactisch materieel en evenmin het nodige mobilair. Alles moest nog uit de grond gestampt worden om met een minimum aan huisvesting en uitrusting te kunnen van wal steken bij de aanvang van het schooljaar 1951 - 52.

Een vriendenkring werd opgericht (14 juli 1951), die door zijn activiteit voor de meest dringende problemen een oplossing trachtte te vinden. In de Krekelmoestraat werd een oud fabrieksgebouw gehuurd, waar voorlopig de klassen konden ondergebracht worden, en op 1 september werd onder het directeurschap van de heer R. Massart gestart met 165 leerlingen, waarvan 118 in de lagere afdeling en 47 in het middelbaar onderwijs. Het jaar daarop, bij de aanvang van het schooljaar 1952-53, werd een kindertuin geopend, toen nog een vrije instelling opgericht door de Vriendenkring. Deze kleuterklas was ondergebracht in de toenmalige fabriek Neon Belge, gelegen in de Lindestraat, en telde het eerste jaar van haar bestaan 34 ingeschreven leerlingen.

De aanvankelijke bevolking van de verschillende afdelingen is in de loop van de voorbije kwarteeuw steeds maar aangegroeid. De lagere school, waarvan de zes leerjaren sedert 1960 alle gesplitst zijn, telde op het einde van het voorbije schooljaar 334 leerlingen. De heer Robert Vanlerberghe, die reeds op 1 september 1951 als onderwijzer aan deze afdeling benoemd werd, werd in 1960 bevorderd tot hoofdonderwijzer zonder klas en op 1.7.75 tot directeur van de nu autonoom geworden lagere school. Ook de kleuterschool kende een gestadige aangroei van de bevolking en had tijdens het schooljaar 1975-76 158 ingeschreven leerlingen. In de secundaire afdeling, waar achtereenvolgens de heren Massart, Prosper De Man en Leopold Deceuninck als directeur fungeerden, groeide het aantal leerlingen

1976-Directeur Vanlerberghe met het onderwijzend korps.

van 47 in 1951 tot 191 tijdens het schooljaar 1975-76. Met ingang van het schooljaar 1956-57 werden de Rijksleergangen voor het technisch onderwijs ingericht, waar o.m. Nederlands, Frans, Engels, boekhouden, economie, enz.. onderwezen worden. Hier bedroeg het aantal leerlingen aanvankelijk 102. Thans is dit aangegroeid tot 170. Sinds het schooljaar 1972-73 is aan het instituut ook een Rijks-P.M.S.-kabinet verbonden.

In 1954 verhuisden de lagere en secundaire afdeling van de oude gebouwen in de Krekelmotestraat naar het nieuw opgetrokken complex in de Bellevuestraat. Ook de kleuterklassen werden aldaar ondergebracht doch in geprefabriceerde lokalen. Begin 1976 werd gestart met de bouw van definitieve klasgebouwen voor de kleintjes.

De laatste aanwinst voor de instelling is de oprichting van een wijkafdeling voor lager en kleuteronderwijs te Emelgem, waar met de leergangen op 1 september 1976 gestart werd.

Voor het Rijksonderwijs te Izegem was de voorbije kwarteeuw er een van gestadige groei.

BIJ HET VERDWIJNEN VAN DE "STUIVERSKAPEL"

DOOR HENDRIK WILLAERT
STOCKTMOLENSTRAAT 39/5
8880 TIELT

In de loop van de voorbije hete zomer verdween in de Roeselaarsestraat een groot deel van het oude gebouwencomplex van het "Ondersteuningsgenootschap der Zusters van Liefde- St. Jozefskliniek". Benevens de boerderij, de priesterwoning (1) en een deel van de kloostergebouwen, werd ook de kapel afgebroken. Over het uitzicht, interieur en kunstschaten van deze kapel is een uitvoerig relaas te vinden in de brochure (30 blz) "Stuiverskapel 1852 - 1976" samengesteld door Hendrik Pareit en Karel Laridon, en die te verkrijgen is aan de ingang van de kliniek.

De inboedel van de kapel werd niet openbaar verkocht.

De acht brandvensters (2) van de hand van F. Roderburg uit Steenbrugge met als thema's de smartelijke momenten uit het Marialeven werden in het hospitaal zelf bewaard. Ook de vier brandvensters uit het koor van de hand van de heer Peene uit Brugge, werden eveneens bewaard samen met een St-Jozef, patroon van de goede dood en een H. Carolus Borromeus.

De houten muurbezetting, die na de verfraaiing in 1947 werd aangebracht, werd nu weggeschonken, net als de meubelen.

De doopvont (3) verhuisde naar de kerk van St. Rafaël.

Het altaar van de kapel, eens afkomstig uit de oude St.-Tillokerk (1852) (4) keerde naar de dekenale kerk terug. Daar werd het geplaatst ter vervanging van het neo-barokke altaar dat deken Sobry in 1955 deed plaatsen. Helaas, het oorspronkelijke altaar bleek veel te groot. Een opstelling in de vorm zoals het in de Stuiverskapel stond, zou tot halfweg het gebrandschilderd raam komen, zodat uiteindelijk slechts de altaartafel met de basis van het middenretabel werd geplaatst, bekroond met de nis met het St.-Tillobeeld. Het middenretabel, een schilderij van B. MIOUN (1813) (5) die een "MARIA BOODSCHAP" voorstelt, wordt nu in de eetzaal van de zusters bewaard. Met de veranderingen in 1947

180 werd dit schilderij weggenomen en vervangen door een grote gekruiste Christus

De lange hospitaalgevel met rechts de in 1947 vernieuwde ingangspoort van de STUIVERSKAPEL.

De kapel zoals ze oorspronkelijk was. Op het altaar bemerken we ook nog het schilderij van B.MIOUN.

met gouden stralenkrans, die helemaal niet bij dit barokaltaar paste.

Bij wijze van afscheid aan dit stukje verleden van onze stad, laten we Kan. G. F. Tanghe aan het woord :

Parochieboek van Iseghem, 1863, p. 284-287 :

"Voor den tyd die verlopen moest tusschen het afbreken der oude en het timmeren der nieuwe kerke, was er van noode een ruime plaetse, alwaer de goddelijke diensten zouden verrigt worden. Om geen verloren onkost te doen, vond men geraedzaem een ordentelyke en bestendige kapel te stichten, in plaetse van eene houten barak of een voorbygaende tente, zoo als het doorgaens, in diergelyke gelegenheden, geschiedt. Zoo besloten zoo gedaen ! Spoedigst gesticht, was de kapel in tweemaal dertig dagen, noch min nog meer, voltrokken. Zy wierd den 28 Mei 1852, wezende de vrydag voor Sinksen ter eere van den heiligen Hilonius, door den eerweerden heer pastor De Bruyne, gebenedyd. Na de wyding klepte er misse ter zelfder plaetse, alwaer twee maenden te vooren nog koorn stond te groeijen.

Het timmeren dezer kapel kostte alleenlyk 12,000 frank; nochtans bekleedt zy eene lengte van 35 meters, op eene breedte van 18 meters. Van binnen bereikt zy tot aen 't verhemelte eene hoogte van 10 meters.

Deze kapel staet langs de Rousselaerstraet, tusschen het oude en het nieuwe kerkhof, digt aen 't hospitael der Zusters van Liefde. Zeer wel komt zy reeds te pas zoo voor godsdienstige als voor liefdadige inzigten.

Tegenwoordig dient zy tot vergaderplaets, alwaer, op verschillige dagen, de leden der konferentie en de jufvrouwen van bermhertigheid byeenkomen. De evengenoemde societeiten verkiezen deze plaets om er prysdeeling te doen aen hunne begunstigde kinderen. 'T is ook daer dat het kasteel gewoon is pryzen te geven aen de arme lieden, die best in de christelyke leering onderwezen zyn.

Eindelyk, in deze kapel doet men alle zondagen lof en men leest er den roozenkrans, voor de weldoeners van den disch. De arme mans en vrouwen komen buertelings of overhands het lof en den roozenkrans bywonen. Telkens wordt hun het brood gedeeld, dat binnen de weke, door de weldoeners, aen den disch is gegeven geweest. Heeft er geen dischdekking plaets gehad, zy ontvangen elk eene almoes in geld : eenen stuiver twee of dry, ja, van 10 tot 100 centimen : hetwelk omtrent Fr. 1,500 's jaers bedraegt. Van daer komt het dat deze plaets de Stuiverskapel genoemd wordt. Degenen die van Iseghem een weinigje kennen, zullen ligtelyk raden door wien de geldelyke aelmoezen gegeven worden. Gelukkig

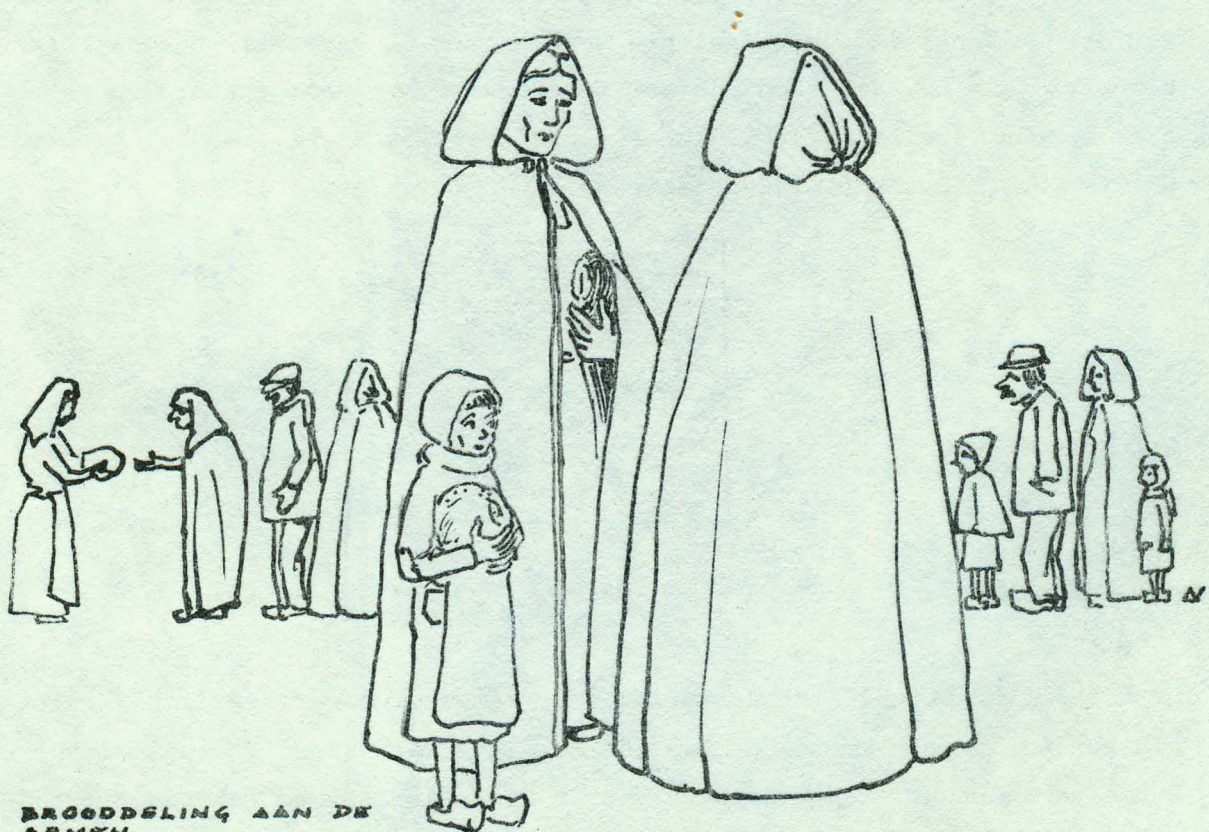

die er zich aan verstaet om den arme en behoeftige te ondersteunen.

Het lof en de roozenkrans worden gevolgd door een christelyk onderwijs, hetwelk geschikt is naer de geestelyke noodwendigheden der dischgenooten.

Op de plaats waar eens "koorn stond te groeijen" en waar bijna 125 jaar zielen- en ziekenzorg werd beoefend, komt een groenstrook van 30 m. breed en een zeven verdiepingen hoge vleugel voor de St.-Jozefskliniek.

-
- (1) E. H. Pieter Baes, heeft een tijd dit huis bewoond en is er in 1907 gestorven.
  - (2) "STUIVERSKAPELLE", St-Jozefskliniek, Izegem, - 1976. p. 17.
  - (3) Ibid., p. 14
  - (4) Ibid., p. 17
  - (5) Ibid., p. 19

BROODDELING AAN DE ARMEN.

BIJ HET VERDWIJNEN VAN "DEN HERT"

DOOR H. WILLAERT
STOCKTMOLENSTR. 39/5 - 8880 TIELT

Tijdens de voorbije winter (1) hebben slopershamers andermaal een getuige van een stuk geschiedenis uit Izegem met de grond gelijk gemaakt. Toegegeven het uitzicht van "De Hert" bood nog weinig fraais nadat het gebouw jaren terug aan zijn lot werd overgelaten. Het was wellicht toen het ogenblik geweest om iets zinvols met "De Hert" aan te vangen, zodat het niet zover zou zijn gekomen dat een historisch interessant gebouw verkommerde tot een krot.

Deze bijdrage poogt chronologisch de oudst bekende bronvermeldingen over het bestaan van "De Hert" en enkele markante feiten uit zijn geschiedenis weer te geven. Daarbij zijn we eerder schaars ingelicht over gebeurtenissen uit de laatste honderd jaar. Uitgebreid onderzoek van de verschillende notarisarchieven zou ons wellicht iets meer geleerd hebben over de verschillende eigenaars en bewoners van "De Hert". Ook de juiste bouwdatum van het afgebroken gebouw is ons niet bekend (18e eeuw?). De laatste gevelbepleistering, met het opschrift "De Grooten Hert" dateert uit de 19e eeuw.

Detail uit Iseghem van A. Sanderus.
In 't centrum "De Hert"

De herberg heeft wellicht de eeuwen door een drukke nering gekend, gelegen aan een belangrijk kruispunt van (de huidige) Marktstraat, Gentsestraat en Roeselaarsestraat, een kruispunt dat in 15e - 16e eeuwse teksten dikwijls "de plaetse" wordt genoemd en in later eeuwen in de volksmond bekend stond

als "De Knok". De afbeelding op de kaart van Sanderus (al moet die met voorzichtigheid geïnterpreteerd worden) toont een gebouwenkompleks met een hoofdbouw en verschillende nevengebouwen. Heel waarschijnlijk omvatte "De Hert" toen ook reeds stallingen en bergplaatsen voor rijtuigen. De beschrijving uit 1718, opgesteld bij gelegenheid van de verkoop van "De Hert" toont in elk geval klaar en duidelijk aan dat er stallingen en ook een brouwerij in gehuisvest waren. Trouwens, de meeste herbergiers brouwden op dat ogenblik zelf ter plaatse hun bier. De afbeelding uit het Landboek van DeBal uit 1746 bevestigt het bestaan van deze bijgebouwen. De eeuwen door had "De Hert" twee grote inrijpoorten, één in de Marktstraat en één in de Gentstraat, die in de loop van de 19e eeuw werd omgebouwd tot een huis waar jarenlang een bakkerij (Valère Hemeryck, Michel Vandembroucke) gevestigd was. De benaming "Grooten Hert" ontstond als tegenhanger met de herberg "De Hert" aan de oostzijde van de Grote Markt, uitgebaat door Alois Thyvaert. Op de afbeelding uit DeBal is duidelijk een uithangbord te zien, bestaande uit een staaf die recht uit de gevel vooruit stak en waarop een rechstaand hert was geplaatst. Op het nu afgebroken gebouw stond nog een restant van een windwijzer met een liggend hert als weerhaan.

De vroegste vermeldingen van het toponiem "De Hert" komen uit rekeningen van de Wezerij en uit de schepenboeken DeCogghe uit het Rijksarchief te Kortrijk en uit de disrekeningen en de landboeken uit het stadsarchief te Izegem.

1462 : RAK W. 25 59v "...in een behuude stede staen(de) yseghe(m) t(er) plaetse gheheet(en) den hert..."

1501 : RAK Fonds Kasselrij 2de serie nr 344 4r,e (de zogenaamde Cogghe) :
 "...onterfde hem gillis lietaert jan van peene en(de) katelyne danckaert en(de) datte vand(er) stede daer tuenkin de backere wonde in dien tyt naest den hert..."

1502 : ibid. 7v,e : "...omtrent viij of x roeden erven dat de lochtinc plach te zyne inden hert..."

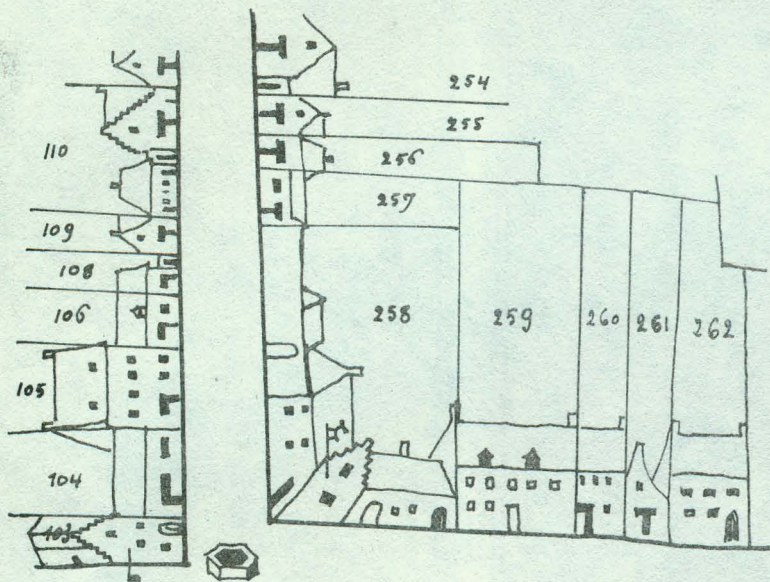
1504 : ibid. 14v : "...Item den vij in septembre xv C ende viere doe onterfde / hem jan bouck(aert) en(de) joorys bouck(aert) vanden hert/tyseghem met al zijne toebehoorten also hy ghestaen/en(de) ghelegghen es de vier houken en(de) de middewaert/en(de) galt xxiiij(en)de ontfinc jan de vriendt / Item was besprec en(de) voerwaerde dat jan bouck(aert)/en(de) joorys mos-

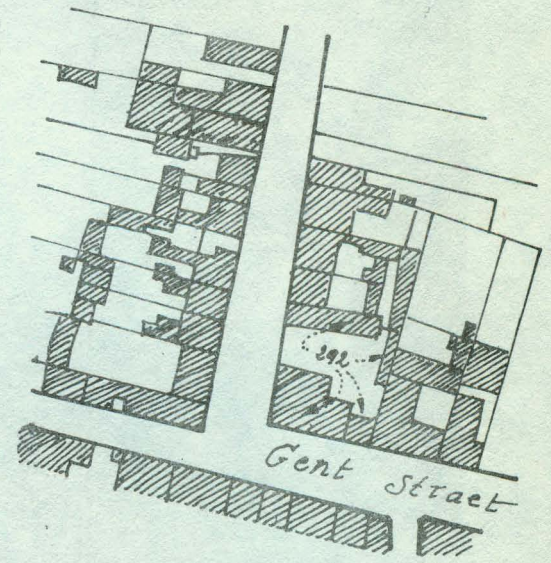
ten leveren jan de vriendt den/hert rume en(de) iele te kerssavonde XV C ende zesse..."

- 1514 : SAI Dis 3r : "...up den hert onder myn heere van yseghem..."
- 1531 : SAI Dis 4r : "...up huus en(de) erfve inde plaetse ghenaeemt den hert..."
- 1538 : Cogghe 97v,c : "...comen(de) mette(n) westcant ant huus en(de) erfve ghenaeemt den hert..."
- 1548 : ibid. 161v,a : "...vand(en) steenpit comen(de) toten bornepit vanden hert..."
- 1571 : RAK Penningkohier 6 1571 P 16v : "...Jan de kempe huert jeghens Romeyn van Rijckeghem een herberghe ghenaeemt den hert up de plaetse voor IcVIII Lb p. sj(ae)rs..."
- 1653 : SAI Landboek 14r/77 : "...een behuysde erfve ghenaeemt den herdt, paelende suyt de Ghentstraete, west de Maertstraete..."
- De uitbater was Pieter Coubout, die tevens eigenaar was. Na zijn dood hertrouwde zijn weduwe met Pieter Godderis.
- 1717 : De uitbaters-eigenaars Pieter Godderis-Brigitte Coubout stonden in grote schuld. "De Hert" was belast met een rente van 500 pond groten vlaams zodat zij zich verplicht zagen het gebouw te verkopen.
- 1718 : Op 15 januari werd voor de Schepenbank van Izegem, voorgezeten door Hilaire Marchelier en Gilles Buyse, de afspanning met inboedel verkocht. De beschrijving van de goederen geeft een zeer interessant beeld van de omvang van het gebouwenkompleks, maar ook hoe de inboedel van een dergelijke kleinsteedse afspanning, met meubelen en "huyscatheylen" er in het begin van de 18e eeuw uitzag.
- "...een huys ende erfve met stallyngen ende anderei edificieën, daermede gaende eene Brauwerije, Brauwcuype, Brauwketel, enen kast met alle toebehoorten ende eensweeghes 't waschfornoois staende in d'achterkeuken neffens de grote poorte..."*
- "...In de plaetsecaemer : dry bedden, ghestoffeerd, thien schilderyen eenen speghel, een douzyne stoelen ende tafele.*
- In de ceuken eenentoogh, eendouzyne bierpotten, twaalf tinnen potten als pinten, ses candelaeers, vierentwintigh platelen als taljooren van tin, eene dresse, een cannereck met de gailleyersche kannen daeranne, eenen speghel, ses stoelen ende iserwerck in de heert.*

1746 - Zo stelde Fr. DE BAL "DE HERT" voor op zijn stadsplan.

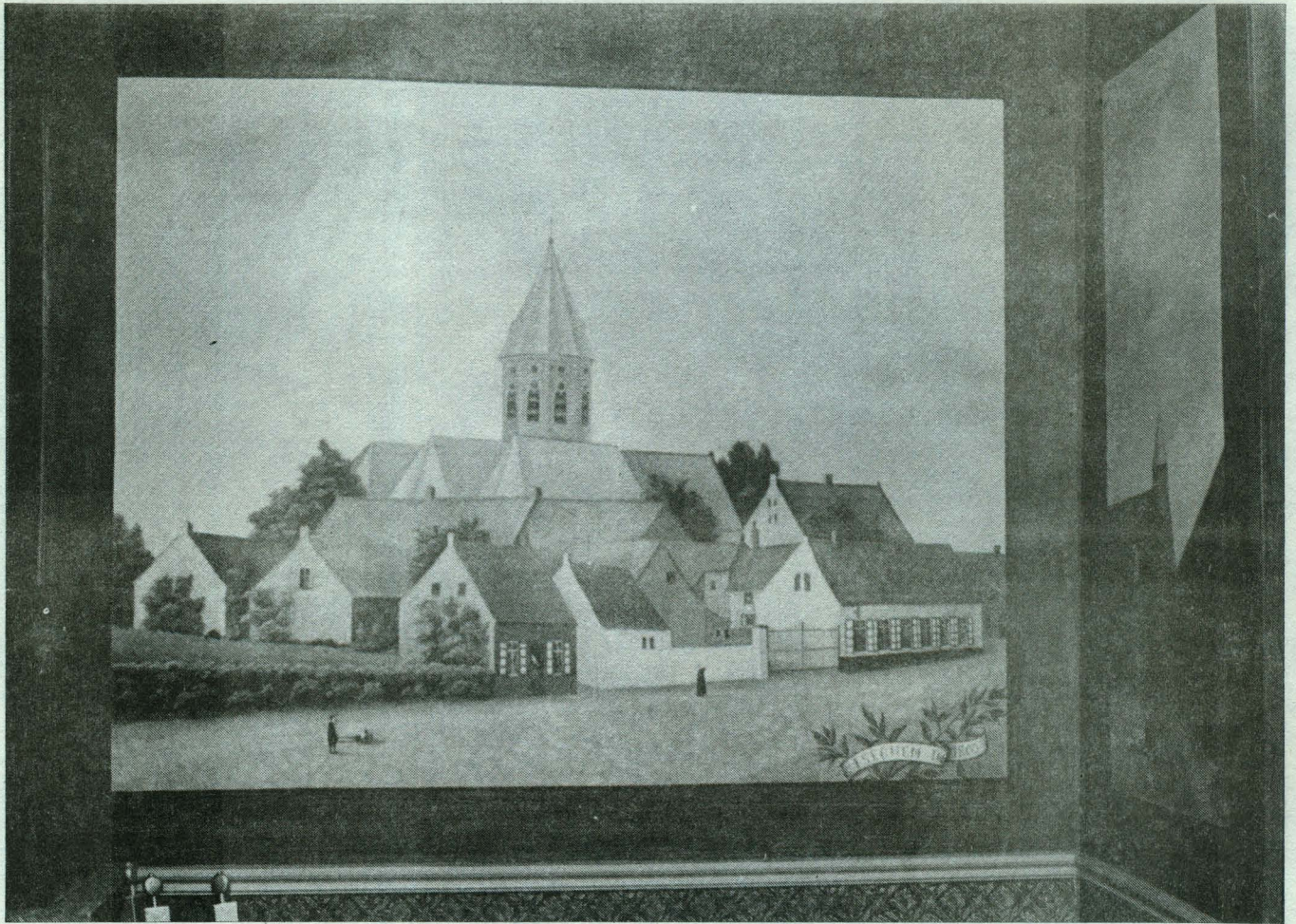

1834. - Zo tekende P.C. POPP "DE HERT" en de omgeving.

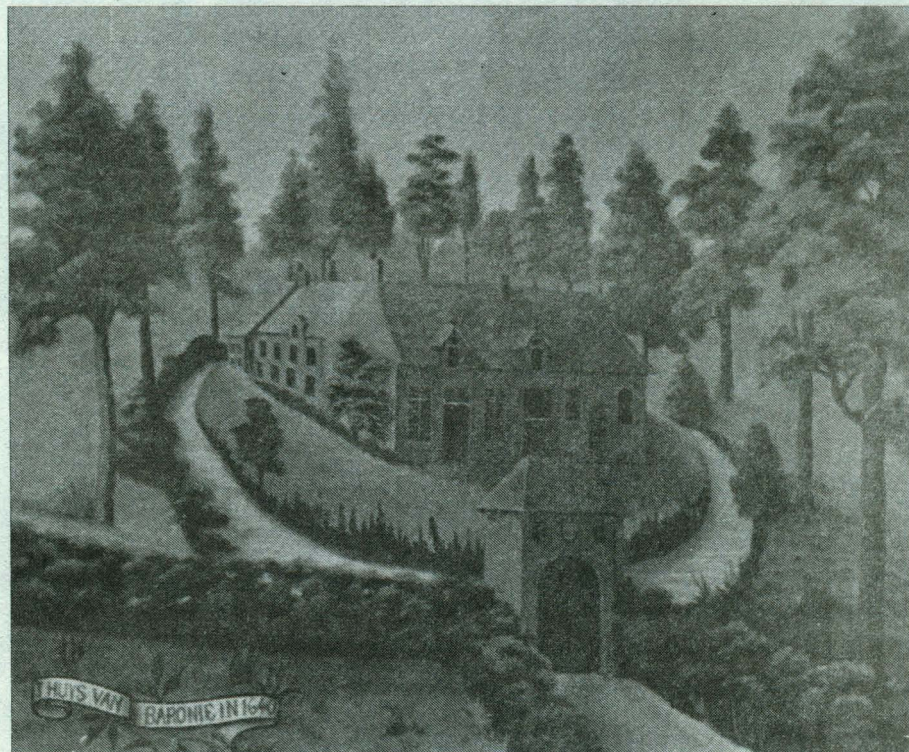

1972 - Het laatste beeld van de herberg op de hoek Marktstr./Gentsestr. De boogvensters duiden het VREDEGERECHT aan.

Voorstelling hoe de muurschilderijen met hout waren afgezet. - Zicht: Gentsestr. in 1800.

Muurschilderij: Baronie van St. Amand (Krekelstr.) in 1640.

Alle tonnen synde in de kelder ende brauwerie bevonden tot de nomber van twintich.

Voorts twee douzyne serveeten ende hammelaeckens, een douzyne paer slaplaeckens, vier en twintigh fluywynen ende is alles dat er bevonden is ten voornoemde huuse..."

De koper was een zekere Gellinck, en deze familie zou tot het begin der jaren 1800 "De Hert" blijven uitbaten.

1742 : In dat jaar is een voorbeeld terug te vinden van de gestrengheid waarmee de magistratuur optrad tegen allerlei openlijke gemakkelijkheden die maar al te dikwijls ontaardden in minder verheffende taferelen. Aldus moest een herbergier een vergunning krijgen om in zijn herberg muziekopvoering of toneel te laten doorgaan. In 1742 weigerde de Izegemse magistratuur de toelating aan zekere Pieter Maes om in "De Hert" een marionettenspel te vertonen. De voorstelling ging toch door en op 6 januari gaf de hoogbaljuw het bevel Pieter Maes aan te houden en vast te zetten in het "huys van detentie".

1746 : SAI Landboek DeBal art 258 : "...een behuysde erfve synde een herberghe ghenaeemt den hert..."

De eigenaar-uitbater was Joannes Gellinck.

1779 : "Lyste... van de 24 herbergen die binnen ons dorp ende prochie hun bevinden.
22okt

nr. 9. Den Herdt uitgebaat door Jan-Frans Gellinck, gelegen binnen het dorp, op de noorderzijde van de Gendstraete en de oostzijde van de Marckstraete, met toelating van de wet, bekend sedert 1626, afhankelijk van het Prinsdom..." (Zie T.M. 16jg, p. 92 e.v.)

De ambtenaar die deze lijst opstelde vergist zich dus met de datum 1626 als oprichtingsdatum van de herberg. Mogelijk werd in dat jaar een nieuw gebouw opgetrokken op de plaats waar toen al ruim 150 jaar "De Hert" had gestaan.

1799 : Tijdens de Franse overheersing, zoals blijkt uit verschillende rekeningen bewaard in het Rijksarchief te Brugge, hadden de Izegemse herbergiers geregeld Franse soldaten of gendarmes te logeren. De kosten van inkwartiering vielen ten laste van de municipaliteit. De eigenaars-uitbaters waren Judocus Gellinck-Barbara Catteeuw.

◁ Muurschilderij: Landschap met kerkje.

Op 6 prairial l'an VII (25 mei 1799) betaalde de gemeente "...aen den borger J. Gellinck, aubergist in den Hert binnen dit gemeente, de somme van honderd twintig ponden parisis, dit ter rekeninge van hetgene dito Gellinck aen dezer gemeente goedvindende over logementen, gedaene leveringe van haver, hoy, stroy ende anderzinds, gegeven aen de troupen der Republique bij order deser Minicipaliteit..."

Op 11 december 1799 ontving Gellinck de "...somme van 30 guldens courant ter rekeninge van dit Commun voor logement van militairen..."

Uit een dergelijke gedetailleerde rekening blijkt hoe Franse gendarmes op doortocht te Izegem zich te goed deden aan eten en vooral aan drinken "...Arrivement de gendarmes dans le bourg d'Isenghien le deuxiême jour complémentaire, l'an huit (19 september 1800) à onze heures avant midy à trois personnes et à trois chevaux :

Diner le midy à 3	1-1-0
Café pour le maréchal de logis	0-3-6
Maréchal de logis, Brandevin	0-2-9
Pour la bière	0-3-6
Le soir soupe à 3	1-1-0
Un pot Brandevin	0-3-6
Logement	0-6-0
Le 3 complémentaire	
Café à 3	0-7-0
Diner à 4	1-8-0
La bière	0-3-6
Genièvre	0-2-0
Midi, café à 3	0-7-0
Un demy verre de brandevin	0-1-0
Le soir souper à 3 avec la bière à table	1-1-0
Un cannet bière	0-3-6
Logement	0-6-0

1817 :

Dagboek Vandewalle : "...Den zaterdag voor allerheyligen vandat jaer 1817 is gepubliceert geweest in de omliggende prochies dat men tot Iseghem zoude houden mart in linwaet in geheele stukken en ik hebbe gezien dat dat goed wierd (.)gaende kiken zag ik er tot dertig veertig gekogt wierden (.)de tafel om te meten was in den hert..."

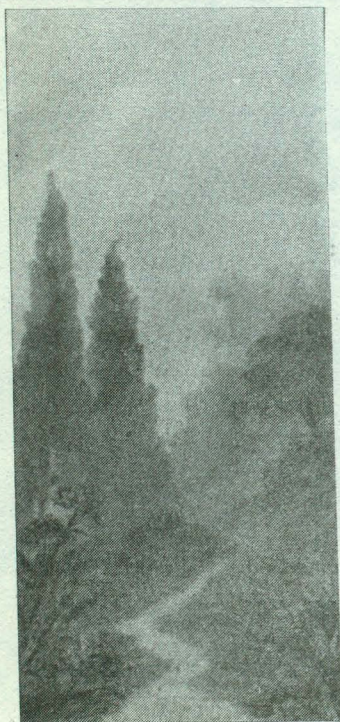
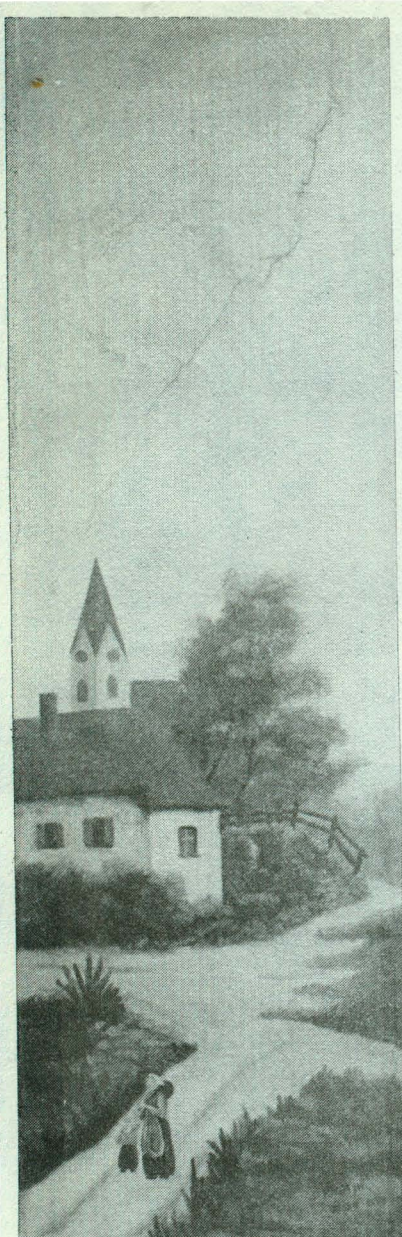
Deze lijnwaadmarkt bleef bestaan tot in 1828 (Zie T.M. 2° jg.sept. p.20).

1828 :

Begin juni gaat in "De Groote Hert" de verkoop door van de prinselijke goederen door notaris Joseph Gellynck. (T.M. 2° jg. deel VI).

190

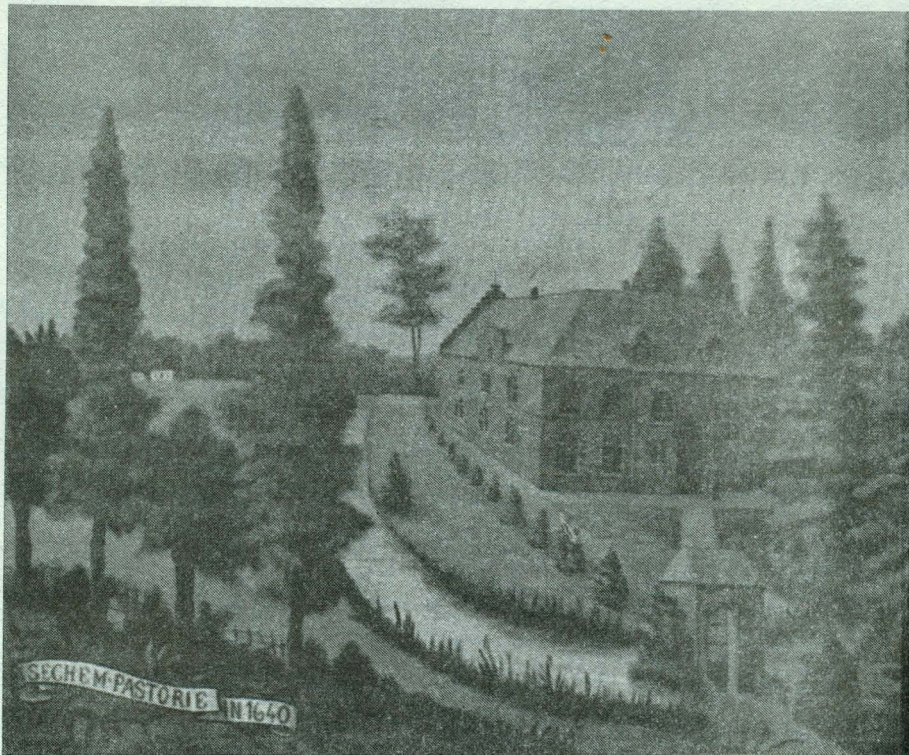
◁ Muurschilderij: Zicht met bomen.

Muurschilderij: De STEENDAMMOLEN in 1841. - Zicht op de oude St.-Tillokerk.

Muurschilderij: De oude pastorie in 1640.

- 1866 : In 1866 werd Izegem hoofdplaats van het rechterlijk kanton. Nadat de zittingen van het vredegerecht enige tijd doorgingen in het stadhuis verhuisde het vredegerecht naar de bovenzaal van "De Hert".
- 1876 : In 1876 werd de Katholieke Kring gesticht in "De Hert". Deze bleef daar vergaderen tot 1890.
- 1888 : Op doortocht van Brugge naar Doornik logeerden lanciers te paard in "De Hert". Het dagboek Lafaut vermeldt : *"...de donderdag 26 juli binst den voornoene komen te Iseghem 160 lanciers toe in transport naar Brugge gaande. Ze zijn gelogeerd bij boeren en herbergiers. Het is 52 jaar geleden dat er te Iseghem soldaten in transport sliepen..."*
- ± 1860   Uit deze periode zijn twee namen bekend van uitbaters : Louis De
± 1914   Keyzer en August Verstraete - Defoort.
- 1914 : Tot voor 1914 werd op het voetpad rond "De Hert" de zaterdagse botermarkt gehouden. Daar stond ook, langs de kant van de Gentsestraat, één der openbare pompen van de stad.
- ± 1945   De laatste uitbater van "De Hert" waren Jules Masselin en later zijn
± 1962   zoon Emiel Masselin-Bocquet. De eigenaar was toen J. Carpentier.
- 1962 : Het vredegerecht verhuist terug naar het stadhuis.
Juist 500 jaar na de oudste vermelding van het bestaan van "De Hert", wordt de herberg definitief gesloten.
- 1976 : "De Hert" verdwijnt onherroepelijk uit het stadsbeeld.

ADDENDUM : MUURSCHILDERIJEN UIT "DE HERT".

Naast de gelagzaal was de zogenaamde Kamer, versierd, waarschijnlijk rond WO I, met muurschilderijen door J. Nuyttens uit Rumbeke. Schilderkunstig van geen enkele waarde zijn deze stadszichten van Izegem geïnspireerd op het bekende stadsplan van Sanderus of nageschilderd naar gepubliceerde zightkaarten.

1. "Iseghem in 1800" (zicht op de Gentsestraat)
2. "Iseghem pastorie in 1640"
3. "De steendam - 1841"
4. "'t Huis van Baronie in 1640" (Baronie van St.-Amands)
5. "Iseghem-Kasteel" (Blauwhuis)
6. "Rumbeke-Kasteel"
7. Oude brug over het kanaal.
8. Huidige St.-Tillokerk

Verder een reeks kleinere fantasierijke tafereeltjes die niet naar Izegemse zichten verwijzen.

1. Landschap met torentje.
2. Zicht met oude waterpomp.
3. Landschap met brugje.
4. Landschap met kerktoren.
5. Varens
6. Landschap
7. Landschap

BIBLIOGRAFIE :

1. R.A.K. Schepenboek DE COGGHE (1500 - 1556) - 2e reeks, nr. 344.
2. R.A.K. Wezerijboeken - Izegem
3. S.A.I. Disrekeningen
4. Kaart van A. Sanderus "Verheerlijkt Vlaanderen - 1640
5. S.A.I. Landboek van Mosscher Ambacht - 1653
6. S.A.I. Landboek van François DeBal - 1746
7. Atlas Cadastral - Iseghem van P. C. Popp. - 1834
8. Lijst van de herbergen van Izegem 1779 (T.M. nr 44-45 jg. 1976 (1-2)
9. J. B. VANDEWALLE Notitieboekschen van .... (T.M. nr. 31 jg. 1971 (3)
Westvlaams verbond voor heemkunde: Brugge. 1972.
10. J. LAFAUT Dagboek van..... (1870 - 1905). Onuitgegeven werk.

OLYMPISCH ZILVER IN IZEGEM

DOOR A. VANDROMME.

De honderden topatleten waren pas uit Montreal, beladen met medailles of ontgoochelingen, of in TORONTO (Can.) kwamen de minder-validen aan om eveneens te dingen naar olympische titels.

Er waren 38 landen vertegenwoordigd en er waren 1.700 deelnemers naar Toronto getrokken. Hiervan waren er 75 Belgen. Van de acht gouden, de zeven zilveren en de twaalf bronzen medailles die voor België in de wacht werden gesleept, gingen er 23 naar Vlaanderen en slechts 4 naar Wallonië.

Eén zilveren medaille kwam naar IZEGEM en werd behaald door FILIP BARDOEL die voordien reeds wereldkampioen boogschieten was. (Zie actueeltje nr. 870). Onze 21-jarige Filip was zelfs kanshebber voor goud maar dat heeft hij niet kunnen behalen, gezien zijn té sterke Amerikaanse rivaal.

Hij heeft medegedongen aan de VIJFKAMP : boogschieten - 100 m snelheid - speerwerpen - kogelstoten - zwemmen (100 m streek).

De start was bijzonder goed. In het boogschieten verbeterde hij niet alleen het olympisch rekord maar vestigde een nieuw wereldrekord. Op 432 p. die te behalen waren, kon onze stadsgenoot er 400 op zijn eigen naam schrijven. Hier was hij glansrijk eerste.

Dezelfde dag moest hij nog drie proeven afleggen.

In de 100 m snelheid werd die sterke boogschutter 5e in de reeks. Door het daveren van de wielen van zijn karretje verspeelde hij hier een eervolle 2e plaats. In het speerwerpen werd hij 7e (18.86 m) en in het kogelstoten was hij 3e (8.15 m) 's Anderendaags moest er nog gezwommen worden : Filip werd 3e in een tijd van 1'42". Na de pentathlon maakte Filip deel uit van de Belgische estafetteploeg 4 X 100 m zwemmen wisselslag. Hierin eindigde ons land 6e en leverde Filip het beste van zijn kunnen in streekzwemmen.

De inspanningen van de vijfkamp hebben hem wel wat vermoeid. Zo werd hij in het

Maar in het basketbaltornooi (België werd hier 9e) in een gelijk spel tegen Japan, was het hier weer Filip Bardoel die de zes punten achterstand op twee minuten van het einde door drie geslaagde worpen goedmaakte.

Ware de voorbereiding iets beter geweest dan zou het resultaat ook nog hoger gelegen hebben. In het vervolg denkt Filip het te houden bij boogschieten en basketbal. Volgend jaar wil hij vooral een goed figuur slaan te STOKE (Gr.Br.) waar de wereldkampioenschappen zullen plaats vinden.

De stad Izegem is zeer tevreden over haar vertegenwoordiger op de Olympiade voor minder-validen in Toronto : een ZILVEREN MEDAILLE VOOR FILIP.

Op 4 september, bij de feesten op zijn eigen Lindewijk hebben de burens voor iets bijzonders gezorgd opdat voor iedereen de prachtprestatie van Filip Bardoel met luister zou omlijst worden.

Onze olympische kampioen werd te Izegem geboren op 16.7.1955 als tweede kind van Carlos en Dina Kesteloot. Zijn drie jaar oudere broer Patrick werd bediende en Filip koos voor mekaniker.

Hij woont thans op de LINDEWIJK in de St.-Sebastiaanslaan, 31.

Ook heeft hij zich al heel vroeg geoefend in verschillende sporttakken en na diverse kampioenschappen mocht Filip verschillende keren de lauweren naar huis meedragen.

We wensen hem nog veel verdere overwinningen en wellicht GOUD op een volgende olympiade.

SNIPPERS NR. 17

DOOR ANT. VANDROMME

133. In verband met de zouaaf-priester H. Vandendriessche, vergeten onderpastoor te Izegem (Ten Mandere, 1974, april, 14 jg., nr. I, blz.50 en vgl) zou ik nog willen wijzen op twee werkjes van die auteur. Vooreerst : *Drie aanspraken // over het // Sparen // of // Omstandig Verhaal van de spaarkas Vergadering // te Eeghem op 24 mei 1885.* // Antwerpen, 1883, 32 blz. + IV blz. Alsook : *Provinciaal Comiteit tot verbreiding // der Gemeenzamheden in West//Vlaanderen// Gewestelijke hulpraad van Thielt// Vijf economische // Werken // van Stoffelijk Nut, mogelijk ter stede // en te lande of Tien jaeren Arbeid // op den grond der Volkswerken in // Het Thieltsche // 1879 - 1889 // Tielt en Gent, 1889, 55 blz.*

A. Lowyck - St. Andries.

134. Op onze streek werkt het werkvolk meest in de plaats waar ze wonen of in de aanpalende gemeenten, 't zij 82 %. Minder dan 20 % gaan op de vreemde werken. In het Kortrijkse gaan 40 % op het vreemde werken.

135. Eind oktober 1896 waren er 42.000 schoenmakers in ons land. Dat waren bazen, huisgenoten die meewerkten, gasten die in de fabrieken of winkels werkten en thuiswerkers.

21.000 in de fabrieken of winkels

8.500 thuiswerkers

29.500 samen

Zo hadden we dan nog 13.500 personen die als bazen of als meewerkende huisgenoten werden genoteerd.

Izegem telde 1.650 schoenmakersgasten. Leuven 800, Verviers en omtrek 600; Binche 600, Lier 400, Poperinge 200.

Schoenmakers in geheel het land :

- onder de 21 jaar

4.453

of

41,8 %

- van 21 j tot 30 j.	2.783	of	26,1 %
- van 31 j tot 50 j.	2.546	of	23,9 %
- meer dan 50 j.	868	of	8,2 %
	<hr/>		
	10.652		

Stiksters.

- minder dan 21 j.	1.197	of	61,2 %
- van 21 j tot 30 j.	527	of	26,8 %
- van 31 j tot 50 j.	209	of	10,6 %
- meer dan 50 j.	28	of	1,4 %

Thuiswerkers.

	Schoenmakers		Stiksters	
- minder dan 21 j.	1.184	of 17,6 %	322	of 25,8 %
- van 21 j - 30 j.	1.802	of 26,8 %	507	of 40,7 %
- van 31 j - 50 j.	2.802	of 41,6 %	373	of 29,8 %
- meer dan 50 j.	942	of 14 %	47	of 3,7 %
	<hr/>		<hr/>	
	6.730		1.249	

Schoenfabrieken : 5.638 werklieden

2.615 winnen minder dan 2,5 fr. daags

2.142 winnen van 2,50 fr. tot 4,50 fr.

92 meer dan 4,50 fr.

64 meer dan 5,00 fr.

Schoenfabrieken werkzaam op 31.10.1896 : 19.050

14.498 zonder werklieden

1.163 enkel met leden van het huisgezin.

3.094 met minder dan 5 werklieden

286 met 5 tot 49 werklieden

9 met meer dan 50 werklieden.

Recensement général des industries et des métiers - 31.10.1896 (voor Nrs 134 + 135)

136. In 1820 gaven "de Overwinders" een prijskamp "Beschouwing van Maria's nederheid in hare verheventheid"

Dit ontwerp uitgebreid in 100 verzen, 12 dichtstukken zijn nog berustende in de oorkonden. In 1827 en 1836 wederom prijskampen met 40 fr. toelage van de stad.

Handboek van Ed. Dierick.

ACTUEELTJES

---

door A. Vandromme.

902. Zaterdag 8.5.76 was voor de Lionsclub van Izegem een grote dag : als jongste club van België werd haar de keure overhandigd. Dit gebeurde op een academische zitting in het Vrederecht ten Stadhuisse. Hierop volgde een receptie voorgezeten door burgemeester Nyffels, waarna in de zaal Iso de "charter-night" doorging voor 750 aanwezigen !
903. Izegem bezit nu ook een tweede wandelpad, nl. het Roger Claus-pad, dat voornamelijk op Emelgems gebied loopt langs mooie, minder bekende hoekjes. Dit pad wordt een aandenken aan één der eerste promotors van de wandelsport bij ons : de diepbetreurde Roger Claus.
904. De Emelgemse Kerels zijn 95 jaar jong ! Zaterdag 29.5.76 werd dit gevierd in de kerk van St. Pieter met een prachttuitvoering. Een receptie in het "Kartouchke" gaf de gelegenheid aan sprekers als voorzitter Palmer Vankeirsbilck, een historische schets te geven over dit befaamd koor. Dirigent Debacker H. belichtte het laatst uitgevoerd werk wat nader; Pastoor Maertens dankte om het vele schone dat dit koor aan ons volk bezorgde en tenslotte dankte Michel Devoldere iedereen om de sympathie, de inspanning en het gepresteerde.
905. Rond deze tijd kwam de politiek, in verband met de op komst zijnde gemeenterverkiezingen, ook reeds aan bod. Te Kachtem, fusiegemeente met Izegem, kwam senator Vanackere Leo spreken namens de C.V.P. voor een flink op gekomen publiek.
906. De nieuwste schutterskoning, Georges Aerts, werd in het Damberd gevierd. Lid sedert 1947, werd hij nu voor de eerste maal Koning ! De aanhouder wint !
907. Op 19.6.76 vierde de Izegemse Rijksmiddelbare School haar 25-jarig bestaan. Zij deed dit met allure ! Eerst een academische zitting in het Stedelijk Auditorium van de Muziekakademie, met diverse sprekers : de H. H. Van Vaerenverg, M. Coorevits, R. Vanlerberghe, P. Deceuninck en Rijksafgevaardigde

MEI '76 - De leden van "LIONS-INTERNATIONAL-afdeling IZEGEM, by de stichting

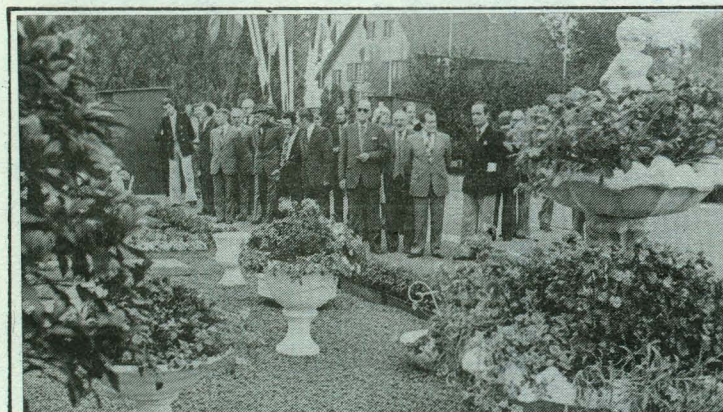
SEPT '76 - Opening van de nieuwe brug door Minister Olivier.

SEPT '76 - Minister Laevens knipt het lint door in het revalidatiecentrum "TEN BOS"

SEPT '76 - Slotfase van het 16e herftmuziek-festival.

1.10.76 - Een paar zichten van de tentoonstelling bij het 100-JARIG BESTAAN van de boomteeltkring ST. DOROTHEA, in de stedelyke feestzaal 150.

OKT '76 - Verzakkingen by de afbraak van de STUIVERSKAPEL.

NOV. 76 - Op de parochie H. Familie kregen ze een nieuwe herder.

Dambre. Volgde dan : de tentoonstelling "25 jaar Rijksonderwijs te Izegem" en tenslotte in Gistelhove het feestboeket.

908. 11 juli werd weer eens gevierd te Izegem. De vorige jaren was het meer bij een pogen gebleven. Nu werd een inspanning geleverd door alle stedelijke culturele verenigingen en er kwam schot in de zaak. De basis is gelegd en nu maar voort bouwen en niet versagen. Ook te Izegem moet 11 juli kunnen uitgroeien tot een volwaardig nationaal feest.
909. Op 3 september 1976 werd de centrale brug officieel ingewijd door de Heer Minister Olivier. Tevens vaarden de eerste 600-tonners de Izegemse haven binnen. Het werd een weliswaar overtrokken toch prachtige dag voor Izegem met heel wat genodigden, jeugd, ballonnetjes en een "Brabançonne" die niet gevolgd werd door een "Vlaamse Leeuw"... , wat enige golfjes en wat deining verwekte !
910. Bijna elf jaar na het principieel akkoord over het oprichten ervan, kwam op zaterdag 11 september de plechtige opening van het Revalidatiecentrum "Ten Bos" te Izegem. Minister Laevens en Deken Cauwe knipten lint en zegenden de gebouwen in. Op 6 mei 1972 legde Minister Servais de eerste steen; nu mocht André Deprez alle genodigden verwelkomen in een mooi complex dat voor heel wat zielen, mogelijke hulp en verlichting kan betekenen.
911. Op de Olympische Spelen voor gehandicapten te Toronto (Canada) behaalde onze stadsgenoot Filip Bardeel een eervolle zilveren medaille in de Pentatlon en werd hiervoor nog eens bijzonder gehuldigd ten stadhuize alwaar hij, uit de handen van burgemeester Nyffels, een mooie trofee mocht ontvangen.
912. Zondag 19 september ging traditioneel het Izegemse Herfstmuziekfestival door. Als naar gewoonte en dit niettegenstaande velen het anders verwacht hadden : met mooi zonnig weder ! Het werd een topper qua opkomst, kwaliteit en resultaat : twee Izegemse korpsen scheerden de top : de Koninklijke Stadsfanfaren gevolgd door de Koninklijke Harmonie van de Congregatie. Mooier kon het niet.
913. Vrijdag, 24 september 1976 te 17 u. begon Ste Dorothea, Boomteeltkring, aan het orgelpunt van haar eeuwfeestviering : opening van de Nationale Bloemenfeeërie en Tuinbouwtentoonstelling in en rond zaal Iso. In aanwezigheid van Kamervoorzitter A Dequae, verschillende volksvertegenwoordigers, de Hr Pattou, vertegenwoordiger van de heer Minister van Landbouw, het Stadsmagistraat en andere eminente personen, werd deze enige manifestatie voor open verklaard. Voorzitter Frans Dewilde en zijn nijver bestuur verdienen een grote pluim. We

vragen ons af : Wie doet beter ?

914. De "Dag van het Gezin" ging op zondag 26 september voor de elfde maal door. In het Stadhuis had een paneelgesprek plaats onder leiding van Dr. N. Proesmans en leden van de verschillende politieke partijen samen met enkele bestuursleden van de B.G.J.G. over : "Hoe kunnen onze gezinnen optimaal gebruik maken van de kulturele en rekreatieve infrastructuur van onze stad ?"- In de namiddag had dan nog een gezinswandeling (de kastelenwandeling) plaats met zoektocht en animatie.
915. Een vereniging die ook niet weg te denken is uit het Izegemse kulturele leven is "Die Boose". Einde september '76 vierde zij haar twintigjarig bestaan : één vijfde eeuw jong ! In al die jaren droeg "Die Boose" de naam van onze stad en haar faam, hoog in binnen- en buitenland. Die 20-ste verjaardag werd gevierd met zang en dans zoals 't betaamt en daarbij kwam nog een Vlaams maal bereid naar aloude recepten "begeleid" door hoppe- en gerstenat !
916. Zoals reeds vermeld in een vroeger "Actueeltjes", zijn grote bouwwerken begonnen aan onze stedelijke kliniek. Alles verliep normaal, maar abnormaal was die uitzonderlijk lange, hete en droge zomer 1976. De ondergrond was kurkdroog geworden en bij de eerste overvloedige septemberregens is het gebeurd. Verzakkingen, scheuren en tenslotte instortingen. Gelukkig zag men alles aankomen; de schade was groot maar er vielen gelukkig geen slachtoffers en wie bedreigd was werd tijdig geëvacueerd. 5 oktober zal tenslotte toch een memorabele dag blijven in de herinnering der zusters van onze Izegemse kliniek !
917. Op 10 oktober hadden de Gemeenteraadsverkiezingen plaats. De uitslag was een raadsel voor veel gemeenten die gefusioneerd waren. Met spanning werd overal uitgekeken. Voor onze stad die ook vergroot werd met Kachtem, werd het een C.V.P.-overwinning : 15 gekozenen op 29. De B.S.P. bekwam er 9, de V.U. 4 en de P.V.V. 1.
918. De Izegemse muziekmaatschappijen drijven werkelijk op een hoge vorm ! Nu weer behaalden twee solisten van de Kon. Stadsfanfaren prachttuitslagen op het 4-jaarlijkse Fedekam-solistentornooi te Tielt. Ron. Vandommele (tuba) en Joh. Herman (sax-alto) behaalden respectievelijk 94 en 92 %.
919. In aansluiting met de vorige muzikale noot : de Kon. Harmonie van de Kongregatie, die het steeds bij hoogstaande prestaties houdt en de moeilijke uitvoeringen niet uit de weg gaat, bracht haar Winterconcert voor een bomvolle

zaal met een uitgelezen publiek. Het werd nog eens een topprestatie door alle aanwezigen naar waarde geschat !

920. Zaterdag en zondag 20 en 21 november had in het Parochiaal Centrum te Kachtem een grootse vogeltentoonstelling plaats die heel wat liefhebbers uit het omliggende en veel bezoekers lokte.
921. Eveneens op 20 november mocht Izegem weer genieten van een hoogstaand concert in het Stedelijk Auditorium, gegeven door Evelyn Brancart, laureate van Koningin Elisabeth-wedstrijd in 1975.
922. Op zondag 21 november te 16 u. had de plechtige aanstelling plaats van de 4de pastoor der H. Familieparochie : Z.E.H. André Steyaert. Deken Mgr. A. Cauwe stelde hem plechtig aan, midden een zee van blijde parochianen en minder blijde gewezen parochianen ! De nieuwe herder is 56 jaar en geboortig van Moerkerke. Hij komt naar Izegem uit St Jozefs-Hooglede. Iedereen wenst de nieuwe pastoor goed heil en een vruchtbaar apostolaat !
923. Het nieuw C.V.P.-college van Burgemeester en Schepenen werd aan de pers voorgesteld. Als Burgemeester zal voorgedragen worden Werner Vens, eerste schepen wordt André Bourgeois, tweede schepen Florent Vandenberghe, derde schepen Gabriël Eeckhout, vierde schepen Andrea Geldhof, vijfde schepen Raphaël Leenknecht en zesde schepen Albert Verhelst. Izegem, Emelgem, Kachtem, de vrouwen en alle standen komen zo aan hun trekken. Vermelden we nog dat C.V.P.-voorzitter G. Wulleman voorzitter wordt van de C.O.O.
924. We vallen in herhaling en dreigen eentonig te worden, net als Multatuli in zijn Max Havelaar : Izegem is een muziekstad bij uitstek, waar vele broers met zeer veel meer inwoners, mogen afgunstig op zijn ! Zondag 28 november zal voor de Kon. Harmonie van de Kongregatie een gulden datum blijven en een bekroning betekenen voor President Not. F. Sagon, ondervoorzitter ap. T. Geldof, directeur E.H. E. Vergote, dirigent Fr. Soete en zijn grote schare jonge en oudere maar alle even enthousiaste muzikanten ! Op het internationaal bekend toernooi ingericht door de stad Antwerpen (dat over meer dan één zondag loopt) en waar alleen het puik der muziekmaatschappijen op uitgenodigd wordt, slaagde onze Izegemse Congregatie-Harmonie erin goud te behalen ! De hury moest zelfs niet lang nadenken om tot die conclusie te komen !
925. Vrijdag 26 november opende schepen Vanlerberghe een meer dan merkwaardige ten-

toonstelling. Rose-Marie Laconte, Mevr. D. Dely, uit de Elckerliclaan, 10, exposeerde een keuze uit haar werken in het stadhuis. Zij bracht een openbaring : Izegem was een waarachtige kunstenaressen rijker ! Zowel haar menselijke figuren, getekend of geschilderd, haar landschappen als haar bloemen getuigen van een innerlijke bewogenheid die artistiek weergegeven wordt met een sprekend en kleurvol palet.

926. In zaal "Kartouchke" te Emelgem had een nationale parkietentoonstelling plaats. Ze werd een volledig succes wat kwaliteit en hoeveelheid betrof. De inrichters mogen gefeliciteerd om hun initiatief. Wist U dat de eerste grasparkiet in 1840 uit Australië ingevoerd werd in Engeland ?
927. Zondag 28 november beleefde Izegem een dubbele muzikale hoogdag : de Congregatie-Harmonie behaalde goud (zie hoger), maar ter plaatse, in de Sint Tillokerk bracht Scola Cantorum "Cantemus Domini" haar jubileumconcert. Onder leiding van Geert Claeys met medewerking van orgelist Van Eetvelde en het Westvlaams Ensemble uit Brugge werd een enig mooi programma afgewerkt. De honderden aanwezigen hebben met volle teugen genoten van dat kunstconcert; de ovatie aan de uitvoerders gebracht bewees dit ten volle.

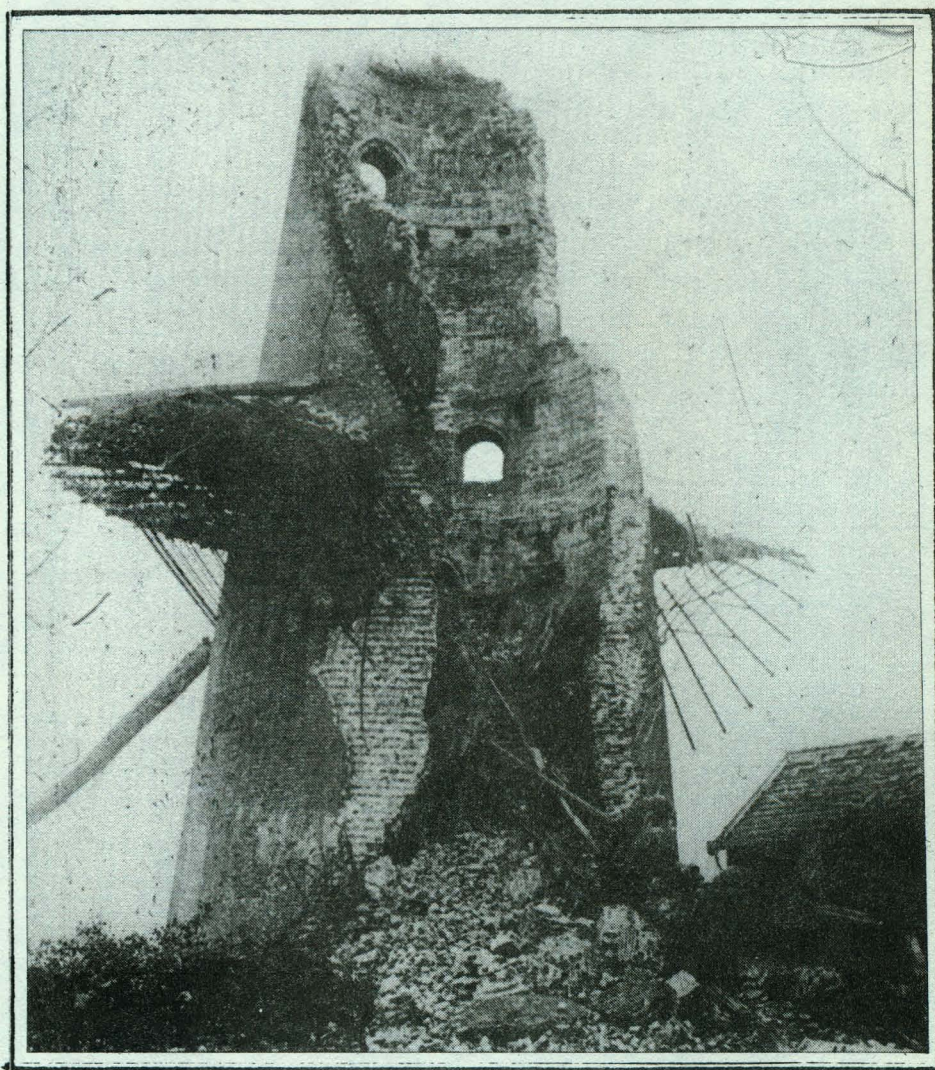

△
Een uniek zicht van de ABEELEMOLEN te Izegem. Het was de enige molen die hier een gaanderij bezat. Na het overlijden van de oude molenaar Charles Louis DEMEULENAERE (+ 20.2.1909) werd de molen gehuurd door Victor DELAEY - COURTENS, afkomstig van Staden. We zien hier de nieuwe pachter, net afgetekend tegen de molendeur.

(Archief : "Ten Mandere")

Cfr : T.M. Jg.I; nr.2; p. 9 e.v.

Wat er van de stoere gaanderijmolen overbleef na de beschieting van de Belgische artillerie op dinsdag 15.10.1918.

De originele foto stond in het dubbel op een stereoplaatje en droeg het volgende onderschrift : "Moulin observatoire entre Iseghem et Roulers" (Arch. T.M.)

Blanco en ongeldig : 702

Geldig : 17.698

	Kopstemmen	Lijststemmen	TOTAAL
1. VU	580	2018	2598
3. P V V	227	1173	1400
4. C V P	968	7592	8560
5. B S P	1358	3782	5140

Voorkeurstemmen

1		3		4		5	
Bourgeois G.	997	Crochon	505	Wulleman	763	Nyffels	2554
Pattyn J.	618	Handsaeme	348	V.d. Berghe	2219	Van Staay	262
Deroose	260	De Backer-Velghe C.	147	Driegelinck-Wyffels G.	634	V. Lerberghe	557
Depoorter B.	335	Lapeire	165	Verhelst	802	Declercq R.	196
Vandewalle	531	Vandommele	152	Vens	1870	Deprauw	416
Smalle W.	167	Debreuck	70	De Guffroy	543	Debacker A.	387
Verbeke	240	Debal	92	Wijffels	535	Meurisse	102
Samijn	156	Demeester	78	Eeckhout	928	Verledens	703
Seynaeve G.	226	Verstraete	79	Leenknecht R.	1112	V. Pachtenbeke	78
Wullaert	152	Vanoverbeke	90	Devos-Geldhof A.	703	Normon	110
Vanhauwaert	157	Martin	59	Van Wallegheem	564	Vd. Voorde J.	179
Callebert	144	Henauw	51	Vanacker J.	658	Vd. Putte E.	142
Bogaert	186	Codron	58	Vd. Driessche	1399	Devoldere	100
Ampoorter	123	Maes	43	Timperman-Populier M.	677	Vd. Voorde W.	97
Stevens	95	Deconinck	48	Derolez	652	Lannoy	112
Seynaeve L.	266	Depoorter R.	58	Deprez	410	Pattyn R.	40
Vd. Berghe-Supplie M.	170	Christiaens	48	Vd. Voorde	1353	De Meyer	28
Pynket	182	Couckhuylt	164	Laga-Debusschere L.	460	Ameye A.	75
Baert	179			Vierstraete	858	Tack	76
Strynck	121			Devroe	283	Samyn R.	90
Noppe	110			Bossuyt	548	Vanhoutte	57
Dedeyne-Herreman O.	81			Vermeersch	326	Callens	93
Derieuw	139			Foulon	589	Duhamel	69
Pattyn D.	128			Missiaen	366	Demeester	27
De Gussem	123			Vd. Berghe L.	446	Linseele	43
Decoopman-Vanassche J.	219			Baert	499	V.D. Putte D.	55
Lagae	367			De Backer	427	Declercq F.	104
Declercq	279			Vanackere H.	561	Rinnaert	86
Demeyere	370			Bourgeois A.	1453	Parmentier	194

(vetjes : gekozenen)

HEEMKUNDIGE KRING

TEN MANDERE IZEGEM

Geachte Juffrouw,
Mevrouw,
Mijnheer,

Met nr. 46 is het laatste nummer van onze XVIe jaargang klaar.
Deze werd meteen de lijvigste jaargang van de 16 jaar die "Ten
Mandere" u historische en folkloristische informatie bracht over "BOOS IZEGEM"
Mogen wij u beleefd vragen het jaargeld voor 1977 zijnde :

200 fr. voor gewoon lid
300 fr. voor steunend lid
400 fr. voor erelid

zo spoedig mogelijk als het kan te willen overschrijven op

P.R. 712-0700260-03 van de Heemkundige Kring
"Ten MANDERE", 8700 - IZEGEM

Vergeet niet UW NAAM en UW ADRES op de strook in te vullen om ons en ook
Uzelf geen onnodige lasten te bezorgen.

Een ruim deel van het volgend nummer ligt reeds klaar.

We menen stellig u het eerste nummer van de XVIIe jg. in het
voorjaar van 1977 te kunnen aanbieden.

Met oprechte groeten en ware hoogachting,

Het bestuur van
"Ten MANDERE"